

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΡΙΦΑ - ΑΡ. ΠΡΩ. 160 ΧΡΟΝΟΣ 54ος, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2024 - ΑΓΑΝΘΕΜΕΤΑΙ ΛΟΓΡΑΝ

- Τιμητική εκδήλωση Δικηγορικής Επικαιρότητας
- Τεχνητή νοημοσύνη και δικαιοσύνη
- Μη κρατικά Πανεπιστήμια στην Ελλάδα

Ν. Χριστοφορίδης

EDITORIAL

Το ταξίδι συνεχίζεται

Το πρώτο πράγμα που έκανε ο Θεός ήταν το μακρινό ταξίδι, έγραψε ο Γιώργος Σεφέρης. Ένα τέτοιο μακρινό ταξίδι, που ήδη διαρκεί 34 ολόκληρα χρόνια, γιόρτασε πριν λίγες μέρες το περιοδικό μας, τιμώντας όλους εκείνους που, ο καθένας με τις δυνάμεις και τον τρόπο του, συνεισέφεραν στη μακρά και επιτυχημένη πορεία του μακροβιότερου μη αμιγώς νομικού περιοδικού δικηγορικού συλλόγου. Εκτενές αφιέρωμα στη γεμάτη νοσταλγία και συγκίνηση τιμητική εκδήλωσή μας, γίνεται στις σελίδες που ακολουθούν, αλλά και στις «ΣΤΙΞΕΙΣ» του **Δημήτρη Πιστικού**. Αυτό το περιπετειώδες και γεμάτο συγκινήσεις ταξίδι μας, συμβολίζει το πολύχρωμο ιστιοφόρο στον πίνακα του **Νίκου Χαραλαμπίδη**, που κοσμεί το εξώφυλλο του τεύχους αυτού.

Όμως, αρκετά με το παρελθόν. Το παρόν, όπως πάντα, μας τραβάει απ' το μανίκι. Άλλωστε, εμείς οι δικηγόροι έχουμε συνηθίσει να μην αφηνόμαστε σε αναπολήσεις, αφού η καθημερινότητά μας απαιτεί διαρκή εγρήγορση και ασταμάτητη επαφή με την πραγματικότητα. Πόσο μάλλον, όταν οι εξελίξεις στον κλάδο μας δεν παύουν να είναι καταγιωτικές. Πριν προλάβουν να υποσταλούν τα πανό διαμαρτυρίας για τον φορολογικό νόμο, ήρθαν οι σαρωτικές τροποποιήσεις των ποινικών κωδίκων, αμέσως μετά η αύξηση της δικηγορικής ύλης και πρόσφατα οι πρωτοφανείς αλλαγές στο δικαστικό χάρτη. Ακολουθεί ο Κώδικας περί Δικηγόρων, οι νέες τρο-

ποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και ποιος ξέρει τι άλλο.

Μέσα σε όλα, υπάρχει και η επέλαση της τεχνητής νοημοσύνης, αυτού του «παράξενου φρούτου», που όλοι φανταζόμαστε το πόσο θα επηρεάσει τη ζωή και τη δουλειά μας, όμως σχεδόν κανείς δεν μπορεί ακόμα να κατανοήσει ολοκληρωτικά. Το περιοδικό μας, πάντα δίπλα στις εξελίξεις, φιλοξενεί ένα μικρό αφιέρωμα σε αυτήν την «άγνωστη»: Ο Πρόεδρος **Ηλίας Κλάππας** γράφει για τη σχέση της με τη Δικαιοσύνη, σχέση που χαρακτηρίζει ως «υψηλού κινδύνου», ο **Ηλίας Πολλάλης** διερευνά τις πρόσφατες τάσεις της σε δικαστικές διαμάχες, ενώ η δικαστική γραμματέας **Παρασκευή Γιαννουλάκη**, κάνει λόγο για το νέο «οικοσύστημα καινοτομίας» στη δημόσια διοίκηση και προτείνει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία γραφείου καινοτομίας σε κάθε δικαστήριο.

Ένα εξίσου φλέγον θέμα, αυτό της ίδρυσης μη κρατικών πανεπιστημίων, αποτελεί αντικείμενο παρέμβασης και συνεισφορά στο δημόσιο διάλογο μέσω της Δ.Ε., των **Δημήτρη Σταθακόπουλου** και **Αλεξάνδρου Δεσποτόπουλου**. Με αφορμή το τραγικό δυστύχημα των Τεμπών, για το οποίο ο ΔΣΠ κατέθεσε υπόμνημα στον αρμόδιο Εφέτη Ανακριτή, ο **Παναγιώτης Παπαθεοδωρόπουλος**, μέσα από το αποδεικτικό υλικό και τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις, μας θυμίζει ένα άλλο δυστύχημα που είχε συνταράξει το πανελλήνιο, το

ναυάγιο του πλοίου «ΔΥΣΤΟΣ».

«Πόσο μπορεί να είναι ή να αισθάνεται κάποιος ευτυχής, ανάμεσα σε δυστυχία των άλλων», αναρωτιέται η **Παναγιώτα Βαγενά** στο πολύ ενδιαφέρον άρθρο της, που πραγματεύεται το καίριο ερώτημα: «Αναζήτηση της ευτυχίας ή κατάκτηση της ευδαιμονίας;». Αξίζει να διαβαστεί, κυρίως από εμάς τους δικηγόρους. Πολλοί πιστεύουν ότι η «ευτυχία» βρίσκεται στην προσφορά προς τους άλλους και, αν ισχύει αυτό, σίγουρα ο σκηνοθέτης Στάθης Γράψας, υπεύθυνος για το Εργαστήριο Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων θα αισθάνεται ιδιαίτερα ευτυχής. Η **Ιωάννα Θεοδωράτου** παρακολούθησε και μας παρουσιάζει την παράστασή του «*Η αποθήκη με τις κούκλες*», που έγινε στο Σ.Κ. Ελαιώνα Θηβών, με τη συμμετοχή γυναικών κρατουμένων.

Πόσες φορές οι περισσότεροι δεν έχουμε πε-

ράσει μπροστά από το «Άγαλμα της μητέρας» στο Πασαλιμάνι. Έφτασε πια η ώρα να μας συστηθεί. Φρόντισε γι' αυτό η **Κική Τσαγκαράκη**, στα πλαίσια του αφιερώματος του περιοδικού στα γλυπτά του Πειραιά.

Στο τέλος των σελίδων του περιοδικού, μας υποδέχονται τα τρυφερά και ελπιδοφόρα ποιήματα της α. δικηγόρου **Μαριλίζας Ιωσηφέλλη**, αλλά και ο συγκινητικός αποχαιρετισμός του **Πέτρου Λακούτση** στον **Σταύρο Γουδή**, τον επί σειρά ετών πολυτάλαντο και πολύτιμο συνεργάτη μας, μεταξύ άλλων και διοργανωτή των περιφημων πάλαι ποτέ γλεντιών του περιοδικού. Μια ακόμα μεγάλη απώλεια για τη Δ.Ε. αλλά και όλον τον δικηγορικό κόσμο της πόλης.

Η Συντακτική Επιτροπή εύχεται σε όλους καλό Πάσχα και καλή Ανάσταση.

Ηλίας Τζιτζικάκης
Συντονιστής Συντακτικής Επιτροπής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡ. ΦΥΛ. 160 ΧΡΟΝΟΣ 34^{ος}, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ
ISSN: 1108-7315
ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 47, ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΤΗΛ.: 210-4176.251
http://www.dspeir.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ
ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

ΗΛΙΑΣ ΚΛΑΠΠΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.Π.

ΗΛΙΑΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ititzizakakis@gmail.com

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΛΙΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
apostev@gmail.com
ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΚΟΥΤΣΗΣ
lakoutsis.p@gmail.com

ΜΕΛΗ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

Αβραμίδης Γιάννης
Αλειφεροπούλου Μαρίνα
Αποστολίδου Λίλη
Βλάχος Μιχάλης
Βούτας Ιωάννης
Γαϊτανάρος Γρηγόρης
Γεωργούλια Ιωάννα
Θεοδωράτου Ιωάννα
Καρυδάς Κυριάκος
Λακούτσος Πέτρος
Μιχαλακάκος Θεόδωρος
Μπενετάτου Νικολέττα
Πατρικοπούλου Ελένη
Πιστικός Δημήτριος
Σαουντζάκης Γιώργος
Σαρρής Θεόδωρος
Τσαγκαράκη - Μπαϊζου Κική
Τσελέντης Διονύσης
Τσουρούλης Ευάγγελος
Φλωροπούλου - Μακρή Μαίρη

* Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται
* Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν προσωπικές απόψεις
* Επιτρέπεται η αναδημοσίευση κειμένου υπό τον όρο να αναγραφεί η πηγή

Τυπογραφείο
Καραγιάννη

Νοταρά 92, Πειραιάς 185 35 | τηλ.: 210 4136 322 - 210 4170 479
e-mail: info@typokaragianni.gr | site: typokaragianni.gr

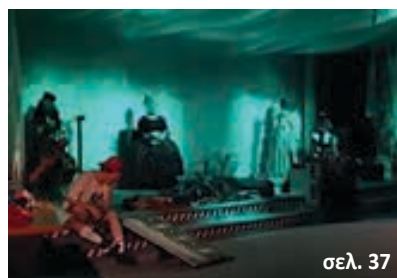
σελ. 4

σελ. 24

σελ. 28

σελ. 37

σελ. 44

Editorial

σελ. 1

Τεχνητή Νοημοσύνη και Δικαιοσύνη-
σχέση υψηλού κινδύνου

σελ. 4

Πρόταση καινοτομίας θέμα: «"Σύστημα
καινοτομίας στο δημόσιο τομέα, σχετικά
με το Ν. 5027/23". Εφαρμογή του στα
ελληνικά δικαστήρια».

σελ.8

Πρόσφατες τάσεις σε Δικαστικές
διαμάχες στον τομέα της γενεσιουργού
τεχνητής νοημοσύνης (Generative A.I.)
στις Ηνωμένες Πολιτείες

σελ. 9

Οι Δικηγόροι Πειραιά στηρίζουν
έμπρακτα τις εκπαιδευτικές δομές
στα σωφρονιστικά καταστήματα

σελ. 16

Το ρήγμα

σελ. 17

Εκδηλώσεις - Δραστηριότητες -
Ανακοινώσεις ΔΣΠ

σελ.23

Τιμητική εκδήλωση Δικηγορικής
Επικαιρότητας με τη συμπλήρωση
3 δεκαετιών κυκλοφορίας

σελ. 24

Δήλωση Προέδρου ΔΣΠ για το
νομοσχέδιο για τους Ποινικούς Κώδικες
Ψήφισμα ΔΣΠ επί του Ν/Σ για τα
μη-κρατικά Πανεπιστήμια: Ζητήματα
αντισυνταγματικότητας και ασφάλειας
δικαίου Τιμητική εκδήλωση Δικηγορικής
Επικαιρότητας με τη συμπλήρωση
3 δεκαετιών κυκλοφορίας

σελ. 26

Λειτουργία μη κρατικών Πανεπιστημίων
στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό
Δίκαιο και το Ελληνικό Σύνταγμα

σελ. 28

Η Ημερίδα ΔΣΠ και ΕΑΝΔΙΠ: Σύγχρονα
προβλήματα Νέων και Ασκουμένων
Δικηγόρων –Αρχαιρεσίες ΕΑΝΔΙΠ

σελ.32

Αναζήτηση της «ευτυχίας»
ή κατάκτηση της «ευδαιμονίας»;

σελ. 34

Η αποθήκη με τις κούκλες

σελ. 37

Δημόσια γλυπτά του Πειραιά:
«Άγαλμα της μητέρας»

σελ. 39

Στίξεις: Για τα 34 χρόνια της
«Δικηγορικής Επικαιρότητας»

σελ. 41

Εκδηλώσεις - Δραστηριότητες -
Ανακοινώσεις ΔΣΠ - Υπόμνημα από
τον ΔΣΠ στον αρμόδιο Εφέτη Ανακριτή
Λάρισας για το δυστύχημα στα Τέμπη

σελ.44

Επιστημονικό Εργαστήριο με τη
συμμετοχή Δικαστών, Εισαγγελέων
και Δικηγόρων Πειραιά

σελ. 45

Ποίηση: Δύο ποιήματα της Μαριλίζας
Ιωσηφέλλη

σελ. 46

Αποχαιρετισμός στον Σταύρο Γουδή

σελ. 47

Σκάκι

σελ. 48

Τεχνητή νοημοσύνη και δικαιοσύνη - Σχέση υψηλού κινδύνου

Του **Ηλία Ι. Κλάππα**,
Προέδρου Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά

1. Η ανθρωπότητα στην εποχή μας βρίσκεται σε έναν **τεχνολογικό ίλιγγο**.

Αρκεί μόνο να σκεφτεί κανείς την εξέλιξη και διεύρυνση χρήσης των ηλεκτρονικών εφαρμογών στη ζωή μας τα τελευταία τριάντα χρόνια και τις εξαρτήσεις και επιρροές που αυτές δημιουργούν στην καθημερινότητά μας, στον τρόπο σκέψης και στις αποφάσεις μας και στην διαπροσωπική επικοινωνία μας.

Η τεχνολογία ασκεί **έντονη γοητεία** για τις ευκολίες που συνεπάγεται, αλλά και ταυτόχρονα **προβληματισμό και φοβίες** για τους κινδύνους που

επιφυλάσσει. **Η γοητεία οδηγεί σε πειρασμούς, οι προβληματισμοί σε αναστολές.**

2. Εντελώς πρόσφατα η **Τεχνητή Νοημοσύνη (T.N.)** εισέβαλε απότομα και επεκτατικά στο λεξιλόγιο και τη ζωή μας **μεταφέροντας την τεχνολογική εξέλιξη σε άλλο επίπεδο.**

Και αυτό γιατί είναι ένα πρόγραμμα που επιδεικνύει ιδιότητες ευφυΐας που μέχρι τώρα συνδέαμε αποκλειστικά με τον άνθρωπο, όπως να μαθαίνει από την εμπειρία του ή από παραδείγματα, να αναγνωρίζει αντικείμενα, να καταλαβαίνει την γλώσσα, να παίρνει αποφάσεις και να επιλύει

προβλήματα.

Πρόκειται για μια εντελώς διαφορετική τεχνολογία, η οποία δεν παράγει αποφάσεις με βάση ένα συγκεκριμένο προγραμματισμό και συγκεκριμένες οδηγίες, αντιθέτως, διακρίνεται για την **αυτονομία στην λειτουργία** και τον τρόπο εκμάθησης. Τα ευφυή συστήματα της Τ.Ν. δεν βασίζονται σε κανόνες για να εξάγουν συμπεράσματα, αλλά **μαθαίνουν από τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτούνται** και εξάγουν νέους βελτιωμένους κανόνες για να επιτελέσουν το έργο που τους ανατίθεται.

3. Η Τ.Ν. δεν άργησε να διεκδικήσει ρόλο και μερίδιο στον χώρο της Δικαιοσύνης. Εφαρμογές Τ.Ν. για τη Δικαιοσύνη, είδαν το φως στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού και γοήτευσαν πολλούς νομικούς δημιουργώντας αυξημένες προσδοκίες από τη χρήση του. Παράλληλα, στάθηκαν αφορμή να ανοίξει η συζήτηση σε επίπεδο θεωρίας και πράξης ώστε να αναζητηθούν πιθανές συνέργειες μεταξύ Τ.Ν. και Δικαιοσύνης.

4. Βέβαια, η Δικαιοσύνη ως θεσμός και δημόσια λειτουργία συνδεδεμένη με την απονομή του δικαίου σε μία συγκεκριμένη κοινωνία σε συγκεκριμένο χρόνο δεν αποτελεί το αποτέλεσμα τεχνικών πράξεων με μαθηματικά και υπολογιστικά χαρακτηριστικά ούτε απλή εξαγωγή συμπερασμάτων βάσει δεδομένων, αλλά μία **περίπλοκη και σύνθετη νοητική διαδικασία.**

Στη διαδικασία αυτή, αφενός, συγκρίνονται και **εκτιμώνται η βαρύτητα και η αξιοπιστία** αντικρουόμενων αποδεικτικών μέσων και, αφετέρου, **ερμηνεύονται κανόνες δικαίου και εφαρμόζονται αόριστες νομικές έννοιες**, όπως της αναλογικότητας, της επιείκειας, των χρηστών ηθών, της καλής πίστης, των διδαγμάτων της κοινής πείρας, της κατάχρησης δικαιώματος, του καλώς εννοούμενου συμφέροντος του τέκνου, της στάθμισης των συμφερόντων.

Επιπλέον, η δικαστική απόφαση ως αποτέλεσμα της δικαιοδοτικής διαδικασίας για να είναι πλήρης δεν αρκεί να περιέχει μόνο το συμπέρασμα

αυτής, δηλαδή το διατακτικό, αλλά πρέπει να έχει **ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία χωρίς αντιφάσεις** με υποχρεωτική δημοσίευση της γνώμης της μειοψηφίας, όπως το ίδιο το Σύνταγμα απαιτεί (93 παρ. 3). Και αυτό για να μπορεί να ελέγχεται όλη η διαδικασία του δικανικού συλλογισμού, δηλαδή ο τρόπος που παρήχθη το αποτέλεσμα αυτό.

5. Προφανώς, **οι δυσλειτουργίες** που όλοι γνωρίζουμε στο χώρο απονομής της δικαιοσύνης με τα προβλήματα οργάνωσης και διαχείρισης τεράστιου όγκου δεδομένων, την καθυστέρηση στην έκδοση αποφάσεων και την έκδοση εσφαλμένων αποφάσεων σε συνδυασμό και με την γοητεία των τεχνολογικών εξελίξεων, **γεννούν πειρασμούς** μεταξύ άλλων και για την εισαγωγή συστημάτων Τ.Ν. στο χώρο απονομής της Δικαιοσύνης.

6. Πλέον δεν συζητάμε μόνο για ψηφιοποίηση της Δικαιοσύνης, αλλά για εισαγωγή Τ.Ν. στη Δικαιοσύνη σε **τρία επίπεδα**

α. Στην εξωδικαστική επίλυση διαφορών

β. Ως εργαλείο ή αποδεικτικό μέσο στην υπηρεσία του Δικαστή

γ. Ως αυτόνομο υποκείμενο λήψης απόφασης

7. Την ίδια στιγμή γεννώνται **εύλογοι προβληματισμοί για τους κινδύνους** που εγκυμονεί η χρήση της Τ.Ν. στη Δικαιοσύνη, το κατά πόσο η Τ.Ν. είναι σε θέση να παραμετροποιήσει το σύνολο των νοητικών διεργασιών που απαιτούνται για το σχηματισμό της δικανικής κρίσης.

Ένα πρόγραμμα Τ.Ν. θα μπορούσε ενδεχομένως να κρίνει επί του παραδεκτού, αναρωτιέται όμως κανείς αν μπορεί να **αξιολογήσει** τις αντικρουόμενες μαρτυρικές καταθέσεις, να **ερμηνεύσει** διατάξεις νόμου, να **εφαρμόσει τις θεμελιώδεις αρχές δικαίου** και να **εξειδικεύσει** κατά περίπτωση τις αόριστες νομικές έννοιες.

Η Τ.Ν. δεν παράγει σκέψη, αλλά έχει ως βασική λειτουργία την αναζήτηση μοτίβων και την ανα-

παραγωγή τους. Η Τ.Ν. **«λειτουργεί ως ένα μαύρο κουτί»** που καταλήγει σε ένα αποτέλεσμα με **κριτήρια που δεν είναι διαφανή καθώς δεν υπάρχει αιτιολογία** και δεν προκύπτουν κατά τρόπο ευκρινή τα κριτήρια και η διαδικασία για την έκδοση συγκεκριμένου αποτελέσματος και η λειτουργία αυτή είναι ασυμβίβαστη με τον πυρήνα της δικαιοσύνης, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν αναπαράγει στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι μέσω συγκεκριμένων παραμέτρων μπορεί να θεμελιώνεται μια νέα μορφή κανονικότητας, η οποία θα λειτουργεί προς **την κατεύθυνση της τυποποίησης των δικαστικών αποφάσεων**. Έχουμε ακούσει να γίνεται λόγος στο παρελθόν, με αφέλεια ή σκοπιμότητα, για το **«τέλος της ιστορίας»**, αναρωτιέται εύλογα κανείς αν η χρήση της Τ.Ν. με την αναπαραγωγή των ίδιων μοτίβων θα οδηγήσει στο **«τέλος της νομολογίας»**.

Και όμως, **η νομολογία δεν μπορεί είναι στατική** και οφείλει να εξελίσσεται και να ανταποκρίνεται στο διαρκώς μεταβαλλόμενο νομικό και κοινωνικό περιβάλλον με το οποίο βρίσκεται σε συνεχή διάλογο.

8. Η αντικατάσταση του φυσικού δικαστή ολικώς ή μερικώς από συστήματα που θα λαμβάνουν αποφάσεις χωρίς την παρέμβαση του ανθρώπου, **εγκυμονεί κινδύνους που δεν μπορούμε να παραβλέψουμε**.

Ούτε βεβαίως μπορούμε να παραβλέψουμε τον κίνδυνο να μεταφερθεί το σύνολο ή μέρος του δικαιοδοτικού έργου σε **εταιρείες και ειδικούς της Πληροφορικής** οι οποίοι χωρίς νομική γνώση, χωρίς δικαστική εκπαίδευση και εμπειρία, χωρίς λογοδοσία, χωρίς εχέγγυα προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας θα επιχειρήσουν να παραμετροποιήσουν το σύνολο ή μέρος των δεδομένων και διαδικασιών που απαιτούνται για τη δικαστική κρίση.

Ο φυσικός δικαστής δεν πρέπει να αντικατασταθεί από μια εταιρία λογισμικού και από ένα

σύστημα Τ.Ν. που θα λειτουργεί με αυτονομία και κατ' επέκταση με αδιαφάνεια και αδυναμία κατανόησης της διαδικασίας εξαγωγής των αποτελεσμάτων του.

Και βεβαίως δεν μπορεί να υπάρξει Δικαιοσύνη δύο ταχυτήτων, μία φθηνή και γρήγορη για τους πολλούς μέσω Τ.Ν. και μία πολυτελής για τους λίγους από Δικαστές όπως μέχρι σήμερα.

9. Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά (Δ.Σ.Π.) είναι από τους πρώτους επιστημονικούς φορείς της χώρας, ο οποίος, ακολουθώντας την από 25-5-2023 Ανακοίνωση του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Δικηγορικών Συλλόγων (CCBE), ανέδειξε το θέμα της εισαγωγής της Τ.Ν. στη Δικαιοσύνη, τις προκλήσεις και τους κινδύνους που αυτή γεννά.

Ο ΔΣΠ με το Ψήφισμά του της 22ας-6-2023, **παρότι αναγνωρίζει τα οφέλη** από την τεχνολογική εξέλιξη, **επισημαίνει τους κινδύνους** που μπορούν να επέλθουν στα ανθρώπινα δικαιώματα και στο κράτος δικαίου από αυτοματοποιημένες διαδικασίες απονομής δικαιοσύνης.

Ο ΔΣΠ, λόγω των ραγδαίων εξελίξεων στον χώρο της Τ.Ν., τάχθηκε υπέρ της **άμεσης υιοθέτησης ρυθμιστικού νομικού πλαισίου** από τα αρμόδια εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα **που θα θέτει τα όρια και θα διασφαλίζει** ότι οποιαδήποτε χρήση εφαρμογών προηγμένης Τ.Ν. στον τομέα της Δικαιοσύνης θα γίνεται με **σεβασμό** στις αρχές της δημοκρατίας, της διαφάνειας, της δίκαιης δίκης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, του τεκμηρίου αθωότητας και της απαγόρευσης διακρίσεων, καθώς και με τρόπο τέτοιο που να **εγγυάται πάντοτε την παρουσία του φυσικού δικαστή** και την έκδοση των αποφάσεων από αυτόν.

Όσο πιεστική κι αν είναι η ανάγκη αντιμετώπισης των δυσλειτουργιών στην απονομή της Δικαιοσύνης, μείωσης δαπανών, κατάρτησης χρονοβόρων διαδικασιών και αποσυμφόρησης της ύλης, **δεν μπορούμε να επιτρέψουμε σε ιδιωτικές εταιρείες να υποκαταστήσουν την ανεξάρτητη ανθρώπινη σκέψη** με ελεγχόμενα λογισμικά

ούτε μπορούμε να επιτρέψουμε οποιαδήποτε έκπτωση στις αρχές της δίκαιης δίκης, όπως διατυπώνονται και προστατεύονται από το Σύνταγμα και από υπερνομοθετικούς κανόνες και έχουν αποτελέσει από την εποχή του Διαφωτισμού ως σήμερα αντικείμενο κοινωνικών διεκδικήσεων, νομοθετικών αλλαγών και νομολογιακής επεξεργασίας.

10. **Αντί επιλόγου**, παρατίθεται μία ιστορική αναφορά που διατηρεί την αξία της μέχρι σήμερα.

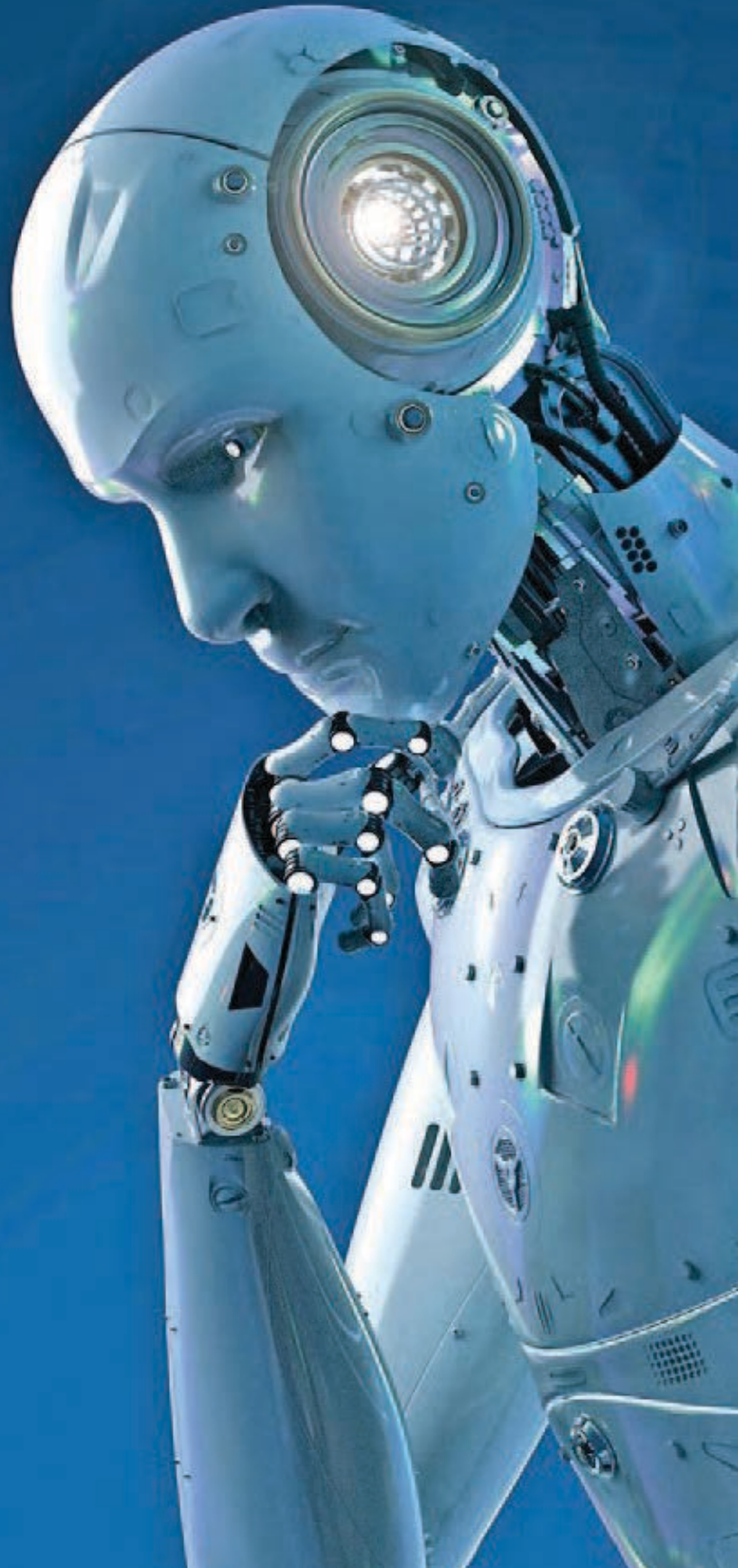
Στην Εσθονία συζητούν από το 2019 για τη δημιουργία ενός ρομπότ-Δικαστή, όπως τον ονομάζουν, ο οποίος θα υποκαταστήσει τον άνθρωπο-Δικαστή, για την ώρα στις μικροδιαφορές στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας.

Η λέξη ρομπότ χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1921 από τον Τσέχο συγγραφέα Κάρελ Τσάπεκ στο θεατρικό έργο του «R.U.R.» (Rossum's universal robots- καθολικά ρομπότ του Ρόσουμ, όπου η εταιρική επωνυμία «Rossum» υπαινικτικά συνδέεται με τη τσέχικη λέξη «rozum» που σημαίνει νόηση).

Ενδιαφέρουσας σημασίας είναι ότι η λέξη «ρομπότ» προέρχεται από την σλάβικη λέξη «ρομπότα» (ή «ραμπότα» όπως προφέρεται στα ρώσικα) που σημαίνει δουλειά – όχι εργασία, καθώς ανατρέχει περαιτέρω ετυμολογικά στη σλάβικη λέξη «ρόμπστβα» που σημαίνει δουλεία.

Στο έργο αυτό του Κάρελ Τσάπεκ, ένας από τους ήρωες, ο Γενικός Διευθυντής της εταιρείας R.U.R, στην ερώτηση «τι είναι τα ρομπότ» απαντά «τα ρομπότ δεν είναι άνθρωποι, είναι μηχανές πιο ανεπτυγμένες από εμάς, κατέχουν απίστευτη τεχνητή νοημοσύνη, αλλά δεν έχουν ψυχή».

Όπως όλοι γνωρίζουμε, **χρειάζεται πρώτα απ' όλα ψυχή, χρειάζεται ελεύθερη βούληση και συνείδηση για να αποδώσει Δικαιοσύνη.**

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Θέμα: «“Σύστημα καινοτομίας στο δημόσιο τομέα, σχετικά με το Ν. 5027/23”. -Εφαρμογή του στα ελληνικά δικαστήρια».

Της Παρασκευής Γιαννουλάκη

(Δικαστικής γραμματέως

του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά),

Μ.Α. στη “Δημόσια Οικονομική και Πολιτική”,

ΠΑΔΑ, με θέμα “εκπαίδευση- επιμόρφωση

των δικαστικών υπαλλήλων” (έτος 2015-16),

Πτυχίο “Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οργανισμών”- ΠΑΔΑ

e-mail: pgiannoulaki@adjjustice.gr

Η Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη αποτελεί την πιο δυναμική, την πιο αισθητή για κάθε πολίτη έκφραση της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας στον ελληνικό δικαιοδοτικό μηχανισμό. Η νέα τεχνολογία παρέχει λύσεις και ιδέες. Οι εφαρμογές της πληροφορικής και των επικοινωνιών αποτελούν σήμερα τα σημαντικότερα, τα κρισιμότερα, εργαλεία για τον ριζικό εκσυγχρονισμό των υποδομών της Δικαιοσύνης στην Ελλάδα. Η αξιοποίησή τους συμβάλλει αποφασιστικά στην διευκόλυνση της πρόσβασης του πολίτη στη Δικαιοσύνη, στη διαφάνεια της λειτουργίας του συστήματος, στη συνεχή υποστήριξη του έργου των δικαστών, των δικαστικών υπαλλήλων και των δικηγόρων, κατά την επεξεργασία των εκκρεμών υποθέσεων, καθώς και της νομολογίας.

Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Διαχείρισης στα Δικαστήρια, γίνεται η χειροπιαστή απόδειξη ότι προχωράμε στον ορθό δρόμο της εξέλιξης. Με «όχημα» τις καινοτόμες λύσεις και δυνατότητες που μας προσφέρει η τεχνολογία, η μετάβαση της Ελληνικής Δικαιοσύνης σε μια νέα ιστορική περίοδο γίνεται πλέον γεγονός. Η καινοτομία τίθεται -επιτέλους- στην υπηρεσία της Δικαιοσύνης. Τη θέτει στην πρώτη γραμμή των μεταρρυθμίσεων.

Πρόσφατα, δημιουργήθηκε το σύστημα καινοτομίας στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με το Ν. 5027/23, όπου αναφέρεται ότι: σκοπός του νόμου, είναι ο συντονισμός και η υποστήριξη των φορέων της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης, για την ανάπτυξη καινοτομιών, ώστε να παρέχονται αποτελεσματικές δημόσιες υπηρεσίες στους πολίτες που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας. Αντικείμενο του παρόντος μέρους είναι: α) η θέσπιση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Καινοτομία στον Δημόσιο Τομέα, των Προγραμμάτων Επιτάχυνσης Καινοτομίας και των Εργαστηρίων Καινοτομίας Δημόσιου Τομέα, των Βραβείων Καινοτομίας Δημόσιου Τομέα, καθώς και του Εθνικού διαγωνισμού Πρωτοτύπων και Καινοτομίας, β) η ανάπτυξη πληροφοριακού συστή-

ματος για την καινοτομία, γ) η λειτουργία του Αποθετηρίου Πρακτικών Καινοτομίας Δημόσιου Τομέα.

Η Δημόσια Διοίκηση γίνεται ένα νέο «οικοσύστημα καινοτομίας» με στόχο να δοθούν επιπλέον λύσεις έναντι των πολλών προβλημάτων του δημόσιου τομέα καθώς και μέσω ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την καινοτομία να ενταχθούν στο «παιχνίδι» των αλλαγών οι ίδιοι οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι πολίτες που αποτελούν τους αποδέκτες της δουλειάς του δημόσιου τομέα. Βασική ιδέα είναι, να υπάρξει οργανωμένη συλλογή από νέες ιδέες, προτάσεις καινοτόμων δράσεων, που θα καλύπτουν όλο το φάσμα της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

Θα ήταν αναγκαίο, να υπάρξει νόμιμη εκπροσώπηση για την καινοτομία σε κάθε δικαστήριο, με τη δημιουργία γραφείου καινοτομίας, έτσι ώστε, όλοι οι συμμετέχοντες (δικαστές, δικαστικοί υπάλληλοι, δικηγόροι και πολίτες) στο νέο «οικοσύστημα καινοτομίας», να βρίσκονται εντός του ίδιου περιβάλλοντος, για αμεσότητα στη συλλογή, τον συντονισμό, την υποστήριξη των προτάσεων τους και την ανταπόκριση με επιτυχία, στις μεγάλες ταχύτητες της τεχνολογικής ανάπτυξης, λόγω της ραγδαίας εξέλιξής της, που δημιουργεί η εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης, στο δημόσιο τομέα και στην ηλεκτρονική δικαιοσύνη (e-justice).

Επίσης, αποτέλεσμα στην καινοτομία, θα επιφέρει η εκπαίδευση των εργαζομένων του για τη σωστή διαχείριση της γνώσης, η οποία έχει επίδραση στη συμπεριφορά της υπηρεσίας. Όταν η διαχείριση της γνώσης αναπτύσσεται αποτελεσματικά, τότε ενισχύεται ο διαμοιρασμός των γνώσεων, η συμμετοχή των εργαζομένων σε επιμορφωτικά προγράμματα και η ανάπτυξη των βέλτιστων πρακτικών. Επιπλέον, ενισχύει τις εργασιακές σχέσεις, αυξάνει την αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση και δημιουργεί κίνητρα για συνεχή βελτίωση και για την ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών.

Πηγές:

1. Η από 28-9-2015 Εισηγήση του Εισηγητή Ν. Κανελλόπουλου (Δικηγόρος, Πρόεδρος Ινστιτούτου για τη Δικαιοσύνη και την Ανάπτυξη (EPLO)), στην ημερίδα του ΣΤΕ για το ΟΣΔΔΥ Δ.Δ. “Η καινοτομία στην υπηρεσία της Ελληνικής Δικαιοσύνης”,
2. Ν. 5027/23 (ιστοσελίδα :intrasoft nomos),
3. Φώτιος Ζυγούρης -διατριβή με τίτλο “η ανάπτυξη της διαχείρισης της γνώσης στο δημόσιο τομέα”

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΜΑΧΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ (GENERATIVE A.I.) ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

των **Christopher J. Valente, Michael J. Stortz,
Amy Wong, Peter E. Soskin, Michael W. Meredith**

Μετάφραση **Ηλία Πολλάλη,**
Δικηγόρου Πειραιά
Συμβούλου Δ.Σ.Π.

Αν και βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, όλο και περισσότερες πρόσφατα υποβληθείσες αγωγές που συνδέονται με πρακτικές, προϊόντα και υπηρεσίες κατάρτισης γενεσιουργού τεχνητής νοημοσύνης (TN) έχουν παράσχει μια ουσιαστική πρώτη εξέταση του τρόπου με τον οποίο τα δικαστήρια των ΗΠΑ μπορούν να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την ασφάλεια των καταναλωτών και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας που εγείρονται από αυτή τη νέα και εγγενώς εξελισσόμενη τεχνολογία. Οι νομικές θεωρίες που χρησιμοποιήσαν ως βάση για τις πρόσφατες αξιώσεις ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό, συχνά αλληλοεπικαλύπτονται και περιλαμβάνουν την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής και των δικαιωμάτων ιδιο-

κτησίας· παραβίαση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας· συκοφαντική δυσφήμιση και δυσφήμιση· και παραβιάσεις της κρατικής νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, μεταξύ άλλων.

Μέχρι σήμερα, τα δικαστήρια φάνηκαν διστακτικά να επιβάλουν ευθύνη στους προγραμματιστές TN και έχουν εκφράσει τον προβληματισμό τους όσον αφορά τη ρητορική των εναγόντων σχετικά με την εικαζόμενη δυνατότητα της TN να φέρει το τέλος του κόσμου. Τα δικαστήρια έχουν επίσης διαπιστώσει την έλλειψη ορισμένων πρόσφατων καταγγελιών στις συγκεκριμένες, πραγματικές και τεχνικές λεπτομέρειες που απαιτούνται για να προχωρήσουν πέρα από

*** **ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ:** Το παρόν άρθρο αποτελεί μετάφραση πρωτότυπου άρθρου που δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της δικηγορικής εταιρείας K&L GATES στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.klgates.com/Recent-Trends-in-Generative-Artificial-Intelligence-Litigation-in-the-United-States-9-5-2023>, στις 5 Σεπτεμβρίου του 2023 με τίτλο **RECENT TRENDS IN GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE LITIGATION IN THE UNITED STATES**, US Litigation and Dispute Resolution Alert από τους δημιουργούς **Christopher J. Valente, Michael J. Stortz, Amy Wong, Peter E. Soskin, Michael W. Meredith**.

Όλα τα πνευματικά δικαιώματα που απορρέουν από το παραπάνω άρθρο παραμένουν στους δημιουργούς αυτού.***

το στάδιο των υπομνημάτων. Η προειδοποίηση αυτή έχει ως στόχο να παράσχει μια συνοπτική εικόνα του σημερινού τοπίου επίλυσης διαφορών στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα του δικαίου της γενεσιουργού ΤΝ στις Ηνωμένες Πολιτείες.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Υποθέσεις προστασίας της ιδιωτικής ζωής

Κατά τη διάρκεια περιόδου δύο εβδομάδων τον

θέσιμα δεδομένα από το διαδίκτυο² για την ανάπτυξη και την εκπαίδευση των εργαλείων της γενεσιουργού ΤΝ — συμπεριλαμβανομένων των ChatGPT (δημιουργός κειμένου ΤΝ), DALL-E (δημιουργός εικόνας ΤΝ) και Vall-E (μονάδα παραγωγής ομιλίας ΤΝ). Οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι η πρακτική του OpenAI να χρησιμοποιεί σύνολα δεδομένων πληροφοριών που συλλέγονται από το διαδίκτυο για την εκπαίδευση των γενε-

Ιούνιο και τον Ιούλιο του 2023, κατατέθηκαν διάφορες ομοσπονδιακές ομαδικές αγωγές ενώπιον του District Court των ΗΠΑ για τη Βόρεια Περιφέρεια της Καλιφόρνιας, πολλές μάλιστα από το ίδιο δικηγορικό γραφείο, κατά προγραμματιστών ορισμένων από τα πιο γνωστά προϊόντα γενεσιουργού ΤΝ στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων των OpenAI, Inc. (OpenAI) και Alphabet Inc./Google LLC (Google).

Στις 28 Ιουνίου 2023, για παράδειγμα, στην υπόθεση *P.M. κατά OpenAI LP*,¹ ανώνυμη ομάδα εναγόντων άσκησε αγωγή κατά της OpenAI LP (OpenAI) και της Microsoft, Inc. (Microsoft) ισχυριζόμενη ότι η OpenAI έκλεψε ιδιωτικές και προσωπικές πληροφορίες που ανήκουν σε εκατομμύρια ανθρώπους συλλέγοντας δημοσίως δια-

σιουργών εργαλείων ΤΝ συνιστά κλοπή, υπεξαίρεση και προσβολή των δικαιωμάτων τους στην ιδιωτική ζωή και την ιδιοκτησία τους. Η καταγγελία περιλαμβάνει επίσης ισχυρισμούς για παραβιάσεις του νόμου για την Προστασία της ιδιωτικής ζωής στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, του νόμου περί Απάτης και κατάχρησης υπολογιστών (CFAA), διαφόρων κρατικών νόμων για την προστασία των καταναλωτών, καθώς και ορισμένων αξιώσεων του κοινού δικαίου. Τονίζοντας τα επιχειρήματα ότι η ΤΝ συνιστά κίνδυνο για τον ανθρώπινο πολιτισμό με τη μορφή παραπληροφόρησης, κακόβουλου λογισμικού, ακόμη και αυτόνομων οπλικών συστημάτων, οι ενάγοντες ζητούν ασφαλιστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής ανθρώπινων εποπτών και καταρτισμένων

από τον άνθρωπο πρωτοκόλλων δεοντολογίας για τα προϊόντα του OpenAI. Επιπλέον, οι ενάγοντες ζητούν διάφορες μορφές μαζικών αποζημιώσεων και/ή απόδοση για λογαριασμό πολλαπλών τάξεων, οι οποίες φαίνεται να περιλαμβάνουν όλα τα πρόσωπα των οποίων τα προσωπικά δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν χωρίς άδεια. Στις 11 Ιουλίου 2023, στην υπόθεση *J.L. κατά Alphabet Inc.*,³ η ίδια (νομική) εταιρία των εναγόντων όπως στην υπόθεση *P.M. υπέβαλε παρόμοια ομαδική* αγωγή κατά της Google, προβάλλοντας τόσο παραβιάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής όσο και παραβιάσεις του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Όπως και στην περίπτωση της (υπόθεσης) *P.M.*, οι ενάγοντες εγείρουν θεωρητικές ανησυχίες σχετικά με τη διάδοση της τεχνητής νοημοσύνης.⁴ Οι ενάγοντες στην υπόθεση *J.L.* υποστήριξαν ότι πολλά από τα γενεσιουργά προϊόντα τεχνητής νοημοσύνης της Google, μεταξύ των οποίων η Bard (γεννήτρια κειμένου), η Imagen και η Gemini (δύο μοντέλα διάδοσης κειμένου προς εικόνα (text-to-image)), MusicLM (εργαλείο κειμένου προς μουσική (text-to-music)) και Duet AI (εργαλείο απεικόνισης δεδομένων), βασίζονταν όλα σε δεδομένα κατάρτισης που η Google συνέλεξε από το διαδίκτυο. Στην καταγγελία επισημαίνεται ότι η Google ήταν διαφανής και δημοσιοποίησε τις πρακτικές συλλογής δεδομένων της, αλλά προέβαλε ότι η Google θα έπρεπε να είχε διερευνήσει άλλες επιλογές για την ανάπτυξη δεδομένων κατάρτισης, όπως η αγορά αυτών από την αγορά εμπορικών δεδομένων. Επιπλέον, και χωρίς συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία, οι ενάγοντες υποστήριξαν ότι η Google παραβίασε τον νόμο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Copyright Act), διότι: (1) τα προϊόντα ΤΝ της Google εικάζεται ότι χρησιμοποίησαν κείμενα, μουσική, εικόνες και δεδομένα που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για σκοπούς εκπαίδευσης και (2) τα ίδια τα προϊόντα ΤΝ, καθώς και τα εκφραστικά αποτελέσματά τους, συνιστούν παράνομα παράγωγα έργα. Όπως και

οι ενάγουσες στην *υπόθεση P.M.*, οι ενάγοντες στην *υπόθεση J.L.* επιδιώκουν τον περιορισμό των γενεσιουργών προϊόντων τεχνητής νοημοσύνης της Google. Οι εν λόγω ενάγοντες ζητούν επίσης περαιτέρω ειδική αποζημίωση όσον αφορά τις αξιώσεις τους για προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού, καθώς και διάφορες μορφές ευρείας αποζημίωσης.

Υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας

Έχουν κινηθεί πολυάριθμες υποθέσεις κατά γενεσιουργών προγραμματιστών ΤΝ που ισχυρίζονται παραβιάσεις της νομοθεσίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά βάση, οι ισχυρισμοί αυτοί συνιστούν πρόκληση για τη χρήση από τους προγραμματιστές των δεδομένων που συλλέγονται από το διαδίκτυο για την εκπαίδευση μοντέλων γενεσιουργού τεχνητής νοημοσύνης και κατά πόσον η συλλογή και η χρήση δημόσια διαθέσιμων δεδομένων που ενδέχεται να υπόκεινται σε προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας συνιστά παραβίαση. Μέχρι σήμερα, οι περιπτώσεις αυτές απευθύνονται σε προγραμματιστές γενεσιουργού ΤΝ που έχουν συμμετάσχει στη συλλογή δεδομένων και στη διαδικασία εκπαίδευσης της γενεσιουργού ΤΝ. Απομένει να διαπιστωθεί η βιωσιμότητα των ισχυρισμών αυτών, διότι η χρήση υλικού που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς δεν συνεπάγεται την ανεπίτρεπτη «αντιγραφή» ή «αναπαραγωγή» για εμπορικούς σκοπούς που παραδοσιακά προβλέπονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα κατωτέρω, μπορεί να εμπίπτει σαφώς στον ορισμό της «εύλογης χρήσης» των πληροφοριών, ο οποίος επιτρέπεται ρητά από τον νόμο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (Copyright Act).

Μία από τις πιο γνωστές υποθέσεις που αφορούν παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η *Andersen κατά Stability AI Ltd.*⁵ Στην υπόθεση εκείνη, οι ενάγοντες Sarah Andersen,

Kelly McKernan και Karla Ortiz, εξ ονόματος μιας εικαζόμενης κατηγορίας καλλιτεχνών, ισχυρίστηκαν ότι η Stability AI, Ltd. και η Stability AI, Inc. (συνολικά, Stability AI) και άλλοι απέσυραν δισεκατομμύρια προστατευμένες εικόνες από διαδικτυακές πηγές, χωρίς άδεια, προκειμένου να εκπαιδεύσουν τα μοντέλα τους που παράγουν εικόνες ώστε να παράγουν φαινομενικά νέες εικόνες χωρίς να αποδίδονται στους αρχικούς καλλιτέχνες που προμήθευσαν το εκπαιδευτικό υλικό. Υποστήριξαν επίσης ότι η πρακτική αυτή στέρησε από τους καλλιτέχνες τις προμήθειες και παρείχε στους εναγομένους τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τα έργα των καλλιτεχνών που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Με την αίτησή τους περί απορρίψεως, οι εναγόμενοι υποστήριξαν ότι τα μοντέλα δεν αντιγράφουν ούτε αποθηκεύουν εικόνες, προστατευόμενες από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή με άλλο τρόπο. Αντιθέτως, οι εναγόμενοι εξήγησαν ότι τα μοντέλα τους αναλύουν μόνο τις ιδιότητες των εικόνων στο διαδίκτυο για τη δημιουργία παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν αργότερα για να βοηθήσουν το μοντέλο στη δημιουργία νέων και μοναδικών εικόνων από μηνύματα κειμένου, σε αντίθεση με την αναπαραγωγή ή την αντιγραφή οποιουδήποτε μέρους των υποκείμενων εικόνων που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί της αιτήσεως απόρριψης του αιτήματος (motion to dismiss) των εναγομένων της 19 Ιουλίου 2023, ο δικαστής William Orrick εξέφρασε προβληματισμό όσον αφορά τα αιτήματα των εναγόντων, αναφέροντας ότι θα τις απορρίψει προσωρινά. Συγκεκριμένα, εξήγησε ότι: (1) οι εικόνες που παράγονται από τα μοντέλα δεν είναι «ουσιαστικά παρόμοιες» με την τέχνη των εναγόντων και (2) επειδή τα μοντέλα είχαν εκπαιδευτεί σε «πέντε δισεκατομμύρια συμπιεσμένες εικόνες», είναι «απίθανο τα έργα των εναγόντων να συμμετέχουν» στη δημιουργία των εικόνων αυτών. Ωστόσο, ο δικαστής Orrick παρέσχε στους ενάγοντες

τη δυνατότητα να τροποποιήσουν την καταγγελία τους «για να παράσχουν περισσότερα στοιχεία» που να αποδεικνύουν το αντίθετο.⁶

Η GitHub, Inc. (GitHub), το γνωστό επιγραμματικό αποθετήριο κωδίκων, αποτελεί επίσης αντικείμενο ομαδικής αγωγής που κατατέθηκε τον Νοέμβριο του 2022 στη βόρεια περιφέρεια της Καλιφόρνια υπό την ονομασία *Doe κατά GitHub, Inc.*⁷ Στην περίπτωση αυτή, οι ανώνυμοι ενάγοντες είναι προγραμματιστές οι οποίοι φέρεται να δημοσίευσαν αδειοδοτημένο κώδικα (licensed code) στον ιστότοπο της GitHub και ισχυρίζονται ότι η GitHub χρησιμοποίησε τον εν λόγω κώδικα για την κατάρτιση του βοηθού κωδικοποίησης που λειτουργεί με TN, Copilot. Οι ενάγοντες άσκησαν αγωγή κατά των GitHub, Microsoft και OpenAI για παραβιάσεις της ιδιωτικής ζωής και των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της παραβίασης των νόμων για τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με βάση την εικαζόμενη χρήση αδειοδοτημένου υλικού από την GitHub χωρίς τον κατάλληλο καταλογισμό.

Με τις προτάσεις τους, οι εναγόμενοι υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι οι ενάγοντες δεν μπορούσαν βεβαίως να ισχυριστούν ότι οποιοδήποτε κώδικας που είχε συνταχθεί ατομικώς χρησιμοποιούνταν από την Copilot, διότι το μοντέλο αυτό λειτουργεί δημιουργώντας δικές του μοναδικές προτάσεις κωδικοποίησης βασιζόμενες σε ό, τι πληροφορήθηκε από την αναθεώρηση του κώδικα ανοικτής πηγής χωρίς αντιγραφή ή αναπαραγωγή μέρους του εν λόγω κώδικα ανοικτής πηγής (open source). Η GitHub εξέτασε επίσης τον ισχυρισμό των εναγόντων (βάσει εσωτερικής μελέτης) ότι «περίπου το 1 % του χρόνου» η Copilot παρήγαγε αποσπάσματα κώδικα παρόμοια με τον δημόσια διαθέσιμο κώδικα από τον οποίο πληροφορήθηκε. Ακόμη και αν αυτό αληθεύει, η GitHub υποστήριξε ότι οι ενάγοντες δεν μπορούσαν να ισχυριστούν ότι ο δικός τους κώδικας ενέπιπτε στο εν λόγω 1 %. Πάντως, οι ενάγοντες δεν μπορούσαν να αποδείξουν τη

σύνδεση μεταξύ του δικού τους κώδικα και οποιουδήποτε δημιουργηθέντος κώδικα. Ως εκ τούτου, η GitHub εξήγησε ότι κανένας από τους ενάγοντες στην υπόθεση Doe δεν θα μπορούσε ποτέ να έχει την απαιτούμενη ενεργητική νομιμοποίηση για να ασκήσει αγωγή, στηριζόμενη σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή με άλλο τρόπο. Όπως περιγράφεται κατωτέρω, αυτό μπορεί να αποτελέσει βάσιμη άμυνα διαθέσιμη στους προγραμματιστές γενεσιουργού TN σε όλες σχεδόν τις νομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος, όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων και τη δημιουργία μοντέλων TN.

Με την απόφασή του, το δικαστήριο απέρριψε τις αξιώσεις των εναγόντων όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής, διότι, κατά τους ισχυρισμούς τους, οι ενάγοντες δεν ανταποκρίθηκαν στην υποχρέωσή τους να αποδείξουν ότι η ζημία είναι επαρκής για να θεμελιώσει την ενεργητική τους νομιμοποίηση. Όσον αφορά τις αξιώσεις τους σχετικά με το δικαίωμα ιδιοκτησίας, το δικαστήριο έκρινε ότι οι ενάγοντες δεν στοιχειοθετούν πραγματική ζημία επαρκή για να θεμελιώσουν την αξίωσή τους αποζημίωσης· ωστόσο, έκρινε ότι οι ισχυρισμοί τους θα μπορούσαν ευλόγως να θεμελιώσουν ενεργητική νομιμοποίηση για άσκηση αγωγής παραλείψεως, διότι οι ενάγοντες προέβαλαν επαρκώς τον κίνδυνο ότι ο κώδικας τους θα μπορούσε ενδεχομένως να είχε παραχθεί από την Copilot κατά παράβαση της αδείας. Στη συνέχεια, το δικαστήριο εξέτασε ορισμένες ατομικές αξιώσεις των εναγόντων βάσει τα άρθρα 12 (β) (6) (του εν λόγω νόμου). Το δικαστήριο επέτρεψε στους ενάγοντες να υποβάλουν εκ νέου όλες τις αξιώσεις τους, εκτός από δύο, και οι ενάγοντες υπέβαλαν νέο τροποποιημένο δικόγραφο τον Ιούνιο του 2023. Στη συνέχεια, η GitHub υπέβαλε αίτηση απόρριψης αυτού. Το δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί της αιτήσεως αυτής.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι οι ενάγοντες στην υπόθεση Doe δεν προέβαλαν άμεσες αξιώ-

σεις για προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού, αλλά επικαλέστηκαν μια θεωρία περί αθέμιτης διαχείρισης πληροφοριών σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού· συγκεκριμένα, οι εναγόμενοι παραβίασαν τον Digital Millennium Copyright Act (νόμο περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας Digital Millennium Copyright Act), παραλείποντας να παράσχουν την κατάλληλη απόδοση, ειδοποίηση για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή όρους αδείας κατά τη χρήση του κώδικα των εναγόντων. Αντιθέτως, στις 28 Ιουνίου 2023, δύο συγγραφείς, οι Paul Tremblay και Mona Awad, άσκησαν αγωγή κατά της OpenAI στην υπόθεση *Tremblay κατά OpenAI, Inc.*, με την οποία προβάλλουν ευθέως την προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εξ ονόματος μιας κατηγορίας δημιουργών.⁸ Οι αξιώσεις τους για παραποίηση/απομίμηση στηρίζονται στη θεωρία ότι: (1) το υλικό των δημιουργών που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αναπαράγεται και καταλαμβάνεται στο πλαίσιο των δεδομένων εκπαίδευσης του OpenAI· και (2) ότι τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα του OpenAI και τα αποτελέσματά τους συνιστούν προσβολές παράγωγων έργων.⁹ Οι ενάγοντες υποστήριξαν περαιτέρω ότι τα αποτελέσματα των μοντέλων, και συγκεκριμένα οι περιλήψεις των βιβλίων των δημιουργών που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι επίσης παράγωγα και προσβάλλουν δικαιώματα επί των έργων. Οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι η αγωγή τους δεν αποσκοπεί στον περιορισμό της λειτουργίας των αλγορίθμων του OpenAI, σε γενικές γραμμές, αλλά αποσκοπεί μόνο στην αποζημίωση των δημιουργών για την αξία που προσέθεσαν τα βιβλία τους στα δεδομένα εκπαίδευσης της AI. Ως εκ τούτου, ζητούν πραγματική και νόμιμη αποζημίωση, μαζί με ασφαλιστικά μέτρα. Δύο εβδομάδες αργότερα, οι συγγραφείς Sarah Silverman, Christopher Golden και Richard Kadrey άσκησαν παρόμοια αγωγή κατά της OpenAI κ.λπ. στις

υποθέσεις *Silverman κατά OpenAI, Inc.*¹⁰ και *Kadrey κατά Meta Platforms, Inc.*¹¹.

Ειδικότερα, οι αξιώσεις για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν από τη λειτουργία των προϊόντων ΤΝ δεν είναι νέες. Μία από τις πρώτες αγωγές με τις οποίες προβάλλεται προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από προϊόν ΤΝ ήταν η *Thomson Reuters Enterprise Centre GmbH κατά ROSS Intelligence Inc.*,¹² η οποία κατατέθηκε στο District Court των ΗΠΑ για την περιφέρεια του Delaware στις 6 Μαΐου 2020. Στην υπόθεση εκείνη, η ενάγουσα (εταιρεία) Thomson Reuters, ιδιοκτήτρια της πλατφόρμας νομικής έρευνας Westlaw, υποστήριξε ότι η ROSS Intelligence, Inc. (ROSS) αντιγράφει χωρίς άδεια τη νομική βάση δεδομένων της Westlaw, προκειμένου να εκπαιδεύσει το ανταγωνιστικό λογισμικό νομικής έρευνας που λειτουργεί με ΤΝ. Στις 26 Απριλίου 2022, οι αξιώσεις της Thomson Reuters επέζησαν την απόρριψη της αγωγής. Τον Δεκέμβριο του 2022 κατατέθηκαν αντίθετες προτάσεις συνεκδίκασης, οι οποίες στράφηκαν στην καρδιά της πρωτοβάθμιας άμυνας της ROSS ως προς το ότι τα εκπαιδευτικά της πρωτόκολλα συνιστούν θεμιτή χρήση, διότι για την κατάρτιση χρησιμοποιήθηκαν μόνο ιδέες και νομικές αποφάσεις που δεν προστατεύονται από τη βάση δεδομένων της Thomson Reuters, σε αντίθεση με τα συστήματα ευρετηρίασης και αναζήτησης της Westlaw, στα οποία έχει χορηγηθεί προστασία του δικαιώματος του δημιουργού. Οι αιτήσεις αυτές εξακολουθούν να εκκρεμούν.

Ενδέχεται σύντομα να ακολουθήσουν περισσότερες υποθέσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από άλλους δημιουργούς περιεχομένου, συμπεριλαμβανομένων εφημερίδων και άλλων οργανισμών μέσω ενημέρωσης, πολλοί από τους οποίους βρίσκονται επί του παρόντος σε διαδικασία διαπραγμάτευσης συμφωνίας αδειοδότησης που επιτρέπει τη χρήση των ρεπορτάζ τους, άρθρων και άλλων εκδόσεων από προγραμματιστές γενεσιουργού ΤΝ. Σε περίπτωση

διακοπής των εν λόγω διαπραγματεύσεων, είναι πιθανό να ακολουθήσουν δικαστικές διαφορές. Οι *New York Times*, για παράδειγμα, εικάζεται ότι εξετάζουν το ενδεχόμενο άσκησης αγωγής κατά του OpenAI, διότι η ChatGPT έχει ενσωματώσει στο παρελθόν άρθρα των *New York Times* και τα αναφέρει όταν απαντά στις ερωτήσεις των χρηστών σχετικά με τις ειδήσεις και άλλα θέματα, ουσιαστικά «έγινε άμεσος ανταγωνιστής με το χαρτί» και μείωσε σημαντικά την ανάγκη για τους χρήστες να «επισκέπτονται τον ιστότοπο του εκδότη», γεγονός που θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα οικονομικές απώλειες για το έντυπο.¹³ Επιπλέον, στις 21 Αυγούστου 2023, αναφέρθηκε ότι οι *New York Times* είχαν εμποδίσει τη διαδικτυακή κρυπιδέρα (web crawler) της OpenAI, εμποδίζοντας έτσι την OpenAI να χρησιμοποιεί το περιεχόμενο των *New York Times* για την κατάρτιση μοντέλων ΤΝ¹⁴

Υποθέσεις εμπορικών σημάτων

Τον Φεβρουάριο του 2023, στο Getty Images (US), Inc. κατά Stability AI, Inc.,¹⁵ η εταιρεία μέσω ενημέρωσης Getty Images, Inc. (Getty), άσκησε αγωγή κατά της Stability AI προβάλλοντας αξιώσεις για παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων. Συγκεκριμένα, η καταγγελία υποστηρίζει ότι ο ιστότοπος της Getty «τεμαχίστηκε (scraped)» από την Stability AI για εικόνες και δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση του μοντέλου παραγωγής εικόνων της, Stable Diffusion, με σκοπό τη δημιουργία ανταγωνιστικού προϊόντος ή υπηρεσίας. Η καταγγελία της Getty περιλαμβάνει ορισμένες μοναδικές αξιώσεις διανοητικής ιδιοκτησίας. Όπως και οι λοιποί ενάγοντες, η Getty ισχυρίστηκε ότι: (1) η Stability AI αναπαρήγαγε το προστατευόμενο από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υλικό της Getty για την εκπαίδευση το μοντέλο της Stable Diffusion· και (2) το μοντέλο δημιουργεί παράνομα παράγωγα έργα ως αποτέλεσμα. Ωστόσο, επειδή η Stable Diffusion έχει δημιουργήσει εικόνες που περιλαμβάνουν τρο-

ποποιημένη εκδοχή του υδατοσήματος (watermark) της Getty, η καταγγελία της Getty περιλαμβάνει επίσης ισχυρισμούς ότι: (1) η συμπερίληψη του υδατοσήματος της Getty συνιστά προσβολή εμπορικού σήματος που ενδέχεται να οδηγήσει σε σύγχυση ως προς τον κάτοχο των παραγόμενων εικόνων, καθώς και σε παραποίηση του εμπορικού σήματος λόγω των εικόνων χαμηλής ποιότητας που συχνά παράγονται από το μοντέλο της Stability AI· και (2) ότι με την αφαίρεση των υδατογραφημάτων της για εκπαίδευση ή με την εφαρμογή μιας έκδοσης των υδατοσήμων της στα αποτελέσματα της Stable Diffusion, η Stability AI παρείχε ψευδείς πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας κατά παράβαση του άρθρου 17 U.S.C. § 1202 στοιχείο

α). Η Getty υποστήριξε επίσης ότι οι εν λόγω ενέργειες συνιστούν αθέμιτο ανταγωνισμό κατά παράβαση του νόμου του Delaware (Uniform Deceptive Trade Practices Act) για τις ενιαίες παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές, και ζητεί αποζημίωση από κοινού με την έκδοση διαταγής σύμφωνα με την οποία η Stability AI θα καταστρέψει όλα τα μοντέλα Stable Diffusion που έχουν εκπαιδευτεί με τη χρήση του περιεχομένου της Getty. Η Stability AI ζήτησε να απορριφθεί η αγωγή της Getty για λόγους δικαιοδοσίας και ουσίας και να παραπεμφθεί η υπόθεση στο περιφερειακό δικαστήριο των ΗΠΑ της Βόρειας Περιφέρειας της Καλιφόρνιας. Το αίτημα απόρριψης της Stability AI παραμένει σε εκκρεμότητα.

Η «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ» από το ενδιαφέρον αυτό άρθρο δημοσιεύει σήμερα τμήμα του που αφορά περιπτωσιολογία υποθέσεων στα δικαστήρια των ΗΠΑ γύρω από την γενεσιουργό τεχνητή νοημοσύνη ενώ το υπόλοιπο θα δημοσιευθεί σε επόμενο τεύχος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 υπόθεση αριθ. 3: 23-cv-3199 (N.D. Cal. 2023).

2 ενάγοντες αναφέρονται στη διαδικασία «εξαγωγής» δεδομένων από το Διαδίκτυο. Η εξαγωγή είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη, αυτοματοποιημένη διαδικασία, η οποία χρησιμοποιείται από εταιρείες επιστήμης και τεχνολογίας δεδομένων, για τη συλλογή μεγάλου όγκου πληροφοριών από δημόσια διαθέσιμες διαδικτυακές πηγές. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για τη συλλογή συνόλων δεδομένων, τα οποία με τη σειρά τους χρησιμοποιούνται για την «εκπαίδευση» μοντέλων ΤΝ.

3 υπόθεση αριθ. 3: 23-cv-03440 (N.D. Cal. 2023).

4 το ίδιο δικηγορικό γραφείο εκπροσωπεί τους ενάγοντες τόσο στην P.M. όσο και στον J.L.

5 υπόθεση αριθ. 3: 23-cv-00201 (N.D. Cal. 2023).

6 λεπτό Entry, Andersen, υπόθεση αριθ. 23-cv-00201 (N.D. Cal. 2023): Blake Brittain, US Judge Finds Flaw in Artists' Lawsuit Against AI Companies, REUTERS (19 Ιουλίου 2023), <https://www.reuters.com/legal/litigation/us-judge-finds-flaws-artists-lawsuit-against-ai-companies-2023-07-19/>.

7 υπόθεση αριθ. 4: 22-cv-06823 (N.D. Cal. 2022).

8 υπόθεση αριθ. 4: 23-cv-03223 (N.D. Cal. 2023).

9 στις 28 Αυγούστου 2023, η OpenAI υπέβαλε αίτηση για την απόρριψη της αγωγής αυτής, καθώς και άλλοι, τόσο στην υπόθεση Silverman όσο και στην Tremblay, υποστη-

ρίζοντας ότι οι παρεπόμενες αξιώσεις των εναγόντων στηρίζονται στο «εσφαλμένο νομικό συμπέρασμα ότι κάθε προϊόν της ChatGPT είναι κατ' ανάγκη ένα παράνομο "παράγωγο έργο", το οποίο αποτελεί πολύ συγκεκριμένο όρο στο δίκαιο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, διότι τα αποτελέσματα αυτά είναι, κατά την ίδια και συγκυριακή έννοια, η πρόταση δεν επιδιώκει να απορρίψει την αγωγή των εναγόντων για «άμεση» προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, την οποία ο OpenAI δήλωσε ότι θα «επιδιώξει να επιλύσει ως νομικό ζήτημα σε μεταγενέστερο στάδιο της υπόθεσης».

10 υπόθεση αριθ. 3: 23-cv-03416 (N.D. Cal. 2023).

11 υπόθεση αριθ. 3: 23-cv-03417 (N.D. Cal. 2023).

12 υπόθεση αριθ. 1: 20-cv-00613 (D. Del. 2021).

13 ο Bobby Allyn, New York Times' θεωρεί ότι η αγωγή κατά του OpenAI αποτελεί προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας swirl, NPR (Aug. 16, 2023), <https://www.npr.org/2023/08/16/1194202562/new-york-times-considers-legal-action-against-openai-as-copyright-tensions-swirl>.

14 Jay Peters and Wes Davis, The New York Times εμποδίζει τον OpenAI web crawler, THE VERGE (21 Αυγούστου 2023), <https://www.theverge.com/2023/8/21/23840705/new-york-times-openai-web-crawler-ai-gpt>

15 υπόθεση αριθ. 1: 23-cv-00135 (D. Del. 2023).

Οι δικηγόροι Πειραιά στηρίζουν έμπρακτα τις εκπαιδευτικές δομές στα σωφρονιστικά καταστήματα

Αντιπροσωπεία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, αποτελούμενη από τους Συμβούλους του ΔΣΠ **Ηλία Τζιτζικάκη** και **Ισμήνη Ζώρζου** και τις δικηγόρους **Λίλη Αποστολίδου** και **Ιωάννα Θεοδωράτου** παρέδωσε στις 25 Ιανουαρίου 2024 στην Διευθύντρια των Εκπαιδευτικών Δομών Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού **Πέπη Ορφανάκη**, τα είδη ρουχισμού και προσωπικής υγιεινής που οι Δικηγόροι Πειραιά συγκέντρωσαν για τους

μαθητές - κρατούμενους, ανταποκρινόμενοι στη σχετική πρωτοβουλία του ΔΣΠ.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά ΣΤΗΡΙΖΕΙ με συνέπεια το Σχολείο στις ανδρικές φυλακές Κορυδαλλού, τους ηρωικούς εκπαιδευτικούς και τους μαθητές του που σε συνθήκες εγκλεισμού συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και ΔΙΕΚΔΙΚΕΙ με επιμονή τη δημιουργία αντίστοιχου Σχολείου στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού.

*Αντιπροσωπεία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, αποτελούμενη από τους Συμβούλους του ΔΣΠ **Ηλία Τζιτζικάκη** και **Ισμήνη Ζώρζου** και τις δικηγόρους **Λίλη Αποστολίδου** και **Ιωάννα Θεοδωράτου** μαζί με καθηγήτριες του Σχολείου των Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού*

Το κείμενο αυτό στηρίζεται σε δικαστικές αποφάσεις και στο αποδεικτικό υλικό τους. Αφιερώνεται στη μνήμη όσων χάθηκαν από ανθρώπινα σφάλματα ή από μη συγγνωστές παραβάσεις νόμων και κανονισμών ασφαλείας.

ΤΟ ΡΗΓΜΑ

Του Παν. Γ. Παπαθεοδωρόπουλου
επ. Δικηγόρου Πειραιά
πρώην Γ. Γ. ΔΣΠ

i.- 5 Νοεμβρίου 1971.

Σε Ισπανικά ναυπηγεία άρχισε η ναυπήγηση ενός φορτηγού πλοίου, για λογαριασμό της εταιρείας "Naviera de Nalon". Ολοκληρώθηκε την 3 Αυγούστου 1972. Το πλοίο, με ισπανική σημαία ονομάστηκε "Mina Intergo".

ii.- 1972 – 1981.

Εφοδιασμένο με πιστοποιητικά κλάσεως από τον αγγλικό νηογνώμονα, ξεκίνησε μεταφέροντας χύδην ξηρά φορτία και κυρίως ξυλεία από τη βόρεια Αφρική προς Ισπανία, αλλά αντιμετώπισε διαδοχικά ναυτικά ατυχήματα, που του προκάλεσαν βλάβες και ζημιές, καταχωρημένες στο αρχείο του αγγλικού νηογνώμονα: 19.8.1974. Συγκρούστηκε κατά την είσοδό του προς δεξομενισμό. 3.9.1974. Χάλασε ο μηχανισμός αναστροφής στην κύρια μηχανή του, με αποτέλεσμα να συγκρουσθεί με το m/s "Castello" στο λιμάνι της Aviles και να το βυθίσει. 6.10.1974. Εν πλώ προς Cabo Palos παρουσίασε βλάβη στην κύρια μηχανή. 3.11.1975. Εμφάνισε σοβαρές φθορές στη σιδηροκατασκευή του. 7.11.1975. Διαπιστώθηκαν ρωγμές στη βάση της κύριας μηχανής. 12.7.1977. Βρέθηκαν φθορές στους μηχανισμούς κλεισίματος των αμπαριών. 2.1.1980. Εμφανίστηκαν σοβαρές φθορές στο 1° αμπάρι. 3.1.1980. Υπέστη μεγάλη ζημιά ο στροφαλοφόρος άξονας. 6 Αυγούστου 1980. Είχε εγκάρσια πρόσκρουση στο λιμάνι της Βαρκελώνης. 31.7.1981. Βρέθηκαν σπασμένα δύο πτερύγια της έλικας. 16.12.1981. Παρουσιάστηκε βλάβη στο περικόχλιο του στορέα.

Μετά από αυτά, οι ισπανοί πλοιοκτήτες το έβγαλαν προς πώληση, όπως ήταν.

iii.-1981 – 1985

Στις 28 Δεκεμβρίου 1981 το πλοίο αγοράστηκε από τη ναυτική εταιρεία "Δύστος Ν.Ε.". Μετονομάστηκε σε "Δύστος", ύψωσε ελληνική σημαία και νηολογήθηκε στον Πειραιά με αριθμό 8204. Την εκμετάλλευση του πλοίου είχε από τότε η "Α.Ν.Ε. Ηρακλής", που άλλωστε κατείχε και το 98% των μετοχών της "Δύστος Ν.Ε." και ήταν και οι δύο θυγατρικές της "Α.Γ.Ε.Τ. Ηρακλής", έναν όμιλο εταιρειών με αντικείμενο την παραγωγή και εμπορία τσιμέντου, που διέθετε λιμενικές εγκαταστάσεις, πλοία, μέσα φορτοεκφόρτωσης, μεταφοράς και αποθήκευσης, επισκευαστικές εγκαταστάσεις. Μέχρι το 1992 τελούσε υπό κρατικό έλεγχο και το 1992 πέρασε στον απόλυτο έλεγχο ιταλικών συμφερόντων.

Η "Α.Ν.Ε. Ηρακλής" στις 16.5.1983, μετέτρεψε την κύρια μηχανή ώστε να λειτουργεί με μαζούτ αντί με ντήζελ.

iv.- 1985 – 1987

Το 1985, η "Α.Ν.Ε. Ηρακλής" αποφάσισε να μετατρέψει το πλοίο σε κλειστό τσιμεντοφόρο. Την 18.6.1985 ανέθεσε στην "Ε.Β.Ι.Ε.Σ.Κ. ΑΕ" επίσης θυγατρική εταιρεία της "Α.Γ.Ε.Τ. Ηρακλής" την μετασκευή του. Η μετατροπή αυτή ήταν εξαιρετικά σύνθετη. Ερεπε να διαμορφωθούν εκ νέου οι χώροι φόρτωσης του τσιμέντου με νέους πρόσθετους κεκλιμένους πυθμένες (air slides), να εγκατασταθούν μηχανήματα και σωληνώσεις και

να τεθούν υπό την έγκριση του αγγλικού νηογνώμονα που ακόμα παρακολουθούσε το πλοίο, έτσι ώστε, μετά το πείραμα ευστάθειας, να διαπιστωθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια ευστάθειας και διαγωγής του πλοίου που προβλέπονται και από τον I.M.O. και από τους αντίστοιχους βρετανικούς κανονισμούς.

Όμως τα σχέδια και οι μελέτες για την μετασκευή, αντί να υποβληθούν στον αγγλικό, υποβλήθηκαν στον ελληνικό νηογνώμονα (E.N.), ο οποίος τα ενέκρινε και κατέταξε το πλοίο στην κλάση του ως φορτηγό μεταφοράς τσιμέντου. Όταν η Επιθεώρηση Εμπορικών Πλοίων του Υ.Ε.Ν. εξέδωσε το πιστοποιητικό ανακαταμέτρησης χωρητικότητας με βάση την ειδική μελέτη του E.N., η καθαρή χωρητικότητα του πλοίου μειώθηκε τεχνητά από 3720,38 κ. σε 2971,92 κ. .

Όταν αργότερα τα σχέδια και οι μελέτες της μετασκευής τέθηκαν υπόψη του Ανώτατου Συμβουλίου Ναυτικών Ατυχημάτων (Α.Σ.Ν.Α.) διαπιστώθηκε έλλειψη επαρκών περιθωρίων ευστάθειας σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες, με αποτέλεσμα το πλοίο να παίρνει κλίσεις δεξιά, να έχει αργό ρυθμό επαναφοράς στη διάρκεια του πλού και τα θεωρητικά δεδομένα των υπολογισμών ευστάθειας να μην ανταποκρίνονται στα πραγματικά.

Ωστόσο, το πλοίο, εφοδιασμένο με πιστοποιητικά αξιοπλοίας από τον E.N. συνέχιζε να πραγματοποιεί μεταφορές τσιμέντου της "ΑΓΕΤ Ηρακλής" στην Ελλάδα και στην Ιταλία.

v.- 1987 - 1992

Οι ατυχίες του πλοίου συνεχίστηκαν: Την 2.4.1987, συγκρούστηκε με το "Θεοσκέπαστη". Την 15.5.1987 και την 4.5.1988, υπέστη βλάβη στην κύρια μηχανή. Την 17.6.1987 διαπιστώθηκε και καταγράφηκε το εκ κατασκευής εσωκοίλωμα. Την 5.3.1989, προσέκρουσε στην αριστερή του πλευρά το δεξαμενόπλοιο "Ναυσικά". Την 9.1.1991, συγκρούστηκε με το δεξαμενόπλοιο "Ser John" και υπέστη εσωκοίλωμα στο κατάστρωμα σωσίβιων λέμβων, στρέβλωση ζυγών και εγκαρσίων ελασμάτων. Την 21.7.1992 προ-

σέκρουσε και υπέστη ρήγμα σε ύψος περίπου 8 μ. από την τρόπιδα. Την 9.11.1992 υπέστη διαρροή κεντρικών δεξαμενών έρματος και βράχηκε το φορτίο (τσιμέντο). Τότε αποκαλύφθηκαν φθορές και ζημιές στα ελάσματα και τα ενισχυτικά, παρότι εφέροντο ότι είχαν αποκατασταθεί μόλις τον Ιούλιο του ίδιου έτους.

vi.- 1994 - 1996

Την 15.7.1994 το πλοίο δεξαμενίσθηκε στο Πέραμα και καταγράφηκαν επισκευές στα πτερύγια της έλικας. Την 6.6.1995 το πλοίο υποβλήθηκε σε ετήσια επιθεώρηση στη θάλασσα και μάλιστα φέρεται να έγινε ειδικά στις δεξαμενές έρματος και στα διπύθμενα, ενώ έγιναν παχυμετρήσεις ελασμάτων και εκτεταμένες αντικαταστάσεις ελασμάτων σε επισκευές αξίας 10,5 εκ. δρχ, αλλά οι εργασίες αυτές διέλαθαν της προσοχής του E.N.. Τον Φεβρουάριο του 1996 φέρεται να έγιναν ξανά ελασματοουργικές εργασίες και το πλοίο έλαβε από τον E.N. πιστοποιητικά αξιοπλοίας. Αποδείχθηκε όμως ότι ο επιθεωρητής που διενήργησε τις επιθεωρήσεις έμεινε στο πλοίο μόλις 30 – 40 λεπτά, χωρίς να κατέβει στα διπύθμενα, με αποτέλεσμα οι φθορές στα ελάσματα των διπύθμενων και στις φρακτές να παραμένουν, ενώ παρέμεναν χωρίς αποκατάσταση και τα ρήγματα που προϋπήρχαν του ναυαγίου, μπροστά και αριστερά στο καπάκι του κύτους 1, με πλάτος 1,50 μ. και ύψος 0,10 μ. και στην αριστερή πλευρά του πλοίου σε απόσταση 5 μ. από την κουπαστή και 0,12 μ. από τον καθρέπτη της γέφυρας με πλάτος 0,90 και ύψος 0,26 μ. , που είχαν κλειστεί με πρόχειρα επιθέματα και δεν απέκλειαν την εισροή υδάτων και τη δημιουργία ελεύθερων επιφανειών. Το Α.Σ.Ν.Α. θεώρησε τις παχυμετρήσεις και τις επιθεωρήσεις αυτές ως αναξιόπιστες, πράγμα που επιβεβαιώθηκε και με επιστολή πρώην πλοιάρχου του πλοίου που στάλθηκε, σε ανύποπτο χρόνο, στο Υ.Ε.Ν.

vii.- 24 έως 28 Δεκεμβρίου 1996

Στις 24.12.1996 το πλοίο πλεύρισε στις εγκαταστάσεις της Α.Γ.Ε.Τ. Ηρακλής στην Αγριά Βόλου και ανήμερα τα Χριστούγεννα φόρτωσε 5.300

μετρικούς τόνους χύμα τσιμέντο και στις 14.00 της 26.12.1996, παρότι οι καιρικές συνθήκες ήταν κακές, απέπλευσε με προορισμό τη Δραπετσώνα, για να παραδώσει το τσιμέντο στο κέντρο διανομής.

Για το συγκεκριμένο ταξίδι, είχαν επιβιβασθεί στο πλοίο, εκτός από τα 17 μέλη του πληρώματός του, η σύζυγος και η θυγατέρα του α' μηχανικού και η σύζυγος του β' μηχανικού, προφανώς για να βρίσκονται τις εορταστικές αυτές ημέρες με τους συγγενείς τους – μέλη του πληρώματος.

Μόλις το πλοίο βγήκε από τον Παγασητικό Κόλπο βρέθηκε αντιμέτωπο με ανέμους έντασης 9 μποφόρ και ο πλοίαρχος αναγκάστηκε να αγκυροβολήσει σε υπήνεμο όρμο στη νότια πλευρά της Σκιάθου. Εκεί παρέμεινε μέχρι την 16.00 της 28.12.1996. Παρότι τα στοιχεία του μετεωρολογικού δελτίου έδειχναν ότι στο κεντρικό Αιγαίο επικρατούσαν θυελλώδεις β/α άνεμοι έντασης μέχρι 9 μποφόρ, ο πλοίαρχος αφού επικοινωνήσει με παραπλέοντα πλοία, εκτιμώντας ότι ο καιρός θα πέσει, αποφάσισε να αποπλεύσει, με πορεία νότια, κάτω από τη Σκόπελο και τη νησίδα Σκάντζουρα ώστε να προφυλάσσεται, όσο ήταν δυνατό, από τον βόρειο άνεμο.

Στις 20.30' – 20.50' της ίδιας μέρας, ενώ το πλοίο βρισκόταν 4,5 μίλια βορειοανατολικά της Κύμης, στο ύψος της Σκύρου, ανετράπη και παραμένοντας ανεστραμμένο μισοβυθίστηκε. Η ανατροπή ήταν αιφνίδια. Έχασαν τη ζωή τους από πνιγμό, όλα τα μέλη του πληρώματος και οι τρεις γυναίκες που επέβαιναν, εκτός από τον δόκιμο πλοίαρχο, που βρέθηκε στη θάλασσα και χρησιμοποιώντας μία σωσίβια σχεδία, διασώθηκε τελικά από ένα αλιευτικό στις 5,30 τα ξημερώματα της 29 Δεκεμβρίου 1996 στη θαλάσσια περιοχή της νότιας Εύβοιας.

iix.- 29 Δεκεμβρίου 1996 έως 4 Φεβρουαρίου 1997

Το "Δύστος" ανατράπηκε αλλά δεν βυθίστηκε. Κατά μία φρικαλέα παραδοξότητα, επί πέντε συνεχείς ημέρες, επέπλεε ανεστραμμένο σε μία γαλήνια θάλασσα, ορατό και επισκέψιμο. Στη

θέση και κατάσταση που βρισκόταν παρείχε όλη την ευχέρεια να ρυμουλκηθεί μέχρι την πλησιέστερη ακτή που απέιχε μόλις 1420 μ. και εκεί να επικαθήσει σε αμμώδη βυθό με θαλάσσιο βάθος μικρότερο από 20 μ. Εκεί, χωρίς κινδύνους για το περιβάλλον και τη ναυσιπλοΐα, θα μπορούσε να ερευνηθεί σε όλους τους προσβάσιμους χώρους του, υπό την άμεση εποπτεία των αρμόδιων αρχών και από τους ειδικούς πραγματογνώμονες που είχαν διορισθεί από την Εισαγγελία και όχι εμμέσως από τρίτους δύτες, που είχαν προσληφθεί από τους ασφαλιστές, προκειμένου να δίνουν πληροφορίες και υλικό στις αρχές και στους πραγματογνώμονες. Με τον τρόπο αυτόν, δηλαδή τη ρυμούλκιση στην πλησιέστερη ακτή, θα υπήρχε πλήθος αντικειμενικών ευρημάτων που θα οδηγούσε σε ασφαλή συμπεράσματα και το πλοίο δεν θα βυθιζόταν, δεν θα χαρακτηριζόταν ως ολική απώλεια και θα διατηρούσε ακόμα και μια σχετική αξία από τα σιδηρά μέρη του. Αντίθετα, επί 5 μέρες αφέθηκε να επιπλέει σε απόσταση 1420 μ. από την ακτή, σε σημείο όπου το βάθος της θάλασσας ήταν 34 μ. και το κέντρο επιχειρήσεων είχε εγκατασταθεί στο συνοδευτικό ρυμουλκό "Matsas Star", που τροφοδοτούσε το "Δύστος" με αέρα για να επιπλέει, χωρίς κίνδυνο να βυθιστεί ολοκληρωτικά. Παραδόξως όμως δεν γινόταν απάντληση πετρελαιοειδών, δεν γινόταν τεχνική επιθεώρηση, καταγραφή ζημιών ή βιντεοσκόπηση εσωτερικά ή εξωτερικά.

Στις 2.1.1997 διορίζονται οι πραγματογνώμονες με οι εντολή να επιθεωρήσουν το ανεστραμμένο πλοίο.

Ομως, ενώ μέχρι την 12,10' της 1.1.1997 διοχετευόταν αέρας, που κρατούσε το πλοίο 2 μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, την 2.1.1997 σταμάτησε η διοχέτευση αέρα, με αποτέλεσμα το πλοίο να βυθίζεται επί 4 ώρες και 27' και τελικά βυθιζόμενο αργά και σταθερά να επικαθήσει σε αμμώδη και λασπώδη βυθό.

Ετσι, όταν έφθασαν οι πραγματογνώμονες για να επιθεωρήσουν αυτοί οι ίδιοι το πλοίο, το βρήκαν βυθισμένο. Οι δύτες που κατέβαιναν για

να ενημερώσουν τις αρχές και τους πραγματογνώμονες που ήσαν πάνω στο ρυμουλκό, ανέσυραν κάποια αντικείμενα, αλλά, παραδόξως, δεν βρήκαν ούτε ένα από τα 7 ρολόγια του, ούτε τα ημερολόγια γέφυρας, μηχανής και ασυρμάτου. Ωστόσο, κατάφεραν να βρουν τα πιστοποιητικά του πλοίου, αλλά και αυτά, όταν τα βρήκαν, δεν τα παρέδωσαν στις ανακριτικές αρχές, αλλά στον παριστάμενο εκπρόσωπο των ασφαλιστών.

Από τις αστοχίες αυτές δεν κατέστη δυνατός ο ακριβής προσδιορισμός σειράς κρίσιμων στοιχείων (καιρικές συνθήκες, ακριβής ώρα απόπλου, ταχύτητα, ακριβής πορεία και χρόνος παραλάξεων, χειρισμοί, χρήση μέσων ραδιοεπικοινωνίας, επικοινωνία με τις εταιρείες και τυχόν εντολές, η κατάσταση στην οποία βρισκόταν το πλοίο και συγκεκριμένα τα λάστιχα στα καπάκια των αμπαριών, τα επιθέματα στο κατάστρωμα, τα ρήγματα, την εσωτερική κατάσταση στα κύτη την κλίση του στερεοποιημένου φορτίου, δηλαδή στοιχεία καίριας σημασίας για την διερεύνηση των αιτίων. Παράλληλα, με βάση το βιβλίο ημερολογίου του πλοίου θα μπορούσαν να εξαχθούν συμπεράσματα έστω και για δύο συμβάντα, τα οποία ασκούν επιρροή στο ζήτημα της κατάστασης που βρισκόταν το πλοίο και συγκεκριμένα το πότε, πού και πόσα ελάσματα τοποθετήθηκαν τον Φεβρουάριο του 1995 και διέλαθαν της προσοχής του Νηογνώμονα, ενώ από τη σελίδα της 23.8.1996 θα διαπιστωνόταν ποιά ώρα επιβιβάσθηκε και αποβιβάσθηκε ο επιθεωρητής του E.N. και αν σε 30 - 40 λεπτά θα μπορούσε να εισέλθει ή να επιθεωρήσει τα ελάσματα στα διπύθμενα του πλοίου, πράγμα φύσει αδύνατο λόγω της ύπαρξης φορτίου και σε εξέλιξη τη διαδικασία εκφόρτωσής του. Επομένως, θα μπορούσαν οι εμπειρογνώμονες να κρίνουν με ασφάλεια αν τα πιστοποιητικά που στη συνέχεια χορηγήθηκαν ήταν αξιόπιστα.

Ομως, ακόμα και βυθισμένο, το πλοίο ήταν, λόγω μικρού βάθους του σημείου που είχε επικαθήσει, επισκέψιμο και πρόσφορο σε έλεγχο με τη μέθοδο της βιντεοσκόπησης και άμεσης παροχής της πληροφορίας στους πραγματογνώμονες. Η επι-

θεώρηση και βιντεοσκόπηση προσδιορίστηκε για την 6 Φεβρουαρίου 1997.

ix.- 5 Φεβρουαρίου 1997 έως 6 Φεβρουαρίου 1997

Την 5 Φεβρουαρίου 1997, δηλαδή την προηγούμενη της επιθεώρησης, σημειώνεται μία σφοδρότατη έκρηξη στο εσωτερικό του κύτους Νο 2, η οποία είχε σαν συνέπεια την αποκάλυψη σειράς ρηγμάτων. Η έκρηξη συνέβη κατά τη διάρκεια φλογοκοπής ενός τεμαχίου ελάσματος από δύο δύτες, καθ' υπόδειξη και κατ' εντολήν ναυπηγού, εκπροσώπου των ασφαλιστών, σε συγκεκριμένο σημείο του πλοίου, χωρίς να έχει υπάρξει ενημέρωση των Αρχών, άδεια ή προηγούμενος έλεγχος υπάρξεως επικίνδυνων ή εκρηκτικών αερίων.

Ωστόσο, κανένας από τους δύτες που επιχειρούσαν την φλογοκοπή σε απόσταση 0,30 μ. δεν υπέστη οποιαδήποτε βλάβη, ιδιαίτερα στην ακοή τους, πράγμα που μόνο σε θαύμα μπορεί να αποδοθεί.

Η έκρηξη είχε ως αποτελέσματα, αναμενόμενα άλλωστε, την καταστροφή ή αλλοίωση του αποδεικτικού υλικού και την μη ανεύρεση ή δυσχέρεια συλλογής αποδείξεων. Είναι προφανέστατο ότι από την έκρηξη προκλήθηκε πλήθος ρηγμάτων τα οποία καταγράφηκαν.

Όλα πλην ενός έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό ότι η φορά των ελασμάτων είναι από το εσωτερικό του πλοίου προς τα έξω λόγω εκτόνωσης των αερίων συνεπεία της έκρηξης.

Ωστόσο, ένα ρήγμα (P 6) στην αριστερή πλευρά του πλοίου ακριβώς κάτω από το κύτος 2, στους κενούς χώρους αεροθαλάμων μεταξύ του πυθμένου του αμπαριού και των διπύθμενων, είχε μήκος 2 μ. και μέγιστο πλάτος 0,50 μ. και χαρακτηριστική φορά των χειλέων του ελάσματος από έξω προς το εσωτερικό του πλοίου, πράγμα που σημαίνει ότι είναι αδύνατο να προκλήθηκε από την έκρηξη.

Το ίδιο αυτό ρήγμα ασφαλώς προουπήρχε της έκρηξης και της ανατροπής ή της βύθισης και αυτό προκύπτει από το ότι έφερε επίθεμα από

τεμάχιο ελάσματος, που είχε το ίδιο χρώμα, την ίδια φθορά και αλλοίωση, οξείδωση, παράσιτα και στριδώνα με το έλασμα του ρήγματος του πλοίου, αλλά είχε μικρότερες διαστάσεις από το ρήγμα.

κ.- 7 Φεβρουαρίου 1997 και μετά.

Οι μετέπειτα κατηγορούμενοι, υποστήριξαν ότι η ανατροπή οφειλόταν σε ανθρώπινο σφάλμα του πλοιάρχου και ότι το επίθεμα αυτό τοποθετήθηκε μετά την έκρηξη από τους δύτες στην προσπάθειά τους να περιορίσουν τυχόν διαφυγή πετρελαιοειδών, δικαιολογία μη πειστική όχι μόνο γιατί δεν βρέθηκε κανένας δύτες να υποστηρίξει ότι το τοποθέτησε, αλλά και αν όντως το είχε κάποιος τοποθετήσει μετά την έκρηξη, το επίθεμα αυτό δεν θα είχε χρωματισμό, οξείδωση, στριδώνα κλπ ίδια με το έλασμα του πλοίου, ούτε θα υπήρχαν πετρελαιοειδή αφού αυτά είχαν συστηματικά απαντηθεί και μάλιστα με ζεστό νερό. Το σπουδαιότερο όμως είναι ότι το ρήγμα αυτό δεν επικοινωνούσε με το σημείο της έκρηξης, γιατί μεσολαβούσε α) ένας τεράστιος όγκος τσιμέντου 3.700 τόνων και μάλιστα σε συμπαγή μάζα λόγω της διάβρωσής του, β) θαλασσινό νερό και γ) ο πυθμένας του κύτους 2, που δημιουργούσαν συνθήκες μόνωσης. Αλλά και αν είχε τοποθετηθεί εκ των υστέρων, θα κάλυπτε όλο το ρήγμα και όχι ένα μικρό μέρος του, πράγμα που αποκαλύπτει ότι το επίθεμα είχε τοποθετηθεί για να καλύψει προυπάρχον ρήγμα, που όμως άνοιξε μαζί με το επίθεμα από την καταπόνηση του πλοίου στην τρικυμιώδη θάλασσα, έμπαζε όλο και περισσότερο νερό, μέχρι που προκάλεσε το φαινόμενο της κατάκλυσης των ελεύθερων επιφανειών, που συνετέλεσε στην ανατροπή.

Ταυτόχρονα όμως οι δύο υπερασπιστικές αυτές

εκδοχές είχαν σοβαρά πλεονεκτήματα σε αστικό και ποινικό επίπεδο:

Η κυρία του πλοίου θα αποζημιωνόταν πλήρως από τον ασφαλιστή για την αξία του πλοίου, αφού η θεωρία περί ανθρώπινου σφάλματος του πλοιάρχου σε συνδυασμό με τη σύγχυση που προκαλούσε η έκρηξη, απομάκρυναν το ενδεχόμενο ενδελεχούς διερεύνησης των αιτιών του ναυαγίου και κυρίως των παραβάσεων των όρων ασφαλείας. Και η κυρία του πλοίου και η ασκούσα τον εφοπλισμό του πλοίου εταιρεία, αν και υποχρεωμένες από τον νόμο σε αποζημίωση των απαιτήσεων των δικαιούχων συγγενών των θυμάτων, θα καλύπτονταν πλήρως από τον αλληλασφαλιστικό οργανισμό για τις απαιτήσεις αυτές. Με άλλα λόγια, θα απομακρυνόταν το ενδεχόμενο να προκλήθηκε το ναυάγιο εξ αιτίας παραβάσεων απαγορευτικών διατάξεων περί όρων ασφαλείας και σε ποινικό επίπεδο θα βελτιωνόταν η θέση των κατηγορούμενων.

Το σημαντικότερο όμως ήταν ότι η "Δύστος Ν.Ε.", όχι μόνο θα εισέπραττε την ασφαλιστική αποζημίωση, αλλά θα απαλλασσόταν, χωρίς ζημιά, από ένα υπερήλικο πλοίο το οποίο βρισκόταν στο τελευταίο στάδιο της ενεργού ζωής του και έπρεπε σύντομα να υποβληθεί σε 5ετή επιθεώρηση με δεξαμενισμό.

Και το θαύμα της σώρευσης πλεονεκτημάτων ολοκληρώθηκε. Την 7.2.1997 εγκρίνεται από την ασφαλιστική εταιρεία "Αστήρ"¹ η καταβολή του ασφαλίματος (δολ. ΗΠΑ 2.310.000), ενώ το πλοίο δεν είχε πολλά περιθώρια και σύντομα θα οδηγείτο σε διαλυτήριο, ενώ μετά από λίγο εισπράττεται από την ασφαλιστική εταιρεία "Πανελλήνιος" και το ασφάλισμα του φορτίου (δρχ 95.400.000).

xi.- 17 Ιουλίου 1998

1. Σημείωση: Ο "Αστέρας" ανήκε στην "Εθνική Τράπεζα", Ο διευθύνων σύμβουλός της ήταν και πρόεδρος του ΔΣ του "Ελληνικού Νηογνώμονα" και η "Εθνική Τράπεζα" κατείχε το 36% των μετοχών της "ΑΓΕΤ Ηρακλής".

Η 73/1998 Εκθεση του Α' Ανακριτικού Συμβουλίου Ναυτικών Ατυχημάτων δέχθηκε: α) ότι, επρόκειτο για υπερήλικο, ταλαιπωρημένο, με ελαττώματα κατασκευής, αυξημένη συχνότητα βλαβών και ζημιών και χαμηλό επίπεδο συντήρησης πλοίο, β) ότι, ο "Ελληνικός Νηογνώμονας" ενέκρινε το εγχειρίδιο ευστάθειας μετά την μετασκευή χωρίς ουσιαστικό έλεγχο, αγνόησε το εσωκόιλωμα, δεν υποδείκνυε επισκευές ιδίως από φθορά ελασμάτων πέραν των επιτρεπόμενων ορίων που προέκυπτε από παχυμετρήσεις τους, γ) ότι, παρατηρήθηκε ασυνήθης πρακτική, οι πλοιοκτήτες να αναθέτουν τον έλεγχο του εγχειριδίου ευστάθειας όχι στον παρακολουθούντα την μετασκευή αγγλικό αλλά στον ελληνικό νηογνώμονα δ) ότι, η εταιρεία δεν συμμορφώθηκε με τις υποδείξεις για περιμετρική συγκόλληση των καπακιών των κυτών και ε) ότι, είχαν τοποθετηθεί πρόχειρα μη επιτρεπόμενα επιθέματα. Το ΑΣΝΑ αποφάνθηκε τελικά ότι το ναυάγιο οφείλεται σε παραλείψεις της πλοιοκτήτριας εταιρείας και του "Ελληνικού Νηογνώμονα".

xii.- 14 Ιουνίου 2001 έως 27 Σεπτεμβρίου 2001

Την 14.6.2001, ενώ η κατηγορία είχε μετατραπεί σε πλημμέλημα και οι δικαιούχοι αποζημίωσης είχαν αποζημιωθεί η υπόθεση εισήχθη προς εκδίκαση σε α' βαθμό στο Γ' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Πειραιώς προκειμένου να δικαστούν 15 κατηγορούμενοι με τις κατηγορίες της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή, πρόκλησης ναυαγίου, σωματικής βλάβης από αμέλεια, ψευδούς βεβαίωσης και ηθικής αυτουργίας σε έκδοση ψευδούς βεβαίωσης κατ' εξακολούθηση, απόπειρας υπόθαλψης εγκληματία και ηθικής αυτουργίας σε απόπειρα υπόθαλψης εγκληματία. Ο αδελφός του ασυρματιστή του πλοίου, ήταν ο μόνος συγγενής που είχε δικαίωμα να παραστεί και παραστάθηκε ως πολιτικώς ενάγων. Μετά από 25 διαδοχικές συνεδριάσεις την 27.9.2001 το δικαστήριο εξέδωσε την με αρ. ΓΤ 440/2002 απόφασή του. Με εξαίρεση τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της "Δύστος Ν.Ε." και τον δύτε που απαλλάχθηκαν, οι λοιποί κρίθηκαν ομόφωνα

ένοχοι.

xiii.- 26 Φεβρουαρίου 2002 έως 15 Ιουλίου 2002

Η έφεση εισήχθη για εκδίκαση στο Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Πειραιώς την 26.2.2002. Μετά από 36 διαδοχικές συνεδριάσεις το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, με την αρ. ΕΠ 387 – 1096 – 1097 -1161 – 1161^α/ 2002 κατά πλειοψηφία, κήρυξε ένοχους τον διευθύνοντα σύμβουλο και επικεφαλής του τεχνικού τομέα συντήρησης και επισκευών των πλοίων της "Α.Ν.Ε. Ηρακλής", τον διευθύνοντα σύμβουλο και γενικό τεχνικό διευθυντή του "Ελληνικού Νηογνώμονα" και τον επιθεωρητή του "Ελληνικού Νηογνώμονα" που εξέδωσε τα ψευδή πιστοποιητικά αξιοπλοΐας του πλοίου. Κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε το αποφασιστικό αίτιο της ανατροπής του πλοίου ήταν η εισροή μεγάλων ποσοτήτων θαλασσινού νερού στον κενό χώρο των αεροθαλάμων ο οποίος εκτείνεται πάνω από τα διπύθμενα και κάτω από την έδραση των νέων κυτών, που ήταν ελεύθερος από την μία μέχρι την άλλη πλευρά του πλοίου χωρίς ενδιάμεσες κατασκευές, φρακτές ή διαμερισμάτωσεις, από το ρήγμα (Ρ 6) που προκλήθηκε εν πλώ στην αριστερή εξωτερική πλευρά του πλοίου κάτω από το κύτος 2. Η εισροή του νερού προκάλεσε μετακινήσεις θαλασσίων μαζών στον μισοκατακλυσμένο χώρο των αεροθαλάμων, που ανέτρεψαν τα δεδομένα ευστάθειας και προκάλεσαν μεγάλη κλίση 45 μοιρών δεξιά, αντίστοιχη μετατόπιση φορτίου και τελικά παύση λειτουργίας της μηχανής.

ixv.- 6 Μαΐου 2003

Ο επίλογος γράφτηκε στον Αρειο Πάγο με την αρ. ΑΠ (ΣΤ' Ποιν) 1611/2003 Απόφαση. Οι αιτήσεις αναίρεσης και οι πρόσθετοι λόγοι που υπέβαλαν οι κριθέντες ως ένοχοι από το Εφετείο απορρίφθηκαν. Εγινε δεκτό ότι το δικαστήριο της ουσίας διέλαβε στην απόφασή του ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία και δεν παραβίασε ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου τις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις που εφάρμοσε.-

Εκδηλώσεις δραστηριότητες ανακοινώσεις ΔΣΠ

Δήλωση Προέδρου ΔΣΠ για το νομοσχέδιο για τους Ποινικούς Κώδικες

Το νομοσχέδιο για τους Ποινικούς Κώδικες που εισήχθη 21.2.2024 για ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής θυσιάζει, στο όνομα της επιτάχυνσης και της δήθεν πάταξης του εγκλήματος, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ θυμάτων και κατηγορουμένων και θεμελιώδεις ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ στην ποινική δίκη.

Ένα νομοθέτημα τόσο σημαντικό συντάχθηκε ΧΩΡΙΣ ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ επιτροπή και χωρίς τη συμμετοχή της ακαδημαϊκής, δικαστικής και δικηγορικής κοινότητας, η δε ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ αποδείχτηκε μια τυπική και προσχηματική διαδικασία ακρόασης προς υλοποίηση ειλημμένων αποφάσεων, όπως κατήγγειλε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά με απόφασή του.

Ο προβλεπόμενος στο νομοσχέδιο παραμερισμός των πολυμελών συνθέσεων και η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΟΝΟΜΕΛΩΝ Πλημμελειοδικείων για την εκδίκαση σοβαρών πλημμελημάτων, καθώς και η ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ με απευθείας παραπομπή στο ακροατήριο σοβαρών κακουργημάτων, θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Επισημαίνεται ότι η ΑΥΣΤΗΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ που προβλέπεται στο υπό ψήφιση νομοσχέδιο και Η

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΤΙΣΗ ΤΟΥΣ, έστω και μερικώς, δεν αφορά στην βαριά εγκληματικότητα, αλλά στην μικρομεσαία παραβατικότητα.

Ταυτόχρονα, δεσμεύοντας τη δικαστική κρίση με το αυστηρό πλαίσιο ποινών που εισάγεται, ο νομοθέτης δείχνει, μεταξύ άλλων, ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ και στον φυσικό δικαστή, ο οποίος είναι αυτός που συγκεκριμενοποιεί σε κάθε περίπτωση τις γενικές διατάξεις του νόμου και αποφασίζει για την ποινή και τον τρόπο έκτισής της.

Το νέο αυστηρότερο νομοθετικό πλαίσιο ποινών και η υποχρεωτική, έστω και μερική, έκτιση των ποινών από μικρομεσαίους παραβάτες για ποινές πάνω από δύο χρόνια φυλάκισης, ΔΕΝ ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΕΙ ΣΤΗΝ ΠΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.

Αντιθέτως, υπάρχει ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗΣ των νέων Ποινικών Κωδίκων και των αυστηρών διατάξεων που εισάγουν για τις ποινές και την πραγματική έκτισή τους, ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΥΘΑΙΡΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ τόσο σε ατομικές περιπτώσεις όσο και για να πλήξουν πολιτικές και κοινωνικές διεκδικήσεις και συνδικαλιστικές και φοιτητικές κινητοποιήσεις.

ΨΗΦΙΣΜΑ Δ.Σ.Π. επί του Ν/Σ για τα μη-κρατικά Πανεπιστήμια: Ζήτηματα αντισυνταγματικότητας και ασφάλειας δικαίου

Στο Ψήφισμα του ο ΔΣΠ στις 5.3.2024 τονίζει ότι « η υπεράσπιση του Συντάγματος και των Νόμων αποτελεί όχι μόνο καταστατικό σκοπό του Δ.Σ.Π., αλλά και νομική και ηθική υποχρέωση του δικηγορικού σώματος. Είναι αυτονόητο ότι σε ένα Κράτος Δικαίου, το πρώτο και κύριο μέλημα πρέπει να είναι η τήρηση των θεμελιωδών κανόνων, όπως είναι οι Συνταγματικές επιταγές.

Στο ΑΡΘΡΟ 16 του Συντάγματος προβλέπεται ρητά ότι η Ανώτατη Εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση, ότι οι καθηγητές τους είναι δημόσιοι λειτουργοί και ότι η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται. Η ΡΗΤΗ ΑΥΤΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΑΚΑΜΦΘΕΙ με βάση οποιαδήποτε, επικαλούμενη το ευρωπαϊκό ενωσιακό δίκαιο, ερμηνεία του Συντάγματος ούτε

βεβαίως με έναν τυπικό νόμο.

Συνεπώς, για τη λειτουργία ιδιωτικών ή μη κρατικών πανεπιστημίων, κερδοσκοπικών ή μη, ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ, ζήτημα το οποίο θεωρείται μέχρι σήμερα λυμένο, και από νομολογιακής και από πολιτικής απόψεως. Άλλωστε, η συνταγματική αναθεώρηση είναι η μόνη που εξασφαλίζει πλήρως την ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά εκφράζει την αντίθεσή του με το νομοσχέδιο ίδρυσης μη κρατικών Πανεπιστημίων, το οποίο έχει εισαχθεί και συζητείται στο Κοινοβούλιο. Με το νομοσχέδιο αυτό, αντί της δόκιμης και επιβεβλημένης οδού της συνταγματικής αναθεώρησης, επιλέχθηκε η άμεση νομοθέτηση, κατά παράβαση του Συντάγματος, και για το λόγο αυτό ζητά την απόσυρσή του».

Τιμητική εκδήλωση Δικηγορικής Επικαιρότητας για τη συμπλήρωση 3 δεκαετιών κυκλοφορίας

Του Πέτρου Λακούτση
επ. Δικηγόρου

Ο Δικηγορικός Σύλλογος και το περιοδικό Δικηγορική Επικαιρότητα διοργάνωσαν τιμητική εκδήλωση με την συμπλήρωση 3 δεκαετιών κυκλοφορίας του περιοδικού μας στις 29.3.2024 στη Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά.

Η παρουσία στην εκδήλωση των πρώην προέδρων ΔΣΠ **Βασίλη Βενέτη, Στέλιου Μανουσάκη, Γιώργου Σταματογιάννη και του νυν Προέδρου Ηλία Ι. Κλάππα**, μας τίμησε ιδιαίτερα και φανερώνει την στήριξη που είχε όλα αυτά τα χρόνια η Δικηγορική Επικαιρότητα, από όλες τις διοικήσεις του Συλλόγου, για την απρόσκοπτη έκδοση και κυκλοφορία της. Επίσης, σημαντική

Κλάππας αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στα εξής : «...Η Δικηγορική Επικαιρότητα δίνει βήμα για να ακουστεί η φωνή των Δικηγόρων του Πειραιά, και όχι μόνο, για ζητήματα που απασχολούν τον δικηγορικό κλάδο και τη Δικαιοσύνη, για ζητήματα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτιστικά, καθώς και για θέματα από τη δραστηριότητα του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και των μελών του. Η Δικηγορική Επικαιρότητα είναι ο καθρέφτης της πολυσχιδούς δράσης του ΔΣΠ σε θεσμικό, συνδικαλιστικό, επιστημονικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο και της εξωστρέφειας του προς την πόλη και την κοινωνία».

Στη συνέχεια μίλησε για τη Δικηγορική επικαιρότητα ο σημερινός υπεύθυνος της συντακτικής επιτροπής **Ηλίας Τζιτζικάκης**, Σύμβουλος ΔΣΠ, ο οποίος τόνισε μεταξύ άλλων τα εξής:

«Η Δικηγορική Επικαιρότητα δεν θέλουμε να είναι κάτι φοκλόρ, κάτι που όλοι συμπαθούν αλλά κανείς δεν ερωτεύεται. Ούτε θέλουμε να είναι κάτι παλιομοδίτικο και ξεπερασμένο. Διατηρούμε τις παραδοσιακές και δοκιμασμένες στήλες και συνεργασίες, φυσικά τις δράσεις του Συλλόγου και τα συνδικαλιστικά ζητήματα, δίνουμε βήμα στους νέους συναδέλφους και ασκούμενους του Συλλόγου μας και ταυτόχρονα αναδεικνύουμε φλέγοντα θέματα της επικαιρότητας όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η βία κατά των γυναικών, το σωφρονιστικό σύστημα, η οικολογία και το περιβάλλον και τόσα άλλα. Ασφαλώς και εξακολουθούμε να προβάλλουμε τα ζητήματα που απασχολούν την καθημερινότητα των δικηγόρων, υπηρετούμε τη νομική επιστήμη, συνάμα όμως αγαπάμε και αναδεικνύουμε την πεζογραφία, την ποίηση, την τέχνη και τον πολιτισμό γενικότερα, νοιαζόμαστε για την πόλη μας τον Πειραιά, αναλύουμε την εσωτερική και διεθνή κατάσταση. Θέλουμε να είμαστε μοντέρνοι, προβάλλουμε το περιοδικό στο διαδίκτυο, άλλωστε ήδη η σελίδα μας στο fb αριθμεί πάνω από 3.000 ακόλουθους, όμως χωρίς να κάνουμε έκπτωση στην ποιότητα. Ευελπιστούμε η Δ.Ε. να αποτελεί μια όαση ποιότητας και ενδιαφέροντος στη μέση της ερήμου της ασημαντότητας και της αδιαφορίας. Υπάρχουν πολλά ακόμη να γίνουν και στ' αλήθεια πιστεύω ότι είμαστε ακόμα στην αρχή της προσπάθειάς μας. Χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη έμπνευση, ακόμα περισσότερες ιδέες, ακόμα σκληρότερη δουλειά. Χρειάζεται ακόμα μεγαλύτερη συμμετοχή. Ωστόσο, όμως, δεν θα πρέπει

Οι υπεύθυνοι διοργάνωσης της τιμητικής εκδήλωσης:
Αριστερά Αριάννα Στυλιανού, Ιωάννα Θεοδωράτου,
Λίλη Αποστολίδου, Πέτρος Λακούτσης, Ηλίας Τζιτζικάκης

ήταν και η παρουσία των υπευθύνων συντακτικών επιτροπών πρώην Αντιπροέδρων **Μανώλη Κοτσώνη, Άννας Αλεξανδροπούλου και Μαίρης Φλωροπούλου-Μακρή**, που καθένας με τον τρόπο του βοήθησαν στην εξέλιξη του περιοδικού μας, όχι μόνο ως υπεύθυνοι, αλλά δημοσιεύοντας και οι ίδιοι άρθρα και γενικώς κείμενα και μετέχοντας στις εκδηλώσεις της Δικηγορικής Επικαιρότητας, στις ετήσιες μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις, στις εκδρομές κλπ.. Τους ευχαριστούμε για τη βοήθειά τους όσο συνεργαστήκαμε στο περιοδικό.

Στον χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του ΔΣΠ **Ηλίας Ι.**

να πάψουμε να αισθανόμαστε περήφανοι που, όλοι μαζί και ο καθένας χωριστά, κατορθώνουμε να κρατάμε ακόμα ζωντανό, το παλαιότερο μη αμιγώς νομικό περιοδικό στην Ελλάδα».

Για την πορεία της στο χρόνο, την καθιέρωσή της και τα 34χρονα της «Δικηγορικής Επικαιρότητας» μίλησε ο **Δημήτρης Πιστικός** επ. Δικηγόρος, τακτικό μέλος της συντακτικής επιτροπής, ποιητής και συγγραφέας. Είπε μεταξύ άλλων «Ως ένα από τα παλαιότερα μέλη της συντακτικής Επιτροπής της 'Δικηγορικής Επικαιρότητας' έχω την τύχη να μοιράζομαι μαζί σας, απόψε, τη χαρά για τη γιορτή γενεθλίων της, τώρα που έκλεισε τα 34 χρόνια γόνιμης παρουσίας... Εκ των πραγμάτων λοιπόν η σύνοψη αυτής της πορείας απαιτεί εντεταμένη προσοχή, μέθοδο, ανάλυση, σύνθεση και φυσικά αρκετό χρόνο. Η 'Δικηγορική Επικαιρότητα' δεν είχε δογματικές αποκλίσεις ή κάποιες αρριόρι αισθητική. Κατακτούσε βήμα-βήμα τη φυσιογνωμία και χάραζε την πορεία της. Ήταν η προσπάθεια ελεύθερων ανθρώπων όπου καθένας κατέθετε τις απόψεις, το ταλέντο, την αισθητική και τις γνώσεις του, πιστεύοντας ότι όλα ετούτα είχαν κάποια σημασία για ένα ευήκοο κοινό. Διαφορετικές ενότητες και θεματικές περιελάμβαναν κείμενα και άρθρα για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία, την κοινωνία, το δίκαιο, την ιστορία, το νομικό προβληματισμό, τη διεθνή κατάσταση, το σχολιασμό μειζόνων συμβάντων, την πολιτιστική ζωή με εκδηλώσεις που διοργάνωνε η «Δικηγορική Επικαιρότητα», την έγνοια για την προστασία των θεσμών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την κατάσταση στη Δικαιοσύνη, τα επαγγελματικά προβλήματα κ.λπ. Όλα αυτά θα αποτελούν πάντοτε ένα μεγάλο, πολύτιμο και χρήσιμο υλικό για έναν αυριανό μελετητή της ιστορίας του Συλλόγου μας και όχι μόνο, που θα θελήσει να προσεγγίσει με επιστημονική τα έργα και τις ημέρες του εορταζόμενου εντύπου μας».

Σήμερα υπάρχει πληθώρα δικηγόρων που γράφουν και δημοσιεύουν, με αποτέλεσμα πολλές φορές να αντιμετωπίζουμε δυσκολία στην επιλογή των άρθρων και κειμένων. Ο Δικηγόρος έχει πάντα κάτι να πει και αυτό το αποτυπώνει στο χαρτί όπου και ξεδιπλώνει όλο το ταλέντο του. Νομίζω ότι έτσι ξεδίνει λίγο από το φόρτο της εργασίας του και νοιώθει πιο ελεύθερος και γράφει...γράφει.

Η ανάμνηση μας τρέχει και στους ανθρώπους που έφυγαν από τη ζωή και πρέπει να τους θυμόμαστε όπως ο Πρόεδρος **Κώστας Πεταλάς**, του οποίου οι συνεδριάσεις της επιτροπής μας ήταν μικρά Διοικητικά συμβούλια, ο **Μόσχος Κεφάλας** ο προκάτοχος μου, ο **Γεράσιμος Γεωργάτος** που ήταν σταθερό τακτικό μέλος της Συντακτικής Επιτροπής, ο Αρεοπαγίτης και φίλος

της εφημερίδας **Γιώργος Ρήγος**, ο συγγραφέας **Σταύρος Λαγκαδιανός**, ο **Φάνης Μούλιος**, ο **Θεόφιλος Προκοπίδης**, η **Δήμητρα Κοντού**, ο **Θεόδωρος Πουλέτσος**, ο **Νίκος Ψαλιδάκος**, η **Βίκυ Κατσαγώνη**, **Γιώργος Πατεστής**, **Κώστας Μάναλης** και τελευταία ο **Σταύρος Γουδής**.

Σήμερα η Συντακτική μας επιτροπή έχει πλαισιωθεί με νέους Δικηγόρους, όπως η δικηγόρος και συγγραφέας **Ιωάννα Θεοδωράτου** και η δικηγόρος **Αριάννα Στυλιανού**, οι οποίες και ήσαν εξαιρετικές συντονίστριες στην τιμητική μας εκδήλωση καθώς κι η δικηγόρος και συγγραφέας **Λίλη Αποστολίδου** με την οποία είμαστε πλέον μαζί στην επιμέλεια έκδοσης. Επίσης, η δικηγόρος **Σίσυ Παναγιωτακοπούλου**, ο δικηγόρος και συγγραφέας **Γρηγόρης Γαϊανάρης**, ο δικηγόρος **Γιώργος Σαπουν-**

Στιγμιότυπο από την τιμητική εκδήλωση

τζάκης.

Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους Δικηγόρους που συνεργαστήκαμε στο παρελθόν και στο παρόν και όσους δημοσίευσαν άρθρα και κείμενα στο περιοδικό μας, κυρίως τον **Δημήτρη Πιστικό** επ. Δικηγόρο, τον **Δημήτρη Σταθακόπουλο** Δικηγόρο και κυρίως τον Υπεύθυνο συντ. επιτροπής **Ηλία Τζιτζικάκη**, Σύμβουλο ΔΣΠ, ο οποίος παρά τον δικηγορικό φόρτο εργασίας και τη συχνή παρουσία του στις συνεδριάσεις του ΔΣ, βρίσκει χρόνο να λειτουργούμε σωστά και μεθοδικά γεγονός που συντελεί στην τακτική έκδοση του περιοδικού.

Κατά την διάρκεια της εκδήλωσης τιμήθηκαν οι πρώην πρόεδροι ΔΣΠ **Βασίλης Βενέτης**, **Κώστας Πεταλάς**, **Στέλιος Μανουσάκης** και **Γιώργος Σταματογιάννης**, οι πρώην Αντιπρόεδροι ΔΣΠ και υπεύθυνοι της Σ.Ε. **Μανώλης Κοτσώνης**, **Άννα Αλεξανδροπούλου** και **Μαίρη Φλωροπούλου-Μακρή**, οι επιμελητές εκδόσεως **Μόσχος Κεφάλας** και **Πέτρος Λακούτσης**, οι επίτιμοι δικηγόροι **Φάνης Μούλιος**, **Δημήτρης Πιστικός**, **Δημήτρης Σταθακόπουλος**, **Μιχάλης Βλάμος** και ο πρώην Πρόεδρος CCBE και πρώην Αντιπρόεδρος ΔΣΠ **Ευάγγελος Τσου-**

ρούλης, ο πρώτος υπεύθυνος της Σ.Ε. **Γιάννης Καρδαράς**.

Στους συνεργάτες με πολύχρονη και διαρκή παρουσία στο περιοδικό δόθηκαν τιμητικές διακρίσεις για την πολύτιμη προσφορά τους και τη συμμετοχή τους στο περιοδικό μας.

Επίσης θέλω να ευχηθώ η «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ» να συνεχίσει την αδιάλειπτη και συνεχή έκδοσή της, να πλαισιωθεί με περισσότερους και νέους δημιουργούς και να διατηρήσει την σημαντική της θέση στην πορεία που έχει χαράξει ο Δικηγορικό μας σύλλογος για τη νομική επιστήμη, τα γράμματα και τον πολιτισμό.

Απονομή στον πρ. Πρόεδρο Βασίλη Βενέτη

Απονομή στον υιο Βασίλη Πεταλά εις μνήμη πρ. Προεδρου Κώστα Πεταλά

Απονομή στον πρ. Αντιπρόεδρο και υπ. Συντ. Επ. Μανώλη Κοτσώνη

Απονομή στον πρ. Πρόεδρο Στέλιο Μανουσάκη

Απονομή στην πρ. Αντιπρόεδρο και υπ. Συντ. Επ. Άννα Αλεξανδροπούλου

Απονομή στον τ. Πρόεδρο Γιώργο Σταματογιάννη

Απονομή στην πρ. Αντιπρόεδρο και υπ. Συντ. Επ. Μαίρη Φλωροπούλου

Απονομή στον Δικηγόρο Γιάννη Καρδάρ

Απονομή στον Δικηγόρο Δημήτρη Σταθακόπουλο

Απονομή στον γιό, του Φάνη Μούλιου, Παύλο στη μνήμη του πατέρα του

Απονομή στον Δικηγόρο Ευάγγελο Τσουρούλη

Απονομή στον επ. Δικηγόρο Δημήτρη Πιστικό

Απονομή στον υιο Γιάννη Κεφάλα εις μνήμη του Μόσχου Κεφάλα

Απονομή στον επ. Δικηγόρο Μιχάλη Βλάμο

Απονομή στον επ. Δικηγόρο Πέτρο Λακούτση

Λειτουργία μη κρατικών Πανεπιστημίων στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και το Ελληνικό Σύνταγμα

Αλεξ. Δεσποτόπουλου
Δρα Παντείου
Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω
Διεθνολόγου

Δημ. Σταθακόπουλου
Δικηγόρου Πειραιά
Δρα Παντείου
Οθωμανολόγου/ Τουρκολόγου

Θεωρούμε καθήκον μας να παρέμβουμε στο δημόσιο διάλογο, που αφορά στην ίδρυση μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων στη χώρα μας.

Η σχετική νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης έρχεται να καταργήσει μία εθνική ιδιαιτερότητα, που αντιβαίνει σε μεγάλο βαθμό τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας μας. Η Ελλάδα έχει το θλιβερό προνόμιο να είναι μία από τις ελάχιστες χώρες, που επιτρέπει αναχρονιστικά και εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου την λειτουργία μόνο κρατικών πανεπιστημίων.

Στο άρθρο 16 παρ. 2 του Συντάγματος, ορίζεται πως η παιδεία αποτελεί «βασική αποστολή του Κράτους». Στην παρ. 5 αναφέρεται πως η εκπαίδευση «παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου», δίνοντάς τους «πλήρη αυτοδιοίκηση», θέτοντας τα ιδρύματα «υπό την εποπτεία του Κράτους» αναγνωρίζοντας στους καθηγητές τους, στην παρ. 6, την ιδιότητα του «δημόσιου λειτουργού». Οι διατάξεις αυτές, όπως ερμηνεύονται μέχρι σήμερα από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), απαγορεύουν την ίδρυση και τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων (ΣτΕ, Ολ 2274/1990, 3457/1998). Το Σύνταγμα του 1952, καθώς και τα χουντικά συντάγματα του 1968 και 1973, προσέδωσαν στα Πανεπιστήμια, τη μορφή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ενισχύοντας την κρατική εποπτεία, δηλ. τον πλήρη έλεγχο, κάτι που επισφράγισε το άρθ. 16 του νυν Συντάγματος

του 1975, οι διατάξεις του οποίου δεν αναθεωρήθηκαν.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η προσχώρησή μας στην συμφωνία GATS του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου έχουν δημιουργήσει ένα νέο, σαφές πλαίσιο υποχρεώσεων, ως προς το καθήκον της χώρας μας να διασφαλίζει έναν υγιή, λειτουργικό ανταγωνισμό στην εσωτερική της αγορά, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης.

κυκλοφορία των υπηρεσιών και τις διατάξεις του Χάρτη σχετικά με την ακαδημαϊκή ελευθερία, την ελευθερία ίδρυσης ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την επιχειρηματική ελευθερία.

Με απόφασή του (C-66/18-2020), το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) διαπίστωσε ότι η Ουγγαρία όντως παραβίαζε με τους δύο αυτούς όρους το ευρωπαϊκό δίκαιο. Η άποψη της Ουγγαρίας ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο των κρατών

μελών δεν έγινε δεκτή. Το δικαστήριο έλαβε υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και κατ' επέκταση η Ουγγαρία είναι συμβαλλόμενο μέρος της Γενικής Συμφωνίας για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (GATS) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, που τέθηκε σε ισχύ το 1995. Η συμφωνία αυτή απαιτεί από τα μέλη του ΠΟΕ να μην τροποποιούν τους όρους ανταγωνισμού εις βάρος προμηθευτών από τρίτες χώρες. Στη βάση αυτή, το δικαστήριο διαπίστωσε ότι η «απαίτηση προηγούμενης συνθήκης με την χώρα, όπου εδρεύει το αλλοδαπό πανεπιστήμιο» της Ουγγαρίας συνιστά παραβίαση του άρθρου XVII της GATS. Το ίδιο ισχύει για τον δεύτερο όρο της Ουγγαρίας, ήτοι την απαίτησή το αλλοδαπό – μητρικό πανεπιστήμιο να παρέχει εκπαίδευση στο κράτος όπου έχει την έδρα του. Ως προς το δεύτερο αυτό σκέλος, το δικαστήριο διαπίστωσε παραβιάσεις και του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ελευθερία εγκατάστασης) και του άρθρου 16 της οδηγίας της ΕΕ για τις υπηρεσίες.

Το 2017, για παράδειγμα, η Ουγγαρία απαίτησε από Πανεπιστήμια εκτός Ε.Ε. να τηρούν δύο υποχρεώσεις, προκειμένου να λειτουργήσουν παραρτήματα στην επικράτειά της: αφενός να υπάρχει διακρατική συμφωνία της Ουγγαρίας με την τρίτη χώρα και αφετέρου το μητρικό (αλλοδαπό) ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα να παρέχει υπηρεσίες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στη χώρα προέλευσής του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άσκησε προσφυγή ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι ο νόμος της Ουγγαρίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν ασυμβίβαστος τόσο με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ουγγαρία στο πλαίσιο της GATS όσο και με την ελευθερία εγκατάστασης, την ελεύθερη

πιστήμιο να παρέχει εκπαίδευση στο κράτος όπου έχει την έδρα του. Ως προς το δεύτερο αυτό σκέλος, το δικαστήριο διαπίστωσε παραβιάσεις και του άρθρου 49 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ελευθερία εγκατάστασης) και του άρθρου 16 της οδηγίας της ΕΕ για τις υπηρεσίες.

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), λοιπόν, ρητά έχει κρίνει μέχρι τώρα, ότι οι εθνικές ρυθμίσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να σέβονται τα άρθρα 13, 14 παρ. 3 και 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή την ακαδημαϊκή ελευθερία, την ελευθερία της εκπαίδευσης και την επιχειρηματική ελευθερία. Επομένως, η απόφαση

του ΔΕΕ, καλύπτει τα ευρωπαϊκά ΑΕΙ που θέλουν να εγκατασταθούν στη χώρα μας. Περαιτέρω, το ΔΕΕ απεφάνθη ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δεσμεύονται για τη λειτουργία ξένων (εκτός Ε.Ε.) ΑΕΙ στην επικράτειά τους από τη γενική συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, στο πλαίσιο της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι στις παραγράφους 2 και 3 του άρθ. 28 του Συντάγματος, καθώς και την ερμηνευτική δήλωση του ίδιου άρθρου – με σκοπό την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε – φαίνεται ότι η Ελλάδα αποδέχεται την υπεροχή των Ευρωπαϊκών Συνθηκών έναντι του Ελληνικού Συντάγματος. Ο όρος της αναλογικότητας που τίθεται από το Σύνταγμα θεσπίζεται στο άρθρο 5 παρ. 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αν η ίδρυση μη κρατικών ΑΕΙ προσβληθεί ενώπιον του ΣτΕ, το Ανώτατο Δικαστήριο θα στείλει προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΕ για να αποφανθεί επί της νομοθετικής ρύθμισης, με πιθανότερη απάντηση, την ελεύθερη ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων. Η Ε.Ε και το ΔΕΕ, αντιλαμβάνονται την ιδιαιτερότητα της παιδείας (βλ. άρθρα 165 και 166 της ΣΛΕΕ), εντός της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και των υπηρεσιών (βλ. άρθρα 45, 49 και 56 της ΣΛΕΕ, επίσης, βλ. τις αποφάσεις του ΔΕΚ (ήδη Γενικό Δικαστήριο) στις υποθέσεις C-153/02 – Neri, C-340/89 – Vlassoroulou, C-274/05 – Επιτροπή vs Ελληνικής Δημοκρατίας, C-84/07 – Επιτροπή vs Ελληνικής Δημοκρατίας, επίσης, βλ. ΣτΕ (ΟΛ) 2770/2011 & ΣτΕ (ΟΛ) 3099-3104/2017).

Το ευρύτερο αυτό πλαίσιο οδηγεί σε επιπλέον σκέψεις. Στην λογική της αμοιβαιότητας εντός της Ένωσης, η Ελληνική πολιτεία κινδυνεύει να βρεθεί υπόλογος στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν απαιτήσει εγγυητική επιστολή από ένα δημόσιο, ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο, όταν δεν απαιτεί αντίστοιχες λειτουργικές απαιτήσεις από τα ημεδαπά δημόσια ιδρύματα. Επιπλέον, πως ένα κερδοσκοπικό πανεπιστήμιο θα μπορεί να ιδρύσει ένα μη κερδοσκοπικό παράρτημα στην Ελλάδα; Αν εισπράττει τα λεγόμενα royalties

(δικαιώματα) από το ελληνικό, μη κερδοσκοπικό παράρτημα προς όφελος του κερδοσκοπικού μητρικού ιδρύματος, τότε αυτά δεν θα αποτελούν μέρος του ισολογισμού του; Κι αν ένα ιδιωτικό, κερδοσκοπικό πανεπιστήμιο του εξωτερικού μπορεί να ιδρύσει πανεπιστήμιο στην Ελλάδα, πως θα απαγορευτεί κάτι ανάλογο από μια κερδοσκοπική, μη εκπαιδευτική εταιρεία κατά τη λογική της παραπάνω απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και των υποχρεώσεων της χώρας μας έναντι των ευρωπαϊκών συνθηκών και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου;

Λέμε, ακούμε τους όρους «δημόσιο» και «ιδιωτικό» Πανεπιστήμιο, μάλλον επιδερμικά. Νομικά όμως, «Δημόσιο Πανεπιστήμιο» δεν σημαίνει “κρατικό μονοπώλιο”. Ναι μεν το Σύνταγμα απαιτεί τα ΑΕΙ να λαμβάνουν τη μορφή «Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου» (Ν.Π.Δ.Δ), όμως, δεν αποκλείει τη δημιουργία Σχολών στις οποίες θα συμμετέχουν μη κερδοσκοπικοί φορείς (π.χ. κοινωφελή Ιδρύματα), αλλοδαπά ΑΕΙ, ιδιώτες, υπό την προϋπόθεση, να λάβουν τη μορφή του Ν.Π.Δ.Δ., παραμένοντας υπό κρατική εποπτεία/έλεγχο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Υπ’ αυτή την οπτική ερμηνείας, ένα αμιγώς «ιδιωτικό» Πανεπιστήμιο, δεν παύει να είναι «δημόσιο» αφού ελέγχεται από το Κράτος στα πρότυπά του, ενώ δεν σημαίνει αυτονομία μια ακραία ανέλεγκτη κερδοσκοπική επιχείρηση. Εξάλλου, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφαση ΣτΕ (ΟΛ) 2411/2012, έκρινε σύμφωνη με το Σύνταγμα την εισαγωγή διδάκτρων για τα μεταπτυχιακά, παρά την ρητή πρόβλεψη της παραγράφου 3 του άρθρου 16 πως «όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της». Μία ρεαλιστική “αναγκαία” απόφαση, που υπό τις παρούσες συνθήκες, βοήθησε στην επιβίωση των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα. Αντίστοιχα, καταβολή διδάκτρων προβλέπεται και για τα προπτυχιακά προγράμματα του δημόσιου, Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Στην ίδια σκέψη θα μπορούσε να τεκμηριωθεί και η καταβολή διδάκτρων στα “ιδιωτικά” πανεπιστήμια.

Η ίδρυση μη κερδοσκοπικών, μη κρατικών πανεπιστημίων από αντίστοιχα μη κερδοσκοπικά αλλοδαπά ιδρύματα δείχνει για την ώρα ως η

πιο ασφαλής επιλογή, ειδικά αν οι προβλέψεις ίδρυσης και εγγυοδοσίας είναι αντίστοιχες με αυτές που απαιτεί η Ελληνική πολιτεία για τα ημεδαπά κρατικά ιδρύματα. Επιπλέον, η πρόβλεψη για μια νέα μορφή ΑΕΙ, τα οποία, ως Ν.Π.Δ.Δ. ειδικής μορφής, αφενός δεν θα είναι αναγκαστικά κρατικά, αφετέρου δεν θα είναι κερδοσκοπικά, αλλά μικτά θα ανοίξουν δρόμους για μια σειρά φορείς, όπως οι Δήμοι και τα Επιμελητήρια. Τα νομικά κωλύματα θα βρεθεί τρόπος να ξεπεραστούν, θέλοντας και μη, λόγω της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αναλύθηκε παραπάνω. Όπως αναφέρει ο καθηγ. Γιώργος Δελλής, της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ: “Η λύση αυτή θα έσπαγε κάπως το μονοπώλιο των κρατικά εξαρτώμενων Σχολών και ίσως άφηνε χώρο για μια σοβαρή εναλλακτική πρόταση στο χώρο της ανώτατης παιδείας. Δεν είναι πανάκεια, αλλά ούτε ερμηνευτικά αδιανόητη. Πιθανόν να είναι και η μόνη εφικτή εάν το άρθρο 16 του Συντάγματος παραμείνει παγωμένο στον αναθεωρητικό χρόνο”.

Σημειώνουμε ότι αν είχαν αναθεωρηθεί οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 16 του Συντάγματος και είχε προβλεφθεί η δυνατότητα δημιουργίας ιδιωτικών ΑΕΙ, δεν θα υπήρχαν τώρα ποικίλες ερμηνείες ή προσχώματα, που έτσι και αλλιώς η χώρα θα αναγκαστεί να άρει, βάσει της Ε.Ε., του ΔΕΕ και του Παγκόσμιου

Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε). Επειδή όμως αναθεώρηση δεν έχει γίνει, ούτε προβλέπεται άμεσα, μάλλον θα οδηγηθούμε σε νομοθετήματα που θα πάσχουν, θα προσβληθούν δικαστικώς και τη λύση θα δώσουν αναγκαστικά τα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Όργανα.

Τέλος, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε την σημαντική συμβολή ιδιωτών στην ανάπτυξη των δημόσιων πανεπιστημίων της χώρας. Ιστορικά, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο μεγαλούργησε μετά τις ευεργεσίες του Γεωργίου Αβέρωφ, του Νικολάου Στουρνάρη και της Ελένης Τσοσίτσα. Το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το 1911, επεκτάθηκε χάρις στην ευεργεσία του Ηπειρώτη ευεργέτη Ιωάννη Δόμπολη, που διέθεσε όλη του την περιουσία στο Ελληνικό Δημόσιο με τον όρο ότι το ποσό που θα σχηματιζόταν (στην τότε αυτοκρατορική τράπεζα της Ρωσίας) μαζί με τους τόκους μέχρι το 1906 θα χρησιμοποιούνταν για την ίδρυση και λειτουργία πανεπιστημίου στα Γιάννενα ή στην Αθήνα, που θα ονομαζόταν Καποδιστριακό πανεπιστήμιο, προς τιμή του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδος, Ιωάννη Καποδίστρια. Η Πάντειος (ήδη Πάντειο Πανεπιστήμιο) ιδρύθηκε το 1927 από ιδιωτικό κληροδότημα (Φραγκούδης, Πάντος) και η Βιομηχανική Σχολή Πειραιά (ήδη Πανεπιστήμιο Πειραιώς), το 1938 από το Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων και Βιοτεχνών, με το Σύνδεσμο Ανωτύμων Εταιρειών Ελλάδος

Ημερίδα ΔΣΠ και ΕΑΝΔΙΠ: Σύγχρονα προβλήματα Νέων και Ασκουμένων Δικηγόρων

Την Παρασκευή 2 Φεβρουαρίου 2024 πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά σε συνδιοργάνωση με την Ένωση Ασκούμενων και Νέων Δικηγόρων Πειραιά (ΕΑΝΔΙΠ) η Ημερίδα με θέμα «Σύγχρονα προβλήματα Νέων και Ασκούμενων Δικηγόρων» με πα-

ρουσία πολλών μελών τόσο από τις τάξεις των ασκούμενων και νέων δικηγόρων όσο και των παλαιότερων. Οι χαιρετισμοί ήταν ουσιαστικοί και έδωσαν το στίγμα για το παρόν και το μέλλον: ο ΔΣΠ είναι και θα είναι αρωγός για τους Ασκούμενους και Νέους Δικηγόρους, η δε ΕΑΝΔΙΠ είναι και θα είναι κινητήριο μοχλός για τα δικαιώματα και τις διεκδικήσεις των τελευταίων.

Ξεκινώντας τις ομιλίες και τις εισηγήσεις ο κ. **Δημήτρης Μπούρλας** υπενθύμισε τις ασφαλιστικές

κατηγορίες και τόνισε τα θετικά και αρνητικά της επιλογής χαμηλότερης ή ανώτερης κατηγορίας για τους νέους δικηγόρους, συσχετίζοντας την ασφαλιστική κατηγορία και τις καταβαλλόμενες εισφορές με το ποσό της προσδοκώμενης σύνταξης.

Ο κ. **Μιχάλης Μερσίνης**, Πρόεδρος του Ταμείου Αλληλοβοηθείας Δικηγόρων Πειραιά (ΤΑΔΠ), μας μίλησε για την ιστορία, την διαδικασία και την δυναμική του επικουρικού ταμείου για τους Δικηγόρους Πειραιά που μπορεί να παράσχει όχι μόνο ένα εφάπαξ ποσό κατά τη συνταξιοδότηση (και πολύ νωρίτερα μάλιστα), αλλά και διάφορες άλλες παροχές στα μέλη του.

Η κ. **Έφη Μαχαίρα** ανέλυσε εκτενώς το νομικό καθεστώς για τις αμοιβές των Νέων και Ασκούμενων Δικηγόρων μέσα από τα πρόσφατα νομοθετήματα, τον Κώδικα Δικηγόρων και τον Κώδικα Δεοντολογίας και επεσήμανε την ανάγκη για θεσμοθέτηση ελάχιστων αμοιβών για τους τελευταίους.

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Φορολογικού Δικαίου του ΕΚΠΑ κ. **Ανδρέας Τσουρουφλής** ανέλυσε τα φορολογικά ζητήματα των Νέων και Ασκούμενων Δικηγόρων υπό το πρίσμα του νέου νόμου 5073/2023, με κατατοπιστικά slide για την σχέση φορολόγησης αφενός με κριτήριο το τεκμαρτό εισόδημα της ατομικής επιχείρησης αφετέρου με το πάγιο ποσοστό φορολόγησης της δικηγορικής εταιρείας, ενώ σημείωσε τα φορολογικά πλεονεκτήματα για ένα δικηγορικό γραφείο από την πρόσληψη Νέων και Ασκούμενων Δικηγόρων σε σχέση με έναν υπάλληλο γραφείου, αλλά

και τις γραφειοκρατικές δυσκολίες με τα Παραστατικά Παρεχόμενης Υπηρεσίας.

Τέλος, από τους Νέους Δικηγόρους, ο κ. **Αντώνης Κεπεσίδης** μας ανέπτυξε πολύ παραστατικά το επιχειρηματικό και οργανωτικό μοντέλο ενός δικηγορικού γραφείου, ή μάλλον όπως θα έπρεπε να είναι προκειμένου να είναι πιο επιτυχημένο και επικερδές. Η κ. **Μαρία Δελαγραμμάτικα** έκανε την εισήγησή της με θέμα τις γνώσεις που αποκτά ο Ασκούμενος κατά τη διάρκεια της άσκησης και

πως η διαδικασία αυτή παίζει καταλυτικό ρόλο στην περαιτέρω επαγγελματική του πορεία, ενώ ο κ. **Κωνσταντίνος Φλέγκας** μίλησε για θέματα οργάνωσης γραφείου και μάρκετινγκ.

Η ενημερωτική και επιτυχημένη ημερίδα έκλεισε με την υπόσχεση για νέα εκδήλωση της ΕΑΝΔΙΠ με τη στήριξη του ΔΣΠ.

Η συζήτηση για τα δικαιώματα των ασκούμενων

Δικηγόρων έχει πλέον ανοίξει και πρόθεσή μας είναι να μείνει ανοιχτή μέχρι την οριστική επίλυση του ζητήματος. Η ΕΑΝΔΙΠ θα σταθεί δίπλα στους ασκούμενους Δικηγόρους έμπρακτα, καταθέτοντας προτάσεις και προτείνοντας λύσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς. Κάναμε την αρχή με σχετικό αίτημα προς τον ΔΣΠ και ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ!

Αρχαιρεσίες ΕΑΝΔΙΠ

Στις 23 Φεβρουαρίου διεξήχθησαν με αυξημένη συμμετοχή οι αρχαιρεσίες της Ένωσης Ασκούμενων και Νέων Δικηγόρων Πειραιά (Ε.Α.Ν.ΔΙ.Π.) για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής επιτροπής.

Οι υποψήφιοι έλαβαν τις παρακάτω ψήφους:

1. Παναγιώτης Σταματογιάννης 48 ψήφους
2. Μαρία Δελαγραμμάτικα 33 ψήφους
3. Ιωάννης Γιαννελάκης 23 ψήφους
4. Γιάννης Χαμπιλός 20 ψήφους
5. Αλέξανδρος Μπαλάσκας 18 ψήφους
6. Μαρία Καρασαντέ 15 ψήφους
7. Αλέξανδρος Άνθης 15 ψήφους
8. Δημήτριος Φουφόπουλος 4 ψήφους

Κατόπιν των ανωτέρω αποτελεσμάτων και της σχετικής μυστικής ψηφοφορίας που επακολούθησε οι εκλεγθέντες έλαβαν τα κάτωθι αξιώματα:

1. Παναγιώτης Σταματογιάννης Πρόεδρος
2. Ιωάννης Γιαννελάκης Γενικός Γραμματέας
3. Αλέξανδρος Μπαλάσκας Αντιπρόεδρος
4. Μαρία Δελαγραμμάτικα Ταμίας
5. Ιωάννης Χαμπιλός Μέλος
6. Μαρία Καρασαντέ Μέλος
7. Αλέξανδρος Άνθης Μέλος

Στη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε, έγινε δεκτή η από 17-01-2024 απόφαση – πρόταση του απερχόμενου Δ.Σ. για τροποποίηση και επικαιροποίηση του καταστατικού του συλλόγου και ειδικότερα:

Αποφασίστηκε ομόφωνα:

1) Η τροποποίηση του άρθρου 1 του καταστατικού με την αλλαγή της επωνυμίας του Συλλόγου από το σημερινό «ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ» στο νέο «ΕΝΩΣΗ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ»

2) Η προσθήκη στο άρθρο 1 του εμβλήματος (logo) του σωματείου.

3) Η τροποποίηση του άρθρου 10 (ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ), με σκοπό να οριστεί η θητεία του Δ.Σ. διετής από ενιαύσια που είναι σήμερα. Οι αρχαιρεσίες θα διενεργούνται κάθε δύο (2) έτη και όχι κάθε έτος.

4) Η εναρμόνιση γενικότερα του καταστατικού στις προκλήσεις της σημερινής εποχής, με προσθήκη, αντικατάσταση, αφαίρεση και τροποποίηση άρθρων, με σκοπό την ταχύτερη διεκπεραίωση διαδικαστικών και ουσιαστικών ζητημάτων (π.χ. προσκλήσεις μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, συνεδριάσεις Δ.Σ. με τη χρήση ψηφιακών μέσων, κλπ).

Πρωταρχικό μέλημα του νέου Δ.Σ. είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση των ζητημάτων που απασχολούν τους νέους συναδέλφους μας και ειδικότερα του ασκούμενους Δικηγόρους. Για το λόγο αυτό στις 15 Μαρτίου 2024 υπεβλήθη από την ΕΑΝΔΙΠ το με αρ. πρωτ. 631/15-03-2024 αίτημα/πρόταση προς το ΔΣ του ΔΣΠ για την έκδοση απόφασης του ΔΣ σχετικά με τον καθορισμό κατώτατης αμοιβής των ασκούμενων Δικηγόρων Πειραιά. Παράλληλα υπεβλήθη αίτημα προκειμένου να εισηγηθεί το ΔΣ προς την Ολομέλεια την προσθήκη διάταξης στον Κώδικα Δεοντολογίας σχετικά με τον καθορισμό ελάχιστης αμοιβής των ασκούμενων Δικηγόρων. Το αίτημα θα συζητηθεί σε επόμενη συνεδρίαση του ΔΣ του ΔΣΠ.

Αναζήτηση της **«ΕΥΤΥΧΙΑΣ»** ή κατάκτηση της **“ευδαιμονίας”;**

Της **Παναγιώτας Βαγενά**
Δικηγόρου Πειραιά

Σε κάθε χρονική περίοδο εορτών και σε κάθε ευκαιρία χαρμόσυνων γεγονότων ανταλλάσσουμε αυθόρμητα και επικοινωνούμε απλόχερα θερμές ευχές για «ευτυχία», «ευτυχισμένες μέρες», «ευτυχισμένη ζωή», «ευτυχία παντοτινή». Με αισιοδοξία συνειδητή ή ασυνείδητη ή κατά συνήθεια πολλές φορές, επαναλαμβάνουμε προφορικά ή γραπτά την ευχή της πολύτιμης “ευτυχίας”, χωρίς ποτέ η λέξη αυτή και τα παράγωγά της να παλιώνει ή να πλεονάζει στο λόγο. Ασφαλώς δε πάντα υπονοούμε, οι ευχές να γίνουν θετική πραγματικότητα γι’ αυτόν που απευθύνονται.

Πόση όμως πραγματικότητα μπορούν να χωρέσουν οι ευχές «ευτυχίας»; Πόση ανάμειξη έχει η ζωή μας εν τέλει με την ευχούμενη ευτυχία ή πόση απόσταση έχει από αυτή; Σε ποιά βαθμό η ευτυχία καθορίζεται ή τελεί υπό τον έλεγχο μας; Ποιός και τι ορίζει την ευτυχία;

Ως “ευτυχία” νοείται η κατάσταση ευφορίας και ψυχοσωματικής ικανοποίησης που πηγάζει από την επίτευξη σκοπών, στόχων και εκπλήρωση επιθυμιών του ατόμου. Αυτή η κατάσταση είναι ή μπορεί να είναι διαφορετική για κάθε άτομο. Γίνεται αντιληπτή, επιδιώκεται, διαμορφώνεται και επηρεάζεται, από το ίδιο το άτομο αλλά και από το περιβάλλον ζωής του. Είμαστε μέλη κοινωνιών και μονάδες της παγκόσμιας κοινότητας. Η ιδανική έννοια του όρου “ευτυχία” ενέχει ένα “τελικό και πλήρες” περιεχόμενο, το οποίο είναι δύσκολο κανείς θα αποδεχθεί άν η ευτυχία’ δεν επιδιώκεται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό και πανανθρώπινο πλαίσιο, που αναδεικνύει τη σύγκριση, το μέτρο, τη συνθήκη της ύπαρξής της ή μή. Πόσο μπορεί να είναι ή αισθάνεται κάποιος ευτυχής, ανάμεσα σε δυστυχία των άλλων !

Ο Αριστοτέλης στα “Ηθικά” διαχωρίζει την ευτυχία από την ευδαιμονία. Η ευτυχία, μπορεί να είναι προϊόν τύχης και μπορεί να είναι πρόσκαιρη. Η ευδαιμονία, συνδέεται με τη διαβίωση και τη δράση του ατόμου σύμφωνα με τις ηθικές αρετές και με τη λογική. Δεδομένου ότι η δράση και διαβίωση του ανθρώπου δεν είναι αμέτοχη

λύπης, πίεσης, δυσκολιών, ανατροπών και αιφνιδιασμών, αντίθετα, είναι συνυφασμένη με αυτά, ο ιδανικός στόχος επίτευξης της ευτυχίας, οδηγεί το άτομο στη μάταιη εξάρτηση από αυτήν και συχνά στον πειρασμό να δραπετεύσει από την πραγματικότητα και τη διαχείριση της καθημερινής ζωής.

Η ευδαιμονία περιέχει περισσότερο την έννοια της ολοκλήρωσης. Παράγεται μέσα από τη δραστητική ικανότητα και τις λειτουργίες του ανθρώπου, ως μόνου όντος μεταξύ των λοιπών έχοντος την ανώτερη λειτουργία, το "λόγον έχον" κατά τον Αριστοτέλη. Η επίτευξη της ευδαιμονίας μέσα από την προσήλωση στην ολοκλήρωση είναι προσφιλέστερος όρος στη Φιλοσοφία και στην Ψυχολογία για να ορίσει την πραγματική και μη πρόσκαιρη ευτυχία, η οποία είναι εφικτή και επιδιώξιμη μέσα από τις θετικές και αρνητικές προκλήσεις της δράσης και διαβίωσης και τις πτυχές της ανθρώπινης δυναμικής.

Μελέτες σχετικές με την ευτυχία και τη συναισθηματική ευημερία καταλήγουν στο ότι η ευτυχία βρίσκεται σε σημαντικό βαθμό υπό τον έλεγχο του κάθε ατόμου. Εύκολος οδηγός θεραπείας για τη δυστυχία και τη μιζέρια δεν υπάρχει. Υπάρχουν γνωστικές και συναισθηματικές συμπεριφορές που μπορούν να αυξήσουν τις πιθανότητες να αισθανθεί κάποιος καλύτερα στη ζωή του. Η ηρεμία, η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη, η ευγνωμοσύνη, η αυτοεκτίμηση, η συγκατάβαση, ο διαμοιρασμός, η ιεράρχηση αναγκών, η θετική σκέψη, είναι υπέρμαχοι της ευτυχίας και κατευνάζουν την οργή, το φόβο, τη λύπη, τη μοναξιά, την άρνηση, την απογοήτευση, την ηττοπάθεια, που είναι πολέμιοι της ευτυχίας.

Στο βαθμό που η κατάκτηση της ευτυχίας συνδέεται και καθορίζεται από τη δράση και τη στάση ζωής του ατόμου, πολλές συμπεριφορές δεν καλλιεργούν το έδαφος ευτυχίας, επηρεάζουν αρνητικά ή και αποκλείουν την κατάκτηση της.

Η μεμψιμοιρία και η συνεχής ανακύληση δυσάρεστων, καταστρέφει την αισιοδοξία, διασπείρει αρνητική ενέργεια στον εγκέφαλο και ανακόπτει κάθε διάθεση για προσπάθεια. Η καχυποψία, ή άρνηση και η συνεχής θέση άμυνας εγκαθιστούν στο θυμικό στάσιμη δυσφορία και διαρκή ανεκ-

πλήρωση. Η κακεντρέχεια για την καλοτυχία ή επιτυχία ή τα αγαθά των άλλων, γνωστών, φίλων, συναδέλφων, εμποδίζει να αναγνωρίσουμε το δικαίωμα αυτό στους άλλους και εμποδίζει συνάμα την ψυχοσωματική μας ικανοποίηση και ευφορία που είναι συστατικό της ευτυχίας. Η εξαγωγή βιαστικών εκτιμήσεων και κρίσεων στη δουλειά, στις προσωπικές και κοινωνικές σχέσεις μας και τα λογικά άλματα στα συμπεράσματα, οδηγούν πολλάκις σε αποτυχία, ενώ αν κοιτάξουμε βαθύτερα τις αιτίες όσων συμβαίνουν κάτι διαφορετικό θα εντοπισθεί. Η παράδοση στο άγχος και τη σύγχυση, όταν η κατάσταση δεν βαίνει κατά πώς θέλουμε, απομακρύνει το νού από άλλες επιλογές μας να προχωρήσουμε. Η μαξιμαλιστική προσπάθεια να τα κάνουμε όλα τέλεια, δαπανά κάθε θετική ενέργεια, πολλές φορές μάταια, ενώ αν αφήσουμε στην τύχη τους ή στη νομοτέλειά τους ορισμένα πράγματα που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, μας διατίθεται περισσότερη ενέργεια και διάθεση να διαμορφώσουμε καλύτερα αυτά που μπορούμε. Η αυστηρή κριτική στον εαυτό μας και οι ανυποχώρητες απαιτήσεις απ' αυτόν, μας αποδυναμώνουν και εξαντλούν την οποία βελτίωσή μας, και έτσι χάνεται κάθε μικρή ευκαιρία ευτυχίας.

Στον αντίποδα, κάποιες διαφορετικές συμπεριφορές, καλλιεργούν το έδαφος της ευτυχίας, επηρεάζουν θετικά τις προϋποθέσεις της, συμβάλλουν υπολογίσιμα στην κατάκτησή της.

Η θετική σκέψη, η εστίαση στα καλά που συμβαίνουν, δημιουργεί νηφαλιότητα, ευχαρίστηση, ηρεμία. Η ευγνωμοσύνη γι' αυτά που κάποιος έχει - που δεν είναι αυτονόητα για άλλους -, προσδίδει ικανοποίηση και αυξάνει την αυτοεκτίμηση. Η αναγνώριση του δικαιώματος στους άλλους να είναι ευτυχείς, επιτυχημένοι, εύποροι, καλύτεροι ή διαφορετικοί από εμάς, δημιουργεί ωριμότητα, ενσυναίσθηση και εδραιώνει την αυτοπεποίθηση. Η ιεράρχηση των αναγκών, μειώνει το άγχος και τη σύγχυση για την εκπλήρωσή τους. Η γείωση στο παρόν και στο τώρα, ενεργοποιεί στην προσπάθεια βελτίωσης της καθημερινότητας και αποδιώχνει το πσιωγύρισμα στο παρελθόν και στις ατυχίες. Η επιδίωξη συμμετοχής, αλληλεγγύης, εθελοντισμού

σε κοινές δραστηριότητες και αξίες με φίλους, συναδέλφους, ομάδες, δημιουργεί σχέσεις ζωής και δεσμούς που παράγουν θετικά συναισθήματα και ψυχική ευφορία. Δίνοντας και παίρνοντας υποστήριξη και ευχαρίστηση, η λύπη μοιράζεται, η χαρά διπλασιάζεται και παράγεται αμφίδρομη εσωτερική ικανοποίηση. Εν τέλει, η θετική σκέψη, συμπεριφορά και διάθεση, προς τον εαυτό μας και προς τους άλλους, αυξάνει το επίπεδο ευτυχίας μας.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη Ευτυχίας 2023, η χώρα μας, η Ελλάδα, βρίσκεται στην 58η θέση. Ο ήλιος, η θάλασσα, το κλίμα, το ανάγλυφο της χώρας μας, συγκαταλέγονται στους παράγοντες που δυναμώνουν τη διάθεση. Αλλά δεν αρκούν ασφαλώς για νοιώθει κάποιος ευτυχισμένος.

Την πρώτη θέση στον κατάλογο των ευτυχισμένων χωρών της Παγκόσμιας έκθεσης Ευτυχίας κατέχει η Φινλανδία για πέντε συνεχόμενα έτη. Όμως εκεί, σύμφωνα με τις σχετικές μελέτες, “οι άνθρωποι είναι ευλικρινείς με τα συναισθήματά τους”, “υπάρχει λιγώτερη υποχρεωτική θετικότητα και μεγαλύτερη ανοχή στο να λές -δεν είμαι πολύ καλά..”, “δίνεται προτεραιότητα στην αναλογία μεταξύ δουλειάς και ελεύθερου χρόνου”, “υπάρχει καλή ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής”, “δεν χρειάζεται να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για να φτάσουν στη δουλειά τους”, “η εκπαίδευση είναι σχεδόν δωρεάν”, “η υγειονομική κάλυψη είναι εγγυημένη”, “παρέχονται μαθήματα τέχνης, γιόγκα, αγγειοπλαστικής δωρεάν ή από συλλόγους με ελάχιστο κόστος”, “περνούν άπλετο χρόνο στη φύση που υπάρχει παντού στη χώρα”, “η κουλτούρα τους είναι να χρησιμοποιούν με σεβασμό το δάσος, τη λίμνη, την παραθαλά-

σια περιοχή με δραστηριότητες όπως κατασκήνωση, κολύμπι, πεζοπορία, ιππασία, που είναι δωρεάν στους δημόσιους χώρους”, “μαθαίνουν νέες δεξιότητες και είναι πρόθυμοι να εξελιχθούν”, “διατηρούν υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης μεταξύ τους και περνούν χρόνο με τους αγαπημένους τους”, και “η ευτυχία γίνεται αντιληπτή όχι ως ευφορία και έντονη εμπειρία αλλά ως ικανοποίηση για τη ζωή τους και τα συνήθη”. Εν ολίγοις, η Φινλανδία διαθέτει συστήματα και κουλτούρα που καθιστούν τις πτυχές της ζωής λιγώτερο αγχωτικές και την ευτυχία προσιτή.

Να αναφερθεί τέλος σαν κατακλείδα, η άποψη του Αϊνστάιν ο οποίος περιγράφει τη θεωρία του περί “ευτυχίας”, σε δύο χειρόγραφα σημειώματα που πωλήθηκαν σε δημοπρασία στην Ιερουσαλήμ για 1,56 εκατ. δολάρια. Το 1922 στο Τόκιο έδωσε σε ένα ταχυμεταφορέα τα δύο σημειώματα, αντί φιλοδωρήματος, αφού μόλις είχε βραβευθεί με το βραβείο Νόμπελ, λέγοντάς του πως αν ήταν τυχερός αυτά κάποτε θα είχαν πολύ μεγάλη αξία, όπως και έγινε. Στη μία εκ των προτάσεων γραμμένη στα γερμανικά σε χαρτί αλληλογραφίας του Imperial Hotel έγραφε: “Μια ήσυχη και ταπεινή ζωή θα φέρει περισσότερη ευτυχία απ’ ό τι το κυνήγι της επιτυχίας και η συνεχής ανησυχία που φέρνει αυτό”, και μία δεύτερη έλεγε: “όταν υπάρχει θέληση, υπάρχει και τρόπος”.

Η αποθήκη με τις κούκλες

Της **Ιωάννας Θεοδωράτου**
Δικηγόρου Πειραιά

Η Ιωάννα Θεοδωράτου επισκέπτεται τις γυναικείες φυλακές Θήβας για να δει μια παράσταση του Στάθη Γράψα με τη συμμετοχή κρατουμένων. Ο Στ. Γράψας, εμπνοχτής και σκηνοθέτης, είναι υπεύθυνος του Εργαστηρίου Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων (ΕΠΑΚ). Είναι η πρώτη φορά που υλοποιείται το ΕΠΑΚ στις γυναικείες φυλακές της Θήβας σε συνεργασία με το σχολείο των φυλακών και το διευθυντή του, Νίκο Αρμένη.

Προτελευταία μέρα του Οκτώβρη. Μεσημέρι ζεστό, σαν καλοκαιρινό. Η εθνική οδός για τη Θήβα άδεια. Το Σωφρονιστικό Κατάστημα Γυναικών Ελεώνα Θηβών βρίσκεται σ' ένα χώρο

Επιτέλους η πόρτα ανοίγει. Ο **Στάθης Γράψας** μας καλωσορίζει σε μια παράσταση στηριγμένη σε βιώματα των κρατουμένων. Οι «Χρυσαλήθειες» είναι μια ιστορία που τη λένε κούκλες «πεταμένες»

σε μιαν αποθήκη. Η παράσταση δεν βασίζεται στη σύμβαση «παίζω ένα ρόλο, υποδύομαι κάποιον άλλον». Εδώ οι κρατούμενες «παίζουν» τον εαυτό τους, σ' ένα έργο γεμάτο αλληγορίες. Οι ξεχασμένες/παραπεταμένες κούκλες -οι ίδιες οι κρατούμενες- βρίσκονται σε μια αποθήκη -δηλαδή στη φυλακή. «Δεν φαινόμαστε. Δεν είμαστε σε καμιά βιτρίνα. Δεν έχουμε φωνή», παραπονούνται, όταν η υπεύθυνη κλείνει την πόρτα

Σκηνή από την παράσταση

μέσα στα δέντρα. Εσωτερικά δε μου θύμισε τόσο άλλες φυλακές. Συνωστιζόμαστε σ' έναν προθάλαμο και περιμένουμε την αίθουσα ν' ανοίξει. Ο βόμβος από τις ομιλίες των προσκεκλημένων επισκεπτών ενοχλεί τ' αυτιά μου. Για κάποιο λόγο -η ζέστη είναι αυτός, τι άλλο;- σκέφτομαι πόσο πιο συμπαθητικό είναι το μονότονο τέρετισμα των τζιτζικιών.

της αποθήκης και φεύγει, οπότε εκείνες ζωντανεύουν. «Ξέρω ότι έχετε ψυχή και πονάτε», τους λέει ο ΜαστροΤζεπέτο, που επισκέπτεται συχνά πυκνά την αποθήκη για να τις επισκευάσει και να περιποιηθεί τις πληγές τους.

Οι κούκλες κάνουν χρόνια υπομονή περιμένοντας να έρθει κάποιος και να τις βγάλει από την αποθήκη. Και κάθε φορά που χτυπάει το τη-

λέφωνο, αναθαρρούν. «Θέλω χαρά, θέλω φως», λένε με τη σπασμένη φωνή τους. «Ποιος έχασε τη χαρά για να τη βρούμε εμείς;» μονολογούν με πικρία. «Υπομονή», λέει η μια στην άλλη, όταν η επίσκεψη από τον επίδοξο αγοραστή της κούκλας, που φέρει το χρυσό εισιτήριο για ελευθερία, ματαιώνεται (συμβολισμός για την αναβολή της δίκης). Εκτός από την υπεύθυνη αποθήκης μπαινοβγαίνουν στην αποθήκη ο ΜαστροΤζεπέτο, μια καθαρίστρια, ο μεταφορέας που έρχεται για να φέρει καινούριες κούκλες και δυο παιδιά. Όλοι αλληλεπιδρούν με τον τρόπο τους με τις κούκλες κι αποκτούν σχέσεις μαζί τους. Το τέλος του έργου είναι εν-

θαρρυντικό: οι μισές κούκλες θα φύγουν παρέα μ' εκείνους που επέλεξαν να τις πάρουν μαζί τους κι οι άλλες μισές που θα μείνουν πίσω, ενωμένες κι αγαπημένες, θα περιμένουν τις καλύτερες μέρες που θα έρθουν και γι' αυτές.

Η παράσταση βασίζεται σ' ένα κοινό στοιχείο που δένει τις ηθοποιούς-κρατούμενες: τις κούκλες. Οι περισσότερες από αυτές είχαν μια κούκλα όταν ήταν παιδιά, την οποία έχασαν ή παράτησαν. Το ΕΠΑΚ τους δίνει τη δυνατότητα ν' ανοιχτούν, να εμπιστευτούν, να καλλιεργήσουν δεξιότητες, να συνεργαστούν κι εντέλει ν' ατενίσουν πιο αισιόδοξα το μέλλον. Φάνηκε στο πλατύ τους χαμόγελο στο τέλος της παράστασης, στις παλάμες που έτειναν θαρρετά για να τις συγχαρώ όταν τις πλησίασα, στην ανάγκη να πουν τις δικές

τους προσωπικές ιστορίες -πάνω στις οποίες βασίστηκε εν μέρει το έργο-, στα δάκρυα ικανοποίησης.

Η Κουτσή Μαρία, η Μαυρομάτα στο Κουτί, η Μελαγχολική Νύφη κι οι υπόλοιπες κούκλες, σχεδόν όλες τσιγγάνες κι αλλοδαπές, όταν άναψαν οι προβολείς και φωτίστηκαν τα ψιμύθια, έβλεπε κανείς πως είναι φιγούρες βασανισμένες: κλαίνε

Σκηνή από την παράσταση

για τα παιδιά που άφησαν πίσω τους να τα μεγαλώνουν άλλοι, για τ' αδέρφια που έχασαν, για τις άδικες καταδίκες τους, για τον εγκλεισμό που τους στερεί μια ζωή ελεύθερη. Κλαίνει, όμως, κι από περηφάνια για τον άθλο που έκαναν να βρουν τη δύναμη μέσα στη φυλακή να μάθουν γράμματα, να τελειώσουν το δημοτικό, ν' ανεβάσουν μια παράσταση, να τις δουν τόσο άνθρωποι, να ακουστούν εκείνες που πίστευαν πως δεν έχουν φωνή. Αυτή την περηφάνια ένιωσα κι εγώ στο μακρόσυρτο, εκκωφαντικό χειροκρότημα, γιατί σε μια νοσούσα κοινωνία, που περισσεύουν η βαρβαρότητα και το σκοτάδι, μου φάνηκε πως υπάρχει στ' αλήθεια μια χαραμάδα φως.

Δημόσια γλυπτά του Πειραιά: «Άγαλμα της μητέρας»

Συνεχίζοντας το οδοιπορικό μας και τη γνωριμία με κάποια από τα γλυπτά που εκτίθενται στους δημόσιους χώρους του Πειραιά, θα σταθούμε στο «Άγαλμα της Μητέρας» που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Βασιλέως Γεωργίου του Β' και Λουκά Ράλλη, έναντι της οικίας Μεταξά, έργο Ε. Τσίλλερ.

Το άγαλμα της Μητέρας (1959)

εκκλησίας της Ευαγγελίστριας.

Για την κατασκευή του αγάλματος διενεργήθηκαν σχολικοί έρανοι και δόθηκαν αρκετές δωρεές χρημάτων από ιδιώτες. Το έργο κόστισε εκατόν είκοσι χιλιάδες δραχμές και αποκαλύφθηκε στις 29 Μαρτίου του 1959.

Πρόκειται για ένα έργο φιλοτεχνημένο εξ ολοκλήρου από πεντελικό μάρμαρο, ύψους 3,6 μέτρων, με εμφανή τα στοιχεία της μεταρροντενικής σχολής, της οποίας ο Γιάννης Παππάς υπήρξε μελετητής. Τα στοιχεία εκείνα δηλαδή, της αδρής διατήρησης της φόρμας, της αφαιρετικής τάσης, της χρήσης των λιτών γραμμών που αναδεικνύουν την ιδέα που προβάλλεται μέσω του έργου και λιγότερο την καλλιτεχνική δεξιοτεχνία του καλλιτέχνη.

Το άγαλμα αποπνέει ηρεμία, στοργή και γαλήνη, και φωτίζει την μοναδική σε ενέργεια μητρική αγκαλιά.

Η φιγούρα της νέας μητέρας παραπέμπει καλλιτεχνικά σε αρχαία κόρη (στάση σώματος «κατά μέτωπον», ενδυματολογική επιλογή και επιλογή κόμμωσης), κρατά στον αριστερό βραχίονα τον νεαρό βλαστό της ενώ με το δεξί της χέρι συγκρατεί τον

κόρμό του παιδιού της σε ισορροπία. Το σώμα της διαμηνύει εύληπτα στο κοινό την απλότητα, την στοργική γλυκύτητα της μητρικής αγάπης, τον ισχυρό συμβολισμό της, δια μέσου των αιώνων.

Συνακόλουθα, ο μικρός γιος ακουμπά με εμπιστοσύνη το δεξί του μάγουλο στην αριστερή παρειά της μητέρας του. Μία συμβολική θέση, που παραπέμπει συνειρμικά στην εικόνα της μητέρας όλων, την Παναγία την

Βρεφοκρατούσα. Καλλιτεχνική « ηδυγλωσσία» του γλύπτη, καθιστά το έργο του οικείο στην ανθρώπινη φύση και ταυτόχρονα μοναδικό. Έργο, που η ιερότητα της φιγούρας που αναπαριστά και η άμεση και ευθύβολη ερμηνευτική αποκωδικοποίησή της, προτρέπουν

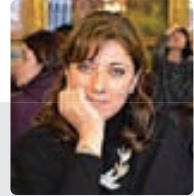
τον διαβάτη σε προσκυνηματικού χαρακτήρα ενατένιση της ιερής εικόνας της «Μητέρας».

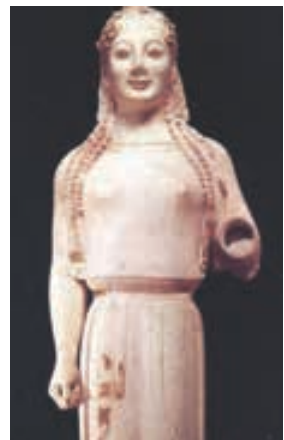
Και λίγα λόγια για τον γλύπτη:

Ο Γιάννης Παππάς (13 Μαρτίου 1913 -2005) γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και ήταν γιος του χειρουργού Αλεξ. Παππά και της Ελένης Φωτιάδου.

Μετά την Μικρασιατική καταστροφή το 1922, η οικογένειά μεταβαίνει για ένα μικρό διάστημα στην Κέρκυρα και τελικά εγκαθίσταται στην Αθήνα. Ολοκληρώνει τις γυμνασιακές του σπουδές στο Γ' Γυμνάσιο Αθηνών και το 1930 μεταβαίνει στο Παρίσι όπου σπουδάζει για δύο έτη Νομικά, Φιλολογία και Φιλο-

Της Κικής Τσαγκαράκη - Μπαϊζου
Νομικού - Λογοτέχνιδας

**Γλύπτης Γιάννης Παππιάς
(1913-2005)**

σοφία και κατόπιν εξετάσεων στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού (École Supérieure des Beaux-Arts) όπου γνωρίζει την γλυπτική τέχνη και υιοθετεί τις διδαχές της μεταροντενικής σχολής, δίπλα στον καθηγητή Ζαν Μπουζέ (Jean Boucher).

Παράλληλα με το εργαστήριό του, εργάζεται και στο Λούβρο και ταυτόχρονα ως σχεδιαστής στο Μουσείο Εκμαγεί-

ων. Το 1937 βραβεύεται με το χρυσό μετάλλιο στην Διεθνή Έκθεση των Παρισίων.

Το 1940 επιστρέφει στην Ελλάδα, επιστρατεύεται και υπηρετεί στην πρώτη γραμμή ως σπλίτης. Τον Απρίλιο του 1941 επιστρέφει στην Αθήνα από το μέτωπο και αφιερώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της Κατοχής, στο καλλιτεχνικό του έργο στο εργαστήριό του, στην περιοχή Ζωγράφου.

Το Δεκέμβριο του 1944 κατατάσσεται στο Βασιλικό Ναυτικό και υπηρετεί ως ναύτης στην Ανωτέρα Ναυτική Διοίκηση Αλεξάνδρειας όπου και θα παραμείνει ως το 1951. Εκεί μελετά τα μνημεία της αιγυπτιακής τέχνης στην Άνω Αίγυπτο και το Κάιρο.

Το 1952 επιστρέφει στην Ελλάδα και εκλέγεται καθηγητής των Εργαστηρίων Γλυπτικής στην Α. Σ. Κ. Τ. Δίδαξε μέχρι το 1978 και υπήρξε διευθυντής της από το 1959 για δέκα χρόνια. Κατά την περίοδο αυτή η Σχολή εξελίσσεται σε πρότυπο ίδρυμα. Αποκαθίσταται το κεντρικό κτίριο της Σχολής, καθώς και οι υπόγειοι χώροι, όπου εγκαθίστανται τα Εργαστήρια Εφαρμογών. Εγκαινιάζεται η λειτουργία εργαστηρίων Φορητών Εικόνων, Τέχνης και Ψηφιδωτού, Διακοσμήσεως και Σκηνογραφίας, Κεραμικής, Γυψοτεχνικής, Χαλκοχυτικής και Τορνευτικής, Τυπογραφίας και Τέχνης του Βιβλίου. Δημιουργείται αίθουσα βιβλιοθήκης. Ανακαινίζονται οι καλλιτεχνικοί σταθμοί Δελφών, Ύδρας, Μυκόνου, Ρόδου και αρχίζει η λειτουργία του σταθμού Μηθύμνης Λέσβου.

Το 1972 εξελέγη αντεπιστέλλον μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας Καλών Τεχνών και το 1980 μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

Το εργαστήριό του, το οποίο υπήρξε κατοικία της οικογένειάς του στην περιοχή Ζωγράφου στην Αθήνα δωρήθηκε από τον γιο του Αλέξανδρο στο μουσείο Μπενάκη. Ένα υποδειγματικό εργαστήριο τέχνης που ανδεικνύει με τρόπο επιτυχή τον χώρο εργασίας ενός καλλιτέχνη αφοσιωμένου τόσο στη γλυπτική όσο και στη ζωγραφική. Βασικός στόχος της δωρεάς ήταν τα έργα του καλλιτέχνη να παραμείνουν συγκεντρωμένα στο φυσικό τους περιβάλλον.

Ο χώρος του εργαστηρίου είναι επισκέψιμος για το κοινό.

Έργα του, προτομές, αδριάντες, ηρώα, μνημεία και ελεύθερες συνθέσεις, κοσμούν δημόσιους χώρους μεταξύ των οποίων οι πιο αξιόλογες είναι: Ανδριάντας του Ελ. Βενιζέλου (ορείχαλκος, στο Ηράκλειο της Κρήτης -πλατεία Ελευθερίας).

• Ανδριάντας Οδυσσέα Ελύτη (ορείχαλκος, Αθήνα – Κολωνάκι, Πλατεία Δεξαμενής).

• Ανδριάντας Ελευθερίου Βενιζέλου (μάρμαρο, ύψος 3.50 μ., Αθήνα – Προαύλιο Βουλής των Ελλήνων). Τοποθετήθηκε το έτος 1990

• Ανδριάντας Στρατηγού Μακρυγιάννη (ορείχαλκος, ύψος 2 μ., Αθήνα – Οδός Διονυσίου Αρεοπαγίτου Μάρτιος του 1996.

• Ανδριάντας Χαριλάου Τρικούπη (μάρμαρο, ύψος 3.45 μ., Αθήνα – Προαύλιο Βουλής των Ελλήνων). Φιλοτεχνήθηκε το 1998 και τοποθετήθηκε το 2000.

• Προτομή Δημητρίου Υψηλάντη (μάρμαρο, 1934, Αθήνα - Πεδίον του Άρεως).

• Προτομή Κωνσταντίνου Τσάτσου, πρώην Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας (ορείχαλκος, 1989, Αθήνα – Πλάκα, πεζόδρομος οδού Κυδαθηναίων). Βρίσκεται κοντά στο σπίτι, όπου έζησε επί της οδού Κυδαθηναίων αριθ. 9.

• Έφιππος ανδριάντας Μεγάλου Αλεξάνδρου (μπρούτζο, μήκος 3,8, ύψος 3,45 μέτρα), ο οποίος μετά από 32 χρόνια συστηματικής εργασίας ολοκληρώθηκε το 1973, αγοράστηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1993 και τοποθετήθηκε το 2019 στην Αθήνα, στη συμβολή των οδών Αμαλίας και Βασ.Σοφίας.

Ο Γιάννης Παππιάς φιλοτέχνησε επίσης ανδριάντες και προτομές προσωπικοτήτων, που βρίσκονται σε άλλα μέρη της Ελλάδας ή το εξωτερικό.

Πηγές για τα βιογραφικά στοιχεία:
Μουσείο Μπενάκη, Εθνική πινακοθήκη,
ίδρυμα Αλ. Σούτζου, Βικιπαίδεια.

ΣΤΙΞΕΙΣ

του Δημήτρη
Πιστικού

Για τα 34χρονα της «Δικηγορικής Επικαιρότητας»

Αναλαμβάνοντας για δεύτερη φορά να μιλήσω για τη διαδρομή της Δικηγορικής Επικαιρότητας, έχω και πάλι την επίγνωση ότι είναι αδύνατο σε κάθε ομιλητή να καλύψει όλα τα πεπραγμένα και τα κεφάλαια μιας μεγάλης για σύγχρονα έντυπα διαδρομής. Την προηγούμενη φορά η «Δικηγορική Επικαιρότητα» διήνυε την μετεφηβική της ηλικία. Υπήρχαν ακόμα στην πλεύση της μικρά σκαμπανεβάσματα, αβεβαιότητες, υπολείμματα απειρίας κ.λπ. Σήμερα είναι πια ώριμη και συνεχίζει με σιγουριά τη σταθερή και αταλάντευτη πορεία της μέσα στη θάλασσα των εντύπων. Η αναδρομή επομένως εκ των πραγμάτων, και λόγω της άτεγκτης κλεψύδρας, είναι συνοπτική και αφήνει εκτός πλήθος σημαντικών προσώπων και πραγμάτων που σε μια προσεκτική μελέτη θα μπορούσαν εξαντλητικά να εξεταστούν και να αναδειχτούν. Περισσότερα ίσως περιέχει το άρθρο μου με τίτλο [*«Δικηγορική Επικαιρότητα - Μικρός απολογισμός μιας μεγάλης δεκαπενταετίας»*] που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 75 (Νοεμ.-Δεκ. 2004) με την ευκαιρία συμπλήρωσης 15 χρόνων έκδοσής της. Είναι επίσης όσο γινόταν αντικειμενική αφού ο υποκειμενισμός είναι σύμφυτος με την ανθρώπινη φύση, και στην προκειμένη περίπτωση αναμενόμενος, αφού πρόκειται για εξιστόρηση ενός ανθρώπου που συμμετείχε και έχει δεθεί με πρόσωπα με τα οποία συμπορεύτηκε όλα αυτά τα χρόνια.

Είμαι μέλος τής συντακτικής Επιτροπής από το έβδομο φύλλο της, δηλαδή από τον Ιούλιο του 1993. Τότε η εφημερίδα «Δικηγορική Επικαιρότητα» από βρέφος που ήταν άρχισε να μπουσουλάει και σιγά-σιγά να στέκεται στα πόδια της επιχειρώντας μικρά και αβέβαια βήματα. Η δεύτερη σελίδα της φιλοξενούσε δύο στήλες που μακροήμερευαν. Αριστερά ήταν η δική μου στήλη με τίτλο «Στίξεις» και δεξιά η στήλη τού Φάνη Μούλιου με τίτλο «Αντιστίξεις». Τα πολυάριθμα κείμενά μου έχουν στεγαστεί σε δύο πολυσέλιδους τόμους που εκδόθηκαν με τη χορηγία τού Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά ενώ παραμένουν άστεγα κείμενα όπως υπολογίζω τριών ακόμα τόμων. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι μέσα στις συνθήκες τής μαχομένης δικηγορίας το γεγονός αποτελεί, από μόνο του, μιαν υπέρ-

βαση. Τα δοκίμια αυτά έτυχαν ευμενούς υποδοχής από τους αναγνώστες, υπερβαίνοντας τα στενά όρια του νομικού κόσμου. Η αγάπη, το μεράκι και το πάθος τής προσφοράς παραμέριζαν τις δυσκολίες. Επομένως μην περιμένετε να γίνω αναλυτικός ιστοριογράφος. Ούτε είμαι σε θέση να σας δώσω ένα είδος απομνημονεύματος που επικεντρώνεται σε δράση προσωπικών διαδρομών. Αυτά σε άλλην ίσως ευκαιρία. Σήμερα, μιλώ εδώ και συγκεντρώνω, όσα φέρνει ο άνεμος της μνήμης, προσπαθώντας να αντισταθώ στην αδυσώπητη λήθη δαμάζοντας το πλήθος των γεγονότων που συνδέονται με τον 34χρονο μαραθώνιο της έκδοσής μας.

Ο ρυθμός έκδοσης ήταν αργός. Πρώτο φύλλο κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο 1990. Το τρίτο φύλλο (τον Οκτώβριο 1991) άλλαξε το λογότυπο και κάτω από τον τίτλο μπήκε η φράση «Οι δικηγόροι στηρίζουν τη δικαιοσύνη». Στο τέταρτο φύλλο τον Φεβρουάριο τού 1992 έγινε μικρή αλλαγή. Στο έβδομο (Ιούλιος 1993) ανέλαβε υπεύθυνος ο Μανόλης Κοτσώνης και η εντελής νέα συντακτική επιτροπή αποφάσισε και την αλλαγή τού λογότυπου. Με το ίδιο φύλλο άλλαξε και μέγεθος. Τον Φεβρουάριο 1997 (29 τεύχος) άλλαξε πάλι ο υπότιτλος σε «75 χρόνια Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά». Το 2001 (52 τεύχος) άλλαξε πάλι ο υπότιτλος και από τον Μάιο-Ιούνιο 2002 (60ό τεύχος) δεν συνοδεύεται ο τίτλος από κανένα υπότιτλο. Τα πρώτα φύλλα έβγαιναν χωρίς τακτική συχνότητα, χωρίς υπογραφή των κειμένων και φυσικά χωρίς κάποια σαφή γραμμή. Διαπιστώνουμε αβέβαια βήματα, ανύπαρκτη εμπειρία, έλλειψη γενικότερου ενδιαφέροντος, έλλειψη κειμένων. Η απειρία και η αβεβαιότητα είναι η μοίρα των προδρόμων. Βεβαίως, κοιτάζοντας πίσω θα πρέπει να απαλλαγούμε από το σύνδρομο της ασφάλειας, τα κεκτημένα τού παρόντος και από την υπεροψία τού επαΐοντα. Διότι τα νυν αυτονόητα κάποτε ήταν αδιάγνωστα ζητούμενα. Ο τωρινός συλλέκτης των καρπών, θα πρέπει να νιώθει την αγωνία των πρωτοπόρων, που ξεχέρωσαν το χώμα, όργωσαν, έσπειραν και πότισαν με τον ιδρώτα τους το σπόρο, περιμένοντας τη σοδειά. Το εγχείρημα καθίσταται επικό εάν αναλογιστεί κανείς τη φύση τού σκληρού, χρονοβόρου, απαι-

τητικού, εξαντλητικού και άκρως ρεαλιστικού επαγγέλματος των δικηγόρων. Το 2003 (τεύχος 69) επί προεδρίας Κώστα Πεταλάς το περιοδικό απέκτησε τετραχρωμία. Και ενώ τα μέλη τής συντακτικής επιτροπής εμπλουτίζονταν διαρκώς κρατώντας, εντούτοις, μια συμπαγή ομάδα η οποία εξασφάλιζε τη βιώσιμη λειτουργία του και την ύλη τού κάθε τεύχους, οι υπεύθυνοι έκδοσης άλλαζαν μετά φειδούς. Για τα δύο πρώτα τεύχη υπεύθυνος ήταν ο Γιάννης Καρδαράς, στα τέσσερα επόμενα η Άννα Αλεξανδροπούλου, από το 7^ο τεύχος έως και το 40^ο ο Μανόλης Κοτσώνης, το 41^ο εξεδόθη χωρίς υπεύθυνο, εν συνεχεία από 42 έως 58 ανέλαβε η Άννα Αλε-

ματός τους. Όλοι δικαιούνται τον έπαινο και την προσοχή μας αλλά είναι μεγάλος ο αριθμός ίσως να υπερβαίνει τούς 100. Κάποιοι ξεχώρισαν με τη συχνότητα και την ποιότητα των συνεργασιών τους. Τον έπαινο δικαιούνται επίσης οι διατελέσαντες Πρόεδροι και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων. Ο πρώτος έπαινος ανήκει, όπως είναι φυσικό, στον Βασίλη Βενέτη, τον μακροβιότερο Πρόεδρο ο οποίος είχε και την ιδέα για την έκδοση της «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*». Ο Κώστας Πεταλάς συνέχισε επάξια και ήταν μάλιστα όπως είπα και υπεύθυνος έκδοσης. Το έργο τους συνέχισαν ο Στέλιος Μανουσάκης και ο Γιώργος Σταματογιάννης με τον δικό τους τρόπο.

Από αριστερά Δ. Πιστικός, Ηλίας Ι.Κλάππας Πρόεδρος ΔΣΠ, Ηλίας Τζιτζικάκης, Πέτρος Λακούτσης

ξανδροπούλου, από το 59 και μετά ανέλαβε προσωπικά ο Κώστας Πεταλάς με αναπληρώτρια από το τεύχος 61 την Αλεξανδροπούλου. Ακολούθησαν κι άλλοι όπως ο πολυτάλαντος Δημήτρης Σταθακόπουλος και σήμερα ο Ηλίας Τζιτζικάκης. Λιγότερες αλλαγές υπήρξαν στους επιμελητές έκδοσης. Μέχρι το 2002 διετέλεσε επιμελητής ο αείμνηστος ποιητής και δοκιμογράφος Μόσχος Κεφάλας και έκτοτε ο Πέτρος Λακούτσης ευαίσθητος και ταλαντούχος ποιητής. Σήμερα ο Πέτρος Λακούτσης μοιράζεται τις έγνοιες με την επίσης χαρισματική πεζογράφο Λίλη Αποστολίδη. Τέλος, από το τεύχος 15-16 καθιερώθηκαν και οι φωτογραφίες των μονίμων συνεργατών. Κατά τη διάρκεια της ζωής του το περιοδικό εμπλουτίστηκε με ένθετο το οποίο περιείχε επιλογή νομοθετημάτων με την επιμέλεια της Άννας Αλεξανδροπούλου, της Ελένης Δαμουλίδου, Ισμήνης Ζώρζου και Όλγας Σαββίδη.

Η αδυσώπητη κλεψύδρα δεν μου επιτρέπει να αναφέρω εδώ αναλυτικά όλα τα πρόσωπα που προσέφεραν στη «*Δικηγορική Επικαιρότητα*» το απόσταγμα του πνεύ-

Σήμερα, συνεχίζει να στηρίζει την προσπάθεια με πραγματικό ενδιαφέρον και καλή διάθεση ο νυν πρόεδρος Ηλίας Κλάππας. Και φυσικά θα πέσει ο ουρανός και θα με πλακώσει εάν δεν επαινέσω και δημοσία τον τωρινό υπεύθυνο έκδοσης και συντονιστή τον εκλεκτό πεζογράφο Ηλία Τζιτζικάκη, ο οποίος συνεχίζει το έργο που χάραξαν οι προηγούμενοι με γνώση, μεράκι, καλαισθησία, δημοκρατικότητα και ευαισθησία.

Η εργασία των μελών τής συντακτικής Επιτροπής υπήρξε πολλαπλώς χρήσιμη. Η όλη προσπάθεια ήταν έργο ενός επιτελείου ανήσυχων, μορφωμένων και όχι σπάνια εξαιρετων λογίων ανθρώπων, αποκλειστικά δικηγόρων, οι οποίοι είχαν διαφορετική ιδιοσυγκρασία, αντιλήψεις, γνωστική σκευή, ζητούμενα, ανησυχίες, θεάσεις των

ανθρωπίνων και θεϊκών πραγμάτων και ανήκαν σε διαφορετικές ηλικίες, κοσμοθεωρίες και φιλοσοφίες. Δεν υπήρξε δηλαδή ποτέ μια ομάδα λίγο ή πολύ ομοιογενής και συγγενικής ιδεολογίας όπως γίνεται με τις γνωστές εφημερίδες ή περιοδικές εκδόσεις που ακολουθούν ορισμένες γενικές γραμμές. Προϋπόθεση ένταξης στην ομάδα ήταν η ιδιότητα του δικηγόρου Πειραιά, ο εθελοντισμός, η βούληση ανιδιοτελούς προσφοράς και η προσχώρηση στις βασικές καταστατικές αρχές που είχαν διατυπωθεί εξαρχής ή ίσχυσαν εθιμικά με την πάροδο του χρόνου. Αναφέρω μερικές: σεβασμός στην διαφορετική άποψη, δημοκρατικότητα στις αποφάσεις, ελευθερία έκφρασης, κοσμιότητα, αποφυγή ακραίων ιδεολογημάτων και ιδεοληψιών και οποιουδήποτε χρώματος φανατικών εμμονών, πίστη στην ιδέα τής δικαιοσύνης, στην ιερότητα του λειτουργήματος του δικηγόρου, συνέπεια και πειθαρχία σε κανόνες λειτουργίας και κυρίως αποδοχή και σεβασμός στις αποφάσεις τής πλειοψηφίας. Καταβλήθηκε προσπάθεια να μην καταστεί η «*Δικηγορική Επικαιρότητα*» είδος κλειστού νομικού περιοδικού ή

περιοδικού οργάνου συντεχνίας, χωρίς σύνδεση με την κοινωνία και τα δρώμενα, και να στέκεται μακριά από βιβλιογραφίες και «νομικούρες» που έτσι κι αλλιώς είχαν στέγη στο καλό επιστημονικό περιοδικό του Συλλόγου μας «*Πειραιϊκή Νομολογία*». Όσα μέλη αποδέχονταν ενσυνείδητα αυτές τις αρχές παρέμειναν πιστά παρέχοντας την ανεκτίμητη συνδρομή τους για πολλά χρόνια, άλλα αποχώρησαν για διάφορους λόγους κι άλλα βοήθουσαν ευκαιριακά. Υπήρξαν βεβαίως και οι «εξωτικοί», οι πέραν τής συντακτικής Επιτροπής συνάδελφοι, δικαστές, γραμματείς, λογοτέχνες, πανεπιστημιακοί, στοχαστές κ.λπ.

Με βάση αυτή τη φιλοσοφία και τις γενικές αρχές γεννήθηκαν και καθιερώθηκαν, εκτός από τις έκτακτες και ευκαιριακές, και οι μόνιμες στήλες, εξασφαλίζοντας έτσι κάποια στέρεη μορφή και φυσικά την τροφοδοσία τής απαραίτητης ύλης τής έκδοσης. Έτσι με μια ανοιχτόμυαλη σκέψη μπήκαν στις σελίδες της ο αέρας τής λογοτεχνίας, του δοκιμίου, του στοχασμού και ο ευρύτερος νομικός, συνδικαλιστικός και κοινωνικός προβληματισμός. Η δημοτική γλώσσα και το μονοτονικό σύστημα γραφής χωρίς ακρότητες και χωρίς άγονες αγκυλώσεις (με τις οποίες οι παλιότερες γενιές βασανίζονταν καθώς και από την επικατάρατη διγλωσσία), αγκαλιάστηκαν σχεδόν καθολικά. Στο τεύχος 33 το πρώτο πολυτονικό κείμενο που δημοσιεύτηκε ήταν του Χαράλαμπου Μαραβέλια χωρίς βέβαια ακρότητες και ορθοδοξίες (π.χ. βαρείες, υπογεγραμμένες κ.λπ.). Αυτές οι εξαιρέσεις ήταν ελάχιστες και κράτησαν λίγο (Μπαϊρακτάρης, Νάσκαρης, Γερακόπουλος, Λαγκαδιανός). Δεν θυμάμαι αυτή τη στιγμή άλλους. Εδώ θα ήθελα να επισημάνω την ιδιάζουσα γραφή ενός χαρισματικού κειμενογράφου που έφυγε πρόσφατα από κοντά μας, του Σταύρου Γουδή που διέθετε εξαιρετικό προσωπικό ύφος, παντρεύοντας την δημοτική γλώσσα με την καθαρεύουσα. Ο αξέχαστος Σταύρος υπήρξε αγαπητός φίλος, ταλαντούχος καλλιτέχνης, μουσικός, τραγουδιστής, ζωγράφος, σκιτσογράφος, χρονογράφος. Δεν θέλω να διακρίνω κανένα συνάδελφο. Όπου το πράττω είναι για να δώσω παραδείγματα στους ακροατές μου για το πώς αντιλαμβάνομαι τη λειτουργία του περιοδικού. Άλλωστε, πιστεύω ακράδαντα ότι όλοι μας ήμασταν μέλη μιας ορχήστρας όπου όλα τα όργανα είχαν την αξία τους.

Η αυτονομία και ανεξαρτησία τής «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*» υπήρξε διακαές και διαρκές μέλημα των μελών τής συντακτικής επιτροπής Η ουδετερότητα, η αμεροληψία και η αποχή από εκλογικές και συνδικαλιστικές εμπλοκές θεωρούνταν πάντοτε και θεωρούνται έως σήμερα αυτονόητα κεκτημένα. Δεν παρατηρήθηκαν φαινόμενα και προσπάθειες χειραγώγησης ή εξυπηρέτησης προσωπικών συμφερόντων και δεν θα μπορούσαν φυσικά να υπάρξουν λόγω τής ευπρέπειας των ηγητόρων του Συλλόγου και λόγω τής αυτονομίας τής συντακτικής επιτροπής όπως ανέφερα. Επίσης, το αίσθημα της ισηγορίας και ισονομίας ήταν ένα κεκτημένο για όλους.

Η φιλία μεταξύ των μελών ήταν μια επιπλέον κατάκτηση. Στην ανάπτυξη αυτής συνετέλεσαν οι συχνές κάθε Παρασκευή συνεδριάσεις, οι παράπλευρες δραστηριότητες της «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*», όπως πολιτιστικές εκδηλώσεις, συναυλίες, λογοτεχνικά βραδινά, εκδόσεις και παρουσιάσεις βιβλίων, μορφωτικές ομιλίες και διαλέξεις, ψυχαγωγικές και μορφωτικές εκδρομές, ο ετήσιος χορός (ψυχή του ο Σταύρος Γουδής), οι παρασκευιάτικες συναντήσεις μας στη «*Στάνη*» τής πλατείας Κοραή, εκθέσεις φωτογραφίας και ζωγραφικής και πολλές άλλες δραστηριότητες.

Επιχειρώντας αυτό το ταξίδι τής πέστροφας, της επιστροφής δηλαδή στην πηγή, αισθανόμουν σαν τον ανήσυχο και ερευνητικό αρχαιολόγο που επιχειρεί μια σωστική ανασκαφή. Πολλές φορές η σκαπάνη ανακάλυπτε ξεχασμένους θησαυρούς και άλλοτε συντρίμματα. Όχι σπάνια βρισκόταν μπροστά στα αγάλματα αγαπημένων φίλων που «έφυγαν» από κοντά μας για τον αθέατο και αμίλητο κόσμο τής Σιωπής, αφήνοντας όμως πίσω τους την ζεστή τους παρουσία. Θυμούμαι πάντοτε, το αστραφτερό πνεύμα τού ακριβού μου φίλου Φάνη Μούλιου, τα εμπειριστατωμένα άρθρα τού Μπάμπη Μαραβέλια, το δημοσιογραφικό στυλ τού Λάκη Προκοπίδη, τα ιστοριοδιφικά και αρχαιολογικά τού Μιχάλη Βλάμου, το πλούσιο «σαλόνι» τού Μόσχου Κεφάλα, τα κείμενα του Γεράσιμου Γεωργάτου, του Γιάννη Λυκούρη, του σημαντικού πεζογράφου Σταύρου Λαγκαδιανού, τα «ψαγμένα» άρθρα τού Δημήτρη Σταθακόπουλου, τα άρθρα τού αρεοπαγίτη Γιώργου Ρήγου, αλλά και πολλών άλλων εκλεκτών συναδέλφων που δεν έχω το χρόνο να αναφέρω.

Φίλες και φίλοι, συναδέλφισσες και συνάδελφοι.

Η σημασία των περιοδικών έγκειται, πλην των άλλων, και στο ότι αποτελούν πηγές τής «μικρής ιστορίας» και ανεκδοτολογίας, δημιουργούν δεσμούς φιλίας, διαμορφώνουν ή εμπεδώνουν ρεύματα, γεννούν γόνιμες αντιθέσεις, φωτίζουν αθέατες πλευρές, εξηγούν συμπεριφορές, τεκμηριώνουν ισχυρισμούς, ενημερώνουν, επιλύουν απορίες. Οφείλουμε λοιπόν να μελετάμε με ενδιαφέρον τα πεπραγμένα τής «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*» και ειδικότερα εκείνα που επιχειρήσαν και επιχειρούν επί τριάντα τέσσερα χρόνια να ενώσουν την ευαισθησία και τις ανησυχίες των δικηγόρων με την κοινωνία όπως ήταν ο στόχος τής διακήρυξης της «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*». Περαινώντας, θα ήθελα να ευχηθώ να τα εκατοστήσει και στους συντελεστές της να συνεχίσουν το ωραίο και πλούσιο ταξίδι, που χαρίζει στον άνθρωπο η πλεύση στην πνευματική θάλασσα του στοχασμού, της επικοινωνίας και της δημιουργίας

Σημείωση: Το παραπάνω κείμενο αποτελεί μέρος της ομιλίας μου στη Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά, στις 29 Μαρτίου 2024, με την ευκαιρία 34 χρόνων έκδοσης της «*Δικηγορικής Επικαιρότητας*» που οργάνωσε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά και η «*Δικηγορική Επικαιρότητα*».

Εκδηλώσεις δραστηριότητες ανακοινώσεις ΔΣΠ

Υπόμνημα από τον ΔΣΠ στον αρμόδιο Εφέτη Ανακριτή Λάρισας για το δυστύχημα στα Τέμπη

Ο ΔΣΠ εξέδωσε στις 28.2.2024 δελτίο τύπου για το δυστύχημα στα Τέμπη με σκοπό να υπάρξει πλήρης διερεύνηση των ευθυνών για το δυστύχημα στα Τέμπη. Ο ΔΣΠ αναφέρει: « Σήμερα ένα χρόνο μετά το σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη, για συμβολικούς, αλλά και ουσιαστικούς λόγους, ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, παριστάμενος **δια του Προέδρου του**

ρεύνηση της ποινικής ευθύνης όλων των υπευθύνων συμπεριλαμβανομένων και όσων είχαν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση για τη λήψη μέτρων τα οποία θα απέτρεπαν το τραγικό δυστύχημα και ωστόσο παρέλειψαν να τα λάβουν. Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά ζητά η έρευνα να κατευθυνθεί προς κάθε κατεύθυνση για να αποκαλυφθεί η αλήθεια στο σύνολό της και να αποδοθούν οι ευθύνες χωρίς εξαιρέσεις και διακρίσεις, με πλήρη ασφαλώς σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των διαδίκων. Θα συνεχίσουμε αμείωτη τη θεσμική μας προσπάθεια για να αποδοθεί Δικαιοσύνη στη συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά και για να μην επαναληφθεί παρόμοιο δυστύχημα. Και βέβαια, θα συνεχίσουμε να τονίζουμε την ανάγκη να θεσμοθετηθούν επιτέλους εθνικοί κανόνες ασφαλείας στο σιδηροδρομικό δίκτυο. Παρά το σοκαριστικό δυστύχημα στα Τέμπη με τους δε-

Με σκοπό να χυθεί άπλετο φως για το δυστύχημα στα Τέμπη ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, παριστάμενος δια του Προέδρου του Ηλία Κλάππα, κατέθεσε, μαζί με τους άλλους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας, υπόμνημα στον αρμόδιο Εφέτη Ανακριτή στη Λάρισα,

Ηλία Κλάππα, κατέθεσε, μαζί με τους άλλους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας, υπόμνημα στον αρμόδιο Εφέτη Ανακριτή στη Λάρισα, στο πλαίσιο της παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας που έχει δηλωθεί. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι έχουμε υποβάλει παράσταση προς υποστήριξη των κατηγοριών ζητώντας πλήρη διε-

κάδες νεκρούς και παρότι πέρασε ένας ολόκληρος χρόνος, δεν έχουν θεσπιστεί εθνικοί κανόνες που θα εστιάζουν αποκλειστικά στην ασφάλεια καθορίζοντας προδιαγραφές και απαιτήσεις για την ασφαλή λειτουργία και συντήρηση των σιδηροδρομικών υποδομών και συστημάτων.»

καδες νεκρούς και παρότι πέρασε ένας ολόκληρος χρόνος, δεν έχουν θεσπιστεί εθνικοί κανόνες που θα εστιάζουν αποκλειστικά στην ασφάλεια καθορίζοντας προδιαγραφές και απαιτήσεις για την ασφαλή λειτουργία και συντήρηση των σιδηροδρομικών υποδομών και συστημάτων.»

Επιστημονικό Εργαστήριο με τη συμμετοχή Δικαστών, Εισαγγελέων και Δικηγόρων Πειραιά

ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ Ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά φιλοξένησε στις 21.3.2024 Επιστημονικό Εργαστήριο με τη συμμετοχή Δικαστών, Εισαγγελέων και Δικηγόρων Πειραιά που ασχολούνται με το ποινικό δίκαιο, αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο της προσωρινής κράτησης και των εναλλακτικών περιοριστικών μέτρων καθώς και τις πρακτικές εφαρμογής τους.

Το Εργαστήριο αποβλέπει στο να δημιουργήσει στους λειτουργούς και συλλειτουργούς του δικαίου μία κοινή αντίληψη και νέα κουλτούρα, ώστε η Δικαιοσύνη να απεμπλακεί από μία παράδοση πολλών δεκαετιών και η προσωρινή κρά-

τη Εφέτης Αθηνών Μαλαματή Πετκανά και ομιλητής, μεταξύ άλλων, ο δικηγόρος Πειραιά Στέφανος Φακής.

Η προσωρινή κράτηση είναι ένα ακραίο μέτρο οικονομικού καταναγκασμού που περιορίζει την ατομική ελευθερία ενός προσώπου πριν κριθεί ένοχος για την αποδιδόμενη πράξη. Έρχεται σε σύγκρουση με το τεκμήριο αθωότητας, το οποίο εκτείνεται μέχρι τελεσιδικίας της υπόθεσης, σύμφωνα με την ΕΣΔΑ και το 7ο Πρωτόκολλο που καθιερώνει δικαίωμα για διπλό βαθμό δικαιοδοσίας σε θέματα ποινικού δικαίου.

Εναλλακτικά στην προσωρινή κράτηση τα άρθρα 282επ. ΚΠοινΔικ προβλέπουν περιοριστικούς όρους και κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση, όπως εμπλουτίστηκαν με τον ν.5090/24

Ο Δικονομικός σκοπός να αποτραπεί ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων και να εξασφαλιστεί ότι εκείνος στον οποίο επιβλήθηκαν θα παραστεί στην ανάκριση ή στο δικαστήριο και θα υποβληθεί

στην εκτέλεση ποινής, θα πρέπει καταρχήν να ικανοποιείται με τα εναλλακτικά μέτρα και μόνο αν τα μέτρα αυτά κρίνονται ανεπαρκή και αναποτελεσματικά, τότε μόνο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις θα πρέπει απολύτως αιτιολογημένα να επιβάλλεται προσωρινή κράτηση.

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση στην αίθουσα του ΔΣΠ

τηση να πάψει να είναι το πρώτο μέτρο, αλλά να γίνει το τελευταίο του δικαστικού λειτουργού όταν οι υπόλοιποι περιοριστικοί όροι δεν αρκούν.

Συντονιστές του Εργαστηρίου ήταν η **Αντιεισαγγελέας Εφετών Πειραιά Αρετή Σκαφίδα** και

Ποίηση

Της **Μαριλίζας Ιωσηφέλλη**
α. Δικηγόρου Πειραιά

Φθάνω

Φθάνω, ονειροπολώντας και ρεμβάζοντας,
της θύμησης τα μονοπάτια αγγίζοντας,
της πιο γλυκιάς ανάμνησης την αύρα.
Φθάνω,
με συναισθήματα
πολλά και γνώριμα,
που ίσως και
να εναλλάσσονται το ένα μετά το άλλο.
Φθάνω, αγκαλιάζοντας τις μνήμες της παλιές
της εφηβείας.
Φθάνω,
με ένα τριαντάφυλλο στο στήθος
της ελπίδας.

Ονειρεύομαι φως

Με κάθε βλέμμα
μέσα στο σκοτάδι
αντικρίζω περισσότερο
το φως του ήλιου.
Με κάθε βλέμμα
μέσα στην νύχτα ανακαλύπτω
την λάμψη των αστεριών,
την φύση,
την γλυκύτητα,
την ομορφιά.
Έτσι και μέσα μου
τις ανήλιαγες μέρες,
φαντάζομαι,
μια χαραμάδα φωτός,
για να δω την ζωή μου όπως,
στα αλήθεια μου αξίζει,
τις ατέρμονες νύχτες,
πάντα ονειρεύομαι,
μια αυγή υποσχόμενη,
την πιο όμορφη μέρα,
γιατί όλα είναι φως
και μονάχα το φως
με ανασταίνει.

Αποχαιρετισμός στον Σταύρο Γουδή

Ο Σταύρος Γουδής επίτιμος Δικηγόρος, μουσικός, σκιτσογράφος, χρονογράφος, ζωγράφος, πολυσχιδής άντρας, Πειραιώτης και χαρακτηριστικός τύπος Μποέμ με το χαβανέζικο μεταξωτό πουκάμισο του πάντα, έφυγε αρχές του Μάρτη 2024 από κοντά μας.

Φυσιογνωμία στις παρέες μας στη «Στάνη του Πειραιά»

μετά την συντακτική επιτροπή του περιοδικού μας, τις Παρασκευές, ομιλητικός και συμπαθής ο Σταύρος ξεχώριζε για το ήθος του, την υπέροχη καρδιά του και τη φωτεινή παρουσία του.

Φοίτησε στη Νομική Σχολή Αθηνών, διορίστηκε Δικηγόρος το 1984 και μετατέθηκε το 1988 στον ΔΣΠ. Στην αίτηση μετάθεσής του έγραψε χαρακτηριστικά ότι, η προσωπική και επαγγελματική του ζωή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον Πειραιά και θα ήταν τιμή να είναι μέλος του Συλλόγου μας. Με τη διαδρομή του στα έδρανα των δικηγόρων με το ήθος του και τη

νομική του καλλιέργεια ως μάχιμος δικηγόρος μέχρι το 2017 οπότε συνταξιοδοτήθηκε.

Διετέλεσε επί σειρά ετών μέλος της Συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Δικηγορική Επικαιρότητα και υπηρέτησε το περιοδικό με την πένα του, τα σκίτσα του, τις ιδέες, τα ιδιαίτερα άρθρα του και τη μουσική του.

Για 5-6 χρόνια υπήρξε ο ιθύνων νους της ετήσιας μουσικοχορευτικής γιορτής μας, τη γιορτή της Δικηγορικής Επικαιρότητας στην οποία με την κιθάρα του και το συγκρότημά του έτερπε τις ψυχές των δικηγόρων μέχρι τις 4 το πρωί.

Επίσης τα χρονογραφήματά του, η στήλη του «Αναμνήσεις Δια χειρός Σταύρου Γουδή» όπου με χιουμοριστικό τρόπο όπως συνήθιζε, περιέγραφε χα-

ρακτηριστικούς τύπους του Πειραιά μας τις δεκαετίες 60,70,80. Τα σκίτσα του, πάντα επίκαιρα και όλα γύρω από τη νομική μας σκέψη και ζωή όπως αιώνια προβλήματα των δικηγόρων, αποχές, ουρές ταμείων κά.

Αλλά και στην ευρύτερη κοινωνική του ζωή ο Σταύρος έλαμπε με την παρουσία και τον λόγο του. Διατηρούσε πάντα σταθερή και συνεχή επαφή με τους συνανθρώπους του, τις συνήθειες και τις ενασχολήσεις τους, την καθημερινότητά τους. Κι οι σχέσεις αυτές ήταν πάντοτε αρμονικές, φιλικές, άδολες και ανυπόκριτες.

Μειλίχιος, γελαστός, ευχάριστος, ευγενικός, δοτικός, φιλικός, κοινωνικός, καταδεδεικμένος με όλους, ανοιχτόκαρδος και καλοσυνάτος, με εκλεπτυσμένο χιούμορ, δίκαιος και ευθύς, είχε μόνο φίλους. Σεβόταν τους πάντες, μα και έχαιρε σεβασμού και απεριόριστης εκτίμησης από τους πάντες.

Δεν έλειψε από τις εκδρομές της Δικηγορικής Επικαιρότητας αυτός και η οικογένειά του την δεκαετία 2000-2010.

Καμάρωνε για τον γυιο του Νάσο, μάς έδειχνε φωτογραφίες και βιντεάκια, που τραγουδούσαν μαζί και ξεχείλιζε από περηφάνια.

Έχοντας στο μυαλό μας πάντα τις όμορφες φιλικές συνάξεις και παρέες στη «Στάνη της Πλατείας Κοραή» μετά τις Συντακτικές επιτροπές της Παρασκευής. Εκεί όπου βρισκόταν τακτικά στην παρέα μας, και ο Σταύρος Γουδής με τη μουσική του, το γέλιο του, την καλοσύνη του.

Τον αποχαιρετάμε από την Δικηγορική Επικαιρότητα και τον ΔΣΠ, στεκόμαστε δίπλα και συμπαραστεκόμαστε στη σύζυγό του Ελπίδα, το γυιο του Νάσο κι την αδελφή του Βάνα.

Η αγάπη μας και η εκτίμησή μας θα τον συντροφεύει στο μακρύ ταξίδι.

Πέτρος Λακούτσης
επ. Δικηγόρος

... κι' ε'κείνος ποσούτος χι' ούτος...

ΣΚΑΚ

Επιμέλεια **Θεόδωρου Σαρρή**
Δικηγόρου Πειραιά

Λευκά:
Pδ5, Ββ6, στρ. η3
Μαύρα
Ργ5, Αθ5, στρ. ζ7, η5, η4

Λύση:
1. Ββ6 - Βα6
Τα μαύρα έχουν μόνο 2 κινήσεις
Αν 1... στρ. ζ7 - ζ6
Τότε
2. Βα6 - Βδ3 + ματ
Αν 1... Αθ5 - Αη6
Τότε 2 Βα6 - Βζ1 + ματ

Η στήλη ζητά συγγνώμη από τους αναγνώστες της για τυπογραφικές αβλεψίες στα δύο προηγούμενα τεύχη

ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΑΖΙΣΤΙΚΕΣ ΘΗΡΙΑΔΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ / 1 Ιουνίου / 17.00

Η ημερίδα πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και με συνδιοργανωτή τον Δήμο Πειραιά.

Η Ημερίδα συνδιοργανώνεται με τους Δήμους Διστόμου - Αράχovas - Αντίκυρας, Καλαβρύτων και Βιάννου από το Δίκτυο Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών και με τους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους Λειβαδιάς, Καλαβρύτων και Ηρακλείου και με το Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Οφειλών της Γερμανίας προς την Ελλάδα, την Πανελλήνια Ένωση Δικηγόρων για τις γερμανικές αποζημιώσεις και την Ένωση Θυμάτων Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος